

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele.

Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ET LEVNEDSLØB

ET
LEVNEDSLØB

AF

C. HUUS

KØBENHAVN

PALÆ-TRYKKERIET, GOTHERSGADE 48

1938

MIN FADERS SLÆGT:

- Hans Knudsen og Margrethe Spohr f 1761 † 1840. — Jens Holk og Christiane † 20. April 1806.
Anne Helene f. 1. Maj 1794 † 22. Maj 1871 g. m. Christian Huus f. Holk f. 22. August 1794 † 3. Maj 1861.
Knud Nicolai Huus f. 12. Maj 1820 8. December 1904 g. m. Elisabeth Wolff f. 10. Jan. 1834 † 20. Marts 1911.
Charles Huus f. 11. April 1869 g. m. Anna Jensen f. 20. December 1878.
Knud Nicolai Huus f. 29. September 1905 g. m. Ragnhild Wedekind f. 3. Decbr. 1904.

MIN MODERS SLÆGT:

- Claus Burmester g. m. Elisabeth Klahn.
Claus Heinrich f. 12. Maj 1800 (Min Morfader) † 1891.
Kai Simon
Dorothea Henriette og
Cathrine Margrethe, Tvillinger f. 14. Febr. 1804.
Engel Cathrine Frederikke f. 11. August 1806.
Johan Christian Heinrich f. 9. Marts 1809.
Fritz Heinrich.
Nicolaus David f. 26. Novbr. 1814.
Cathrine Margrethe Friedericka f. 21. Juli 1818.
Behrend Heinrich f. 5. Juni 1822.

Min Morfader i Grube havde i sit første Ægteskab med min Bedstemoder Cathrine Dorthea Elisabeth f. Langbehn f. 1810 † 1852 følgende Børn:

- Christian Heinrich f. 18. Decbr. 1829.
Johan Christian Frederich f. 2. Septbr. 1831.
Dorothea Freiedericka Caroline f. 8. Novbr. 1832, død i Zittau.
Elisabeth Sophie Christiane f. 10. Jan. 1938 † 20. Marts 1911 (Min Moder).
Elsabe Dorthea Henriette f. 30. Oktbr. 1936 i NY 20. Jan. 1886.
Carl Christian f. 2. April 1840. Lods i NY druknet 2. Decbr. 1883 og
Wilhelm Heinrich † i Ny 1875. Tvillinger. . .
Jacob Georg f. 13. Decbr. 1842 † i NY 6. April 1878.

Carl Heinrich August f. 4. Septbr. 1944.

Jacob Adolph Friederich f. 2. April 1848.

Louise Christine Wilhelmine f. 21. Juli 1850 † 1866.

Og i Ægteskab med min anden Bedstemoder Cathrine Caroline f. Uppendiech † 25. Maj 1865:

Margrethe Christine f. 21. Juni 1854.

Cathrine Caroline f. 29. Jan. 1858.

Af min Faders Breve til min Søster Mathilde:

MODERS SLÆGT.

Hans Knudsen, Skibsfører og Ejer af et Landsted i Nærheden af Stubbekøbing ved Navn Præstevænget, havde med min Bedstemoder Margrethe, født Spohr, 8 Børn, hvoraf min Moder Anne Helene, født den 1ste Maj 1794, blev gift med min Fader Christian Huus i Stubbekøbing, der var født den 22de August 1794. De havde 9 Sønner, hvoraf 5 døde som Børn. Jeg, den næstældste, født den 12te Maj 1820, blev den 17de Februar 1854 gift med Elisabeth Sophie Christiane Wolff. I dette Ægteskab fødtes 12 Børn:

Christian Heinrich Magnus f. 21. Marts 1855.

Helene Caroline Margrethe f. 11. Juni 1857.

Heinrich Valdemar Johannes Magnus f. 13. Decbr. 1858.

Nicoline Mathilde Caroline f. 8. April 1861.

Fritz Bendix f. 29. Septbr. 1862.

Thora Elise Christine f. 12. Oktbr. 1863.

Albert Nicolai f. 11. April 1865.

Georg Vilhelm f. 16. April 1867.

Charles f. 11. April 1869.

Olga Emma Elisabeth f. 1. Juni 1872.

Fritze Valborg Henriette f. 19. Februar 1874.

Axel Hugo f. 26. Novbr. 1875.

Min Mormoder Margrethe Knudsen var født i Vordingborg 1761 og døde i Stubbekøbing 1840 som Enke efter en Bager Drøves i andet Ægteskab uden Børn. Min Fader var Vævermester og boede i Rødby. Hans Navn var Jens Holk. I sit 8de Aar kom min Fader i Huset hos en Slægtning i Stubbekøbing, en Sadelmager Huus, der selv ingen Børn havde og derfor adopterede ham, og efter denne antog han saa det Navn, vi bærer. Altsaa er vi ikke Blodsforvandre med de faa Familier her i Landet, der bærer dette Navn. Min Farmoder døde den 20. April 1806 og blev begravet paa Errindlev Kirkegaard ved Rødby. I denne Landsby havde hun en Broder, der var Skolelærer, hvor hun sandsynligvis har opholdt sig. Hendes Navn var Christiane. En Almanak fra 1806, som jeg er i Besiddelse af, og hvori denne

Skolelærer har ført en Slags Dagbog, har givet mig disse Oplysninger. Mer Hensyn til Slægten paa mødrene Side da skulle vi i lige Linie nedstamme fra Thomas Bartholin, Professor ved Københavns Universitet i Medicin og Mathematik (1616—1680). (Her tager min Fader vistnok fejl og forveksler Navnet Sadolin med Bartholin). Min Moder havde nemlig en Fætter ved Navn Niels Peter Knudsen, der for et halvt hundrede Aar siden var Kopist i Rentekammeret (dette skrives 1888). Som saadan havde han Materiale ved Haanden til at udforske Familiens Herkomst. Som 10aarig Dreng hørte jeg ham ved et Besøg hos Onkel Knudsen meddele ham og min Moder dette, og da jeg allerede den Gang havde Interesse for sligt, bad jeg ham om denne Stamtavle, hvilket syntes at glæde ham, da han straks med Beredvillighed lovede mig den, men som han desværre glemte, og kun en Gang har jeg siden talt med ham mange Aar efter, og da blev det ogsaa glemt.

Min Fader døde den 3. Maj 1861 altsaa 67 Aar gammel, min Moder den 22. Maj 77 Aar gammel. De havde Bryllup den 28. Jan. 1817 og havde saaledes været gift i 48 Aar, da de skiltes. I Juli 1866 døde Eders Tante Vilhelmine 16 Aar gammel og ligge begravet paa Grossenbrode Kirkegaard. Det var en nydelig, rigtig rar og godmodig Pige. Hendes sidste Brev til os er dateret den 16. Marts, og dette har jeg opbevaret. Den 25. Maj 1865 døde Eders Bedstemoder nemlig Din Bedstefaders anden Kone i Grube. Hun var en elskelig Personlighed og sørgede for sine mange Stifbørn, som om hun var deres egen Moder. Ogsaa hendes sidste Brev til os dateret den 9de Maj 1865 har jeg opbevaret tillige med det Brev fra Din gamle bedrøvede Bedstefader, der tilmelder os hendes Død. —

Svendborg den 20. Febr. 1888.

Du ønsker at vide noget om vor Slægt fra Fortiden, kære Mathilde, og det glæder mig, at dette interesserer Dig, saameget mere som Du er den første af alle vore Børn, der viser Interesse i den Retning. Jeg selv var som Barn allerede en ivrig Forsker i saa Henseende, og jeg var ikke gladere, og min gamle Bedstemoder havde ingen opmærksomme Tilhører, end naar hun fortalte om vor Slægt, og hvad hun havde oplevet i sine unge Dage i dette saa vigtige og betydningsfulde Afsnit af Verdenshistorien, hvori den franske Revolution og Napoleon den store spillede Hovedrollen. Naar jeg saa sang en Sang for hende, hvori hvert Vers endte med: Napoleon, du maatte dø paa Sanct Helenas Klippø, saa kunde jeg ikke gøre den kære gamle en større Glæde; thi Napoleon var hendes Helt. Det er imidlertid kun et tarveligt Resultat, jeg opnaaede af min Forskning, som jeg vedlægger særskilt. Jeg begynder med Eders Moders Slægt,

hvis Fortid har interesseret mig nok saa meget som min egen, fordi den i sin Tid spillede en ikke ringe Rolle i den Egn, hvor den hørte hjemme, ja nogle af dem i den Grad, at der kunde skrives ikke alene Levnedsløb men ogsaa Romaner af stor Interesse især for dem, der sværmer eller har sværmet for Søvæsenet; thi dertil har Familien i mere eller mindre Grad været mest knyttet f. Eks. en Broder til den gamle Bedstemoder ved Navn Burmester var Skibsfører og en højt betroet Mand for et stort Firma i Riga ved Navn Brandt & Co., der havde Filialer i St. Petersborg, Archangel, London, Hull og flere andre Steder og var kendt over hele Verden. Efter et meget eventyrligt Liv bl. a. i Fangenskab i England under dette Lands Krig med Frankrig, da han 1807 blev taget til Fange med Skib og Ladning i Vestindien, trak han sig tilbage med en betydelig Formue og boede i Lybeck som en meget anset Mand, hvor han 74 Aar gl. ægtede sin 3die Kone, der kun var 26 Aar gl. Senere, da hun blev Enke, giftede hun sig med Din Bedstefader i Grube, der saaledes ægtede sin tidligere Tante. Dette var et meget lovende Parti for Børnene, da hun medbragte 32.000 Kr., rigtignok med den Bestemmelse, at hvis hun skulde faa Arvinger, saa skulde Størstedelen af denne Formue tilfalde dem, noget som man den Gang troede havde minre at betyde, da hun hidtil havde været barnløs og nu var over 40 Aar, men hun fik 2 Døtre, og da den Gamle har tabt en Del ved den Svigersøn, han havde med Eders Tante Grete, saa venter vi intet. (Saavidt jeg husker, fik mine Forældre ved Bedstefaders Død i 1891 ca. 3000 Rmk. sendt som min Moders Arvepart, og for disse Penge foretog de en Rejse til Holsten.

En af Din Bedstefaders Søstre var gift med en Skibskaptajn i Lybeck, og han førte i sin Tid store Skibe og tjente som Følge heraf store Penge. Hun var imidlertid meget forfængelig og romantisk anlagt. Den Rolle, hun i sin Tid spillede i Lybeck i den fine Verden, alle de Historier og Intriger, som Din Bedstemoder kunde fortælle om hende, kan Du tro, var ikke lidt interessante. Kun 2 Børn havde hun, en Søn og en Datter, som jeg dog ikke har kendt, men som skal have været prægtige Karakterer. Datteren skal have været saa smuk, at hun benævntes som Lybecks Skønhed, men blev ulykkelig gift. Hendes Mand, der ogsaa var Skibsfører, var en meget sværmerisk og romantisk Karakter, sværmede først for Moderen, som ogsaa var en Skønhed, og giftede sig senere med Datteren. Saa kan man nok forstaa, at et saadant Ægteskab ikke kunde blive lykkeligt. Hendes Førstefødte og hun selv blev lagt i én Kiste, og de nærmere Omstændigheder ved hendes Død har Moderen selv fortalt mig. Broderen, som er Landmand, fik en dygtig Kone og staar sig godt som Landejendomsbesidder i Mecklen-

burg. En Søster til hans Kone er gift med en Skovfoged i Berge-dorf, en herlig Familie hos hvem jeg tilbragte en behagelig Dag og Nat, da jeg fulgte Dine 3 Søsken til Hamburg paa deres Rejse til New York og rejste tilbage. En Brodr til Din Bedstefader gik endnu i Skole, da deres Fader døde, og ved at overtage Gaarden havde han den Forpligtelse at sørge for den umyndige Broder, til han selv kunde bane sig Vej. Denne kom efter sin Konfirmation tilsøs, først med sin Svoger i Lybeck, tog saa Styrmandseksamen og blev derefter anbefalet det Handelsfirma i Riga, for hvilket hans Onkel Burmester havde sejlet. Her blev han antaget som Styrmand med en Skonnert, der stod paa Land for at blive repareret, men før Reparationen var til-endebragt fik hans Kaptejn et andet Skib at føre, og han selv blev ansat som Kaptejn. Et Par Aar efter anskaffede Rederiet en lille Damper til at slæbe Skibe imellem Bolderaa og Riga, og Onkel Wolff, der nu stod godt anskrevet hos Rederiet, blev betroet at føre denne. Nu giftede han sig og fik med sin Kone en Formue af over 20.000 Kr., og da han ialt havde været 14 Aar fra Hjemmet, havde han en Formue paa ca. 42.000 Kr. Han skrev da til Bedstefader og bad ham købe sig en Landejendom i sin Fødeegn, da han agtede at kvittere Søen, og der købtes da den Gaard i Dahme, som min ældste Svoger og Din Moder saa skulde bestyre, til han kom hjem, og som gav Anledning til vort Bekendtskab, da jeg fik Station ved Dahme om Foraaret, og Darre kom til at bo i denne Gaard den 1ste Juni.

Den 31te Avgust indtraf Familien, og samme Dag blev vi forlovede. Hans Kone, der var en indfødt Rigaer, var ikke alene smuk, men en i alle Henseender dannet og elskelig Dame, som vi alle snart kom til at holde af. Men hun passede ikke for de Forhold og syntes ikke at kunne trives der, og dette var vist Hovedgrunden til, at de efter 5—6 Aars Forløb solgte Ejendommen og rejste til Riga igen. Senere er hun død, og efter den Tid skal det være gaaet meget tilbage for dem ved Tab af Penge ved Spekulationer. En Datter, som fødtes i Dahme, er gift med en stor Købmand i Moskov.

K. N. Huus.

Jeg er født i Troense paa aØen Thorseng den 11te April 1869. Min Fader Knud Nicolai Huus, født i Stubbekøbing den 12te Maj 1820, døde som Justitsraad, R. af D. i Svendborg den 8de December 1904 efterat have virket i denne By som Toldkontrollør fra 1870—1900. Han farede tilsøs i sin Ungdom, gik derpaa i Krydstoldfart, førte en Krydsjagt ved den holstenske Kyst, hvor han lærte min Moder at kende. Hun hed Elisabeth Wolff og var Datter af Gaardejer og Sognefoged Wolff i Lands-

byen Grube i Holsten. Hun var født den 10de Januar 1834 † den 20de Marts 1911, var blevet gift den 17de Februar 1854, hvorpaa de bosatte sig i Heiligenhafen, og dels her, dels i Møltentort ved Kiel blev mine 6 ældste Søskende født. Da Krigen 1863 brød ud, flygtede min Fader ifølge Ordre med hele sin Familie ombord paa Krydsjagten til Stubbekøbing og blev Aaret efter ansat paa Øen Thurø ved Svendborg som Strandkontrollør, og her blev min Broder Albert født. Toldstationen flyttedes 1866 til Troense, hvor mine Forældre boede, indtil min Fader 1870 blev ansat som Toldkontrollør i Svendborg. I Troense blev min Broder Vilhelm og jeg fødte, i Svendborg de 3 yngste Søskende Olga, Henny og Hugo. Ialt havde mine Forældre 12 Børn.

Christian døde i New York af Kræft som Følge af et Slag i Underlivet. Helene døde i New York 1923 af Hjertelammelse. Valdemar døde i New York 1920 af Lungebetændelse. Mathilde døde paa Thurø 1927 af Apoplexi. Fritz døde i Svendborg 1872 af Hjernebetændelse. Vilhelm døde i New York 1918 af Apoplexi. Albert døde i Svendborg 1933 af Lungebetændelse.

De 3 ældste Børn rejste 1872 til Amerika, hvor flere af min Moders Søskende var bosiddende og velhavende Folk i New York. Christian med dansk Styrmandseksamen og Valdemar lige konfirmeret blev Lodse og gifte, Christian med sin Kusine Henriette, Datter af Lods Christian Wolff, og de har Børnene Albertine, Elisa, Carl, Vilhelm og Louise og lige saa mange døde. Valdemar var gift med Jennie, der er paa en Sindssygeanstalt, og de er barnløse. Helene giftede sig med en tysk Bager Martens og har 2 Sønner Walther og Henry. Hun mistede sin Mand efter nogle Aars Ægteskab. Aar 1885 rejste Vilhelm ogsaa derover, hvor han efter mange Genvordigheder blev Bogholder paa en Farvefabrik, var gift med Marie Christensen fra Stubbekøbing, men er barnløs. Vilhelm var hjemme paa Besøg i Vinteren 1888—1889, Valdemar, Christian med Hustru og ældste Barn i Foraaret 1891. Vilhelm og Helene var hjemme i December 1903. Vilhelm maatte rejse igen efter 14 Dages Forløb, hvorimod Helene blev til August 1904. Mathilde var i en halv Snes Aar Selskabsdame hos et gammelt jødisk Ægtepar ved Navn Trier i København, tog saa Lærerindeeksamen og blev ansat ved Borgerskolen i Svendborg. Thora blev gift med Købmand May i Svendborg og har 3 Børn: Ingrid, Valborg og Knud. Albert var Ejer og Fører af Galease »Lizie« af Svendborg, gift med en Pige fra Norge, men senere skilt, og der var ingen Børn i deres Ægteskab. Olga blev gift med Købmand Suhr-Henriksen i Ringsted 1897 og har 6 Børn: Povl, Jeanette, Ellen, Mogens, Sven og Helge; det ældste Barn, Henny, døde, da det omtrent var et Aar gammelt. Henny blev gift 1899 med Toldinspektør Trojel i Kina, mens han var hjemme 1 Aar paa

Ferie, og hun fulgte ham til Hankow, hvor de bosatte sig. Aaret efter døde han pludselig, mens hun var paa Vej til Yokohama at besøge en Veninde dør under Bokserurolighederne. Hun rejste saa hjem igen, var barnløs, men blev gift igen med Direktør Larsen, fra hvem hun blev skilt. Hun har Datteren Ingeborg, der er født 1817. Hugo var Kommis i en Manufakturforretning i Odense, ef gift med Marie Petersen og har nu egen Forretning samme Sted.

Min Farfader var Snedker i Stubbekøbing og havde foruden min Fader 3 Sønner: Christian, Carl og Magnus. Christian tog tilsøs, og der hørtes ikke fra ham før nogle Aar før hans Død. Han var da bosiddende i Portsmouth efterat have levet mange Aar i Sydafrika og giftet sig der med en engelsk Pige ved Navn Caroline Hine, med hvem han havde 4 Børn: Thomas, Amy, Annie og Jane. Han havde antaget Navnet Brown og havde en Restauration, hvor der en Dag kom en Kaptejn fra en Svendborgskonnert ind, og ham fortalte han, at han var dansk og hed Huus, hvortil Kaptejnen svarede, at der i Svendborg var en Toldkontrollør af samme Navn, og saa skrev han dertil og fik Svar, hvorefter han rejste hjem og besøgte Familien, og saa kom Forbindelsen i Stand med vore engelske Slægtninge. Min Farbroder Carl født den 20. Juli 1830 var Matros i Krydsfarten, gift og bosat i Landsbyen Maglebrande ved Stubbekøbing. Han og hans Hustru samt deres ældste Søn Christian født den 14. Oktober 1865 ere døde; af deres øvrige Børn lever i alt Fald Datteren Kirstine Helene født den 19. Maj 1871 og er gift med en Arbejder ven Navn Jørgensen, Nykøbing Falster. Farbroder Magnus var Politibetjent og Arrestforvarer i Stubbekøbing og gift med Albertine Brechwoldt fra Hillerød. Hun døde 1896 og han 1904 uden at efterlade sig Børn. Min ældste Broder Christian er opdraget hos dem.

Min Morfader Wolff boede i Grube i Holsten og var Gaardejer. Han var gift 2 Gange og døde 91 Aar gammel 1891; med sin første Hustru havde han 12 Børn, hvoriblandt min Moder; med sidste 2 Døtre, hvoraf den ene, Christine, var gift og boede i Hamburg, den anden, Caroline, døde paa Femern. Hun var gift med Gartner Willer, hvis Broder var gift med Søsteren i Hamburg. De fleste af min Moders Helsøskende var gifte og bosiddende i New York, bl. a. John (Fritz) Wolff, der havde en Datter, Carrie, gift i Antwerpen med forhenværende Kaptejn Georg Eyler, hvis Fader var Præst i Holsten og har viet mine Forældre. De havde kun en Datter, Georgine, gift med Marineingeniør Leon Frateur i Antwerpen. Under Verdenskrigen flygtede de til New York, og her døde Georgine. De havde en Søn og med ham drog Leon tilbage til Svigerfaderen i Antwerpen og giftede sig paany ved Svigerfaderens Død i

1917. En Søster til min Moder, Doris, blev gift med en Landmand, Siemsen, i Zittau i Holsten. To Sønner af dem er Sporvognskonduktører i Lybeck og hedder Heinrich og Theodor. Der var ogsaa en Datter ved Navn Caroline. En anden Søster til min Moder, Margrethe, var gift anden Gang med en Vognmand Steinforth i Lybeck; med sin første Mand Proprietær Quitzow havde hun 7 Børn, hvoraf Heinrich, Otto og Minna bor i New York, de andre Bertha, Adolph, Rudolph og Wilhelm bor i Lybeck og er gifte.

Min Moders Broder Christian var Lods i New York og blev oversejlet i sin Kutter og druknede; han var gift med Marie Augusta Friedericka Sittgast, der længe efter sin Mands Død giftede sig med en Kaptejn Thomsen, som havde en Søn og en Datter af et tidligere Ægteskab. Min ældste Broder Christian var jo gift med Onkel Christians og Tante Maries Datter Henriette, altsaa med sin Kusine.

O fjerne Barndomstid som os forlod,
 Som vi forlod, og som i Mindet sover.
 Hvor er den Fryd, der udsprang af din Rod,
 Som Tidens tunge Muld nu dækker over?
 Et Haab du er, som Paradis os lover;
 Thi altid lokked' fremad du vor Fod
 Med Løftet, der til Vandring maa ansøre:
 Alt kommer nok, naar først I bliver store.

Adam Homo.

Min ædle Fader kan med Stolthed siges at have været en kærlig og øm Familiefader, for hvem Hjem, Hustru og Børn var det kæreste paa Jorden. Da Indtægterne var smaa til den store Familie, var han næsten altid i sin Fritid beskæftiget med Havearbejde, hugge eller save Brænde eller Snedkeri, og vi Sønner maatte hjælpe ham og var stolte, naar han roste os for vor gode Moder, hvis hele unge Liv gik hen med at føde og opdrage alle os Børn; i min Barndom var hun meget svag og senge-liggende lidende af Nervegigt i Hovedet i Overgangsalderen, og ofte blev vi Børn af vor Fader satte til skiftevis at staa og holde hende paa Hovedet saa fast, vi kunde, for at det muligvis kunde lindre Smerterne lidt. Det var min Skræk, naar der kom en gammel Soldat for at dreje paa sin Lirekasse i Nærheden af vort Hus med vor syge Moder, der ikke kunde taale Støj. Ellers, naar vi Drengene kom fra Skole, maatte vi først læse Lektier, derefter hugge Koks, bære Vand op til Køkkenet, luge eller grave i Haven. Om Aftenen hentede vi Mælk og gik By-ærinder; vi handlede hos en Madam Petersen, der havde mistet sin Mand, som var Skibsfører, og sad med 3—4 Børn; men der

var en Mæccén i Byen, Købmand Christian Baagøe og hans ædle Hustru Christiane, der hjalp hende i Gang med en lille Kolonialforretning og Mælkehandel, hvorved hun kunde ernære sig og sine Børn, der hjalp hende i Butiken. Lige overfor boede en Konkurrent Madam Lassen, Enke efter en Skorstensfejer, der var død uden at efterlade sin Enke Midler til at leve af med sine 3 Børn. Ogsaa hun blev hjulpet af Købmand Baagøe til en lille Købmandshandel, og undertiden lokkede hun os til at købe hos sig ved at give os en Figen i Tilgift. Jeg husker, at en Formiddag kom hendes 2 Sønner hjem fra Strandjagt. Den ældste, Victor, lagde sig træt paa en Sofa i Butiken, og hans Broder Frits tog da for Spøg hans Gevær, pegede paa ham og sagde: »Nu skyder jeg dig, Victor!« Denne, der vidste, at Geværet var ladet med Andehagl, fik ikke Tid til at springe op, før Frits havde trykket løs, og han fik alle Haglene skudt ind i den ene Side af Hovedet og døde straks efter. De andre Dreng fortalte mig, at Victor laa Lig i en Kiste ved Siden af Butiken og havde alle været inde for at se ham. Jeg vilde ogsaa gerne se ham og gik ind og gjorde Indkøbene dør, men turde ikke bede den forgræmmede Moder om Lov dertil, før der kom en Dreng ind og spurgte: »Maa jeg se Victor, Madam Lassen«, hvortil hun svarede: »Ja, det maa du gerne, min Dreng.« Da tog jeg Mod til mig og bad, om jeg ogsaa maatte se ham og fik Lov til det. Der laa han død i sin sorte Kiste, og hans stakkels Broder stod og strøg hans Haar og græd. Hele Kinden og Tindingen i den ene Side var blaa og sort af Krudt og Hagl.

Maden, vi fik, var meget billig og borgerlig, næsten fattig: Stegt Flæsk med Æbleringe, stegte Sild, stuede Kartofler, kogte Flyndere eller Torsk, Melbudding, tyske Klumper, tykke Gærpandekager, Vandgrød, Mælkevælling af skummet Mælk etc. Albert var dygtig til Gymnastik, Svømning og Skøjteløbning og lærte mig disse Sporter. Vilhelm holdt mere til med de finere Børn, der gik i Realskolen; han var Kirkesanger, hvorved han tjente noget ved Bryllupper, Begravelser og Konfirmationer. Vi laa 6 Børn i et lille Sovekammer, 2 i hver Seng ved Siden af Forældrenes Soverum med 2 Senge og en Vugge. Da de yngste Børn blev store nok, sattes de i en privat Pigeskole og kom sammen med de bedste Familiars Børn. Naar de var bedt til Selskab hos disse, maatte jeg som Regel hente dem hjem om Aftenen og fik Lov til at se ind i al den Herlighed. Hugo blev sat i Realskolen, fordi han var den sidste, og da han ikke lærte saa meget, som vi havde lært i Borgerskolen, og min Fader en Aften beklagede sig derover, var jeg saa næsvis at sige, at det var ogsaa dumt at have sat ham i Realskolen, hvilken Udtalelse indbragte mig et Par velmente Ørefigener af min Fader, og jeg sad og tudede Resten af Aftenen derover i dyb Indignation.

For os 3 store Drengene betales 2 Kr. om Maanedene i Skolepenge; det var ellers 1 Kr. for Stykket. Vi havde en meget dygtig Overlærer ved Navn Hammershøj, og hver Fredag Aften hjalp jeg ham med at bytte Bøger i Skolens lille Bibliotek og nød den Ære bagefter at drikke en Kop The med et Par Stykker bart Smørrebød til inde i hans Lejlighed hos hans Frue. Det var, fordi jeg var Nr. 1 i øverste Klasse den Gang. Paa Grund af den store Børneflokk og den lille Indtægt havde min Fader Kontrabog med Skræder, Skomager og andre Handlende, og den 1ste i hver Maaned betales smaa Afdrag til dem alle. Vi havde en større Have, som var laant os, og som vi selv passede og dyrkede alle Slags Grøntsager og Kartofler i, ligesom vi fyrede med Tørv, Koks, som vi selv huggede itu, og Bøgebrænde, som min Fader savede, huggede i Stykker og stablede op i Gaarden til Vinterbrug. Fra Thurø fik vi hvert Efteraar en slagtet Gris og et Faar billigt, og disse blev saltet ned ogsaa til Vinterbrug. Min Moder var meget streng imod os, da vi var smaa; men det kom af alt det Spektakel af smaa Børn og saa de smaa Kaar, vi levede i, for da vi alle kom ud, levede hun op, blev sund og rask, rørig og munter; jeg mindes flere Episoder fra den Tid, jeg var Barn, og som vidner om vor strenge Opdragelse. Jeg havde en Ven og Klassekammerat, Carl Hansen, Søn af en Matros i det forenede Dampskibsselskab, og han og hans Moder boede i Nærheden af os i hans Morfaders Hus. Vi sejlede, roede og fiskede i Bedstefaderens Jolle, som han ejede, da han var Fisker. Samme Ven blev senere Maskinmester, derpaa Maskininspektør ved det danske Kulkompagni, hvor jeg traf ham mange Gange, da jeg var 2den Styrmand i S/S »Danmark«, og vi sejlede flere Aar med Kul dertil fra England. Om Vinteren løb vi paa Skøjter enten paa Stranden eller paa en Dam i Nærheden, eller vi huggede Isstykker løse saa store, at de kunde bære os, og saa sejlede vi paa dem eller løb fra det ene Stykke til det andet. En Gang gled jeg og faldt i Vandet, men bjergede mig op igen og gik med min Ven hjem og fik vredet Vandet af mit Tøj, hvorefter hans Moder hang det til Tørring i og paa deres Bilæggerovn, da jeg vidste, at jeg vilde faa Klø af min Moder, dersom jeg gik hjem og sagde det; men det blev ikke mere end halvtørt, da jeg maatte hjem, og saa sad jeg hele Aftenen i vaadt Tøj i Nærheden af Kakkellovnen for at tørre det paa mig, men min Moder havde lagt Mærke dertil og gik om Aftenen, da jeg var afklædt og sov, ind og følte paa mit Tøj, og saa vankede der til mig den næste Morgen. En anden Gang skubbede en Dreng mig i Vandet fra en lille Baadebro, hvor to ikke kunde passere hinanden; men da slap jeg for Klø ved, at en Ven af mig gik med hjem og fortalte, hvorledes det var gaaet til. Der var en Veteran fra Krigen

1864 med et stort, brunt Fuldskæg, der naaede helt ned paa Brystet; han havde to Sønner, der fik Fripladser i Borgerskolen, og jeg kom til at sidde ved Siden af den ene. Om det var af ham eller en anden, jeg fik Lus, ved jeg ikke, men jeg havde haft en stærk Klø nogle Dage i Vintertiden, hvorfor jeg en Dag gik over i Huggehuset, klædte mig af oppe paa dets Loft og undersøgte min blaastribede Undertrøje og fandt den fyldt med Lus hele Vejen ned langs Sømmen, hvorfor jeg af Skræk dræbte saa mange, jeg kunde se, dyppede Undertrøjen i Vand og hang den til Tørring paa Loftet, saa tænkte jeg, Lusene vilde fryse ihjel, naar den hang der nogle Dage; men ogsaa det mærkede min Moder, da hun saa, jeg frøs, og saa maatte jeg gaa til Bekendelse og tage min Straf. En Dag løb vi og legede nede paa Gasværket, og saa vippede Dækslet over Kultjærebrønden med den før omtalte Dreng, der faldt ned i Brønden og laa der og hylede af Rædsel og Smerte. Vi fik tilkaldt Hjælp af Arbejderne, der trak ham op og bar ham hjem paa nogle Brædder og læssede ham af udenfor hans Moders Hus, fulgt af os Drengene i Procession. Jeg havde en anden Kammerat, Valdemar Jensen, Søn af Gasværksbestyreren, men han gik paa Realskolen. Dog kom vi ofte sammen, og en Dag, vi legede nede paa Gasværket, og jeg havde faaet et Sæt nyt Tøj paa, da det var Søndag, fik jeg ved at kravle under et Stakit en stor Plet Kultjære paa Trøjen og rev en Flænge i mine Bukser paa et Søm. Jeg græd, og vi gik op til hans Moder, der, sammen med en Veninde, der var paa Besøg, tog Pletten af Tøjet og syede Riften saa kunstnerisk sammen, at den næsten ikke var at se, for at jeg kunde slippe for Klø ved at unnlade at sige det hjemme; men min Moder eftersaa Tøjet Dagen efter og opdagede begge Dele, saa jeg maatte gaa til Bekendelse, men undgik mærkværdigt nok Klø, maaske var det, for at jeg ikke skulde fortælle det til min Ven og hans Moder. Vi blev for Resten Uvenner nogen Tid efter, fordi han en Dag fandt mig oppe i et af deres Blommetræer plukkende og spisende af de dejlige Reine Clauder, som det var forbudt os at tage nogle af. Jeg kom ogsaa i Miskredit hos Naboen, Navigationsforstander Tuxen, fordi en af deres Piger en Dag traf Sønnen Aage og mig siddende oppe i deres Kirsebærtræ med store spanske Bær, spisende deraf og med alle Lommer fyldte; dem maatte vi tømme ud i hendes Forklæde, og saa blev det forbudt mig at komme der mere. Ellers tog Aage og jeg søde Æbler inde fra Tuxens Have fra et Træ i Carl Hansens Bedstefaders Have, som stødte op til Tuxens Have, forsynede vi os med Gulerødder, som ellers var beregnet til Kreaturfoder, og naar det var Blæsevej, sprang vi over Stakittet ind i Tuxens Have og opsamlede den nedfaldne Frugt.

I Sommerferien badede vi det meste af Dagen nede paa en Eng, der hed Lunden, og løb os tørre i Solen, naar vi kom op af Vandet. I Skolen gik vi til Svømning i Stedet for Gymnastik om Sommeren, og jeg var af Svømmelæreren erklæret for Frisvømmer, det vil sige, jeg havde svømmet en Distance af 4 Km uden at hvile; men jeg maatte ogsaa hales op af Vandet og kunde ikke marchere hjem til Skolen sammen med Klassen. Hvor vi Drengene dog holdt af den Lærer, som hed Andersen og var Skomager, men havde ogsaa været Underofficer i Hæren, og han forstod os saa godt. Han blev siden socialdemokratisk Byraadsmedlem i Svendborg, men det var mange Aar senere. Om Efteraaret, naar alle Træer bugnede af Frugt, aflagde vi Besøg ude i Strandhuse hos Fiskerne og sankede den nedfaldne Frugt i Poser, som vi bragte hjem og spiste, men det hændte, at vi nogle Steder gav et Skub til Træet eller Grenen for des hurtigere at faa fyldt vore Poser; eller vi søgte Steder i Omegnen med Nøddehegn og havde Strømper med, som vi fyldte Nødderne i. En Gang var jeg med Klassekammeraterne til en afdød Vens Begravelse og en anden Gang til en af vore Læreres, og begge Gange gjorde det saa dybt et Indtryk paa mig, at jeg græd og faldt min nærmeste Kammerat om Halsen af Sorg og Fortvivlelse ved Graven. Ogsaa min Ven, Valdemar Jensen, mistede sin Fader, og hans Haar, Skæg og Negle voksede, mens han laa Lig, fortalte min Ven mig, og nu skulde der komme en ny Gasværksbestyrer ovre fra København og bo i den Lejlighed, der hørte til Gasværket, og min Ven, hans Moder og 2 Søstre flytte ud, hvorfor jeg laa hver Aften og bad til Gud, at det maatte blive en god Mand, der kom i Stedet og vilde forbarme sig over dem og lade dem blive boende. En Lærer i dansk havde en Søn, der var 8—9 Aar ligesom jeg selv, men han døde af Diffteritis, og ogsaa til hans Begravelse skulde jeg med. Da han boede paa Vejen til Skolen, gik jeg ind og hentede ham hver Dag, og vi fulgtes ad til Skolen. Han hed Vilhelm Jørgensen og havde et Par halvvoxne Søstre, der morede sig med at skræmme mig, saa jeg kom til at græde, naar de talte haardt og ondt til mig, og det vidste de, jeg ikke kunde taale. Flere Aar senere, da jeg var 13—14 Aar og Nr. 1 i Klassen, kom jeg en Dag ned i Faderens Klasse med et Cirkulære, og han tog mig om Halsen, saa mig ind i Øjnene og spurgte: »Kan du huske Vilhelm?« hvortil jeg ilde berørt ved at se hans Bevægelse svarede: »Ja, ham glemmer jeg aldrig.« — og bød Farvel til ham.

Første Gang, jeg kom i Skole, var hos en jysk Skolelærer Mortensen og hans Kone. Min Fader tog mig derhen og forlod mig, og saa sad jeg og græd ustandselig, og selv om de store Piger havde ondt af mig og søgte at trøste mig paa alle Maader,

lykkedes det dem ikke. En Gang, da jeg gik fra Skole, stod en lille Pige, der havde en ond Stedmoder, og græd, fordi hun var jaget ud af denne, men jeg skyndte mig hjem og fik nogle Pandekager, som jeg bragte hende til Trøst i sin Sorg og Elenighed.

Min Fader havde lavet en Møntkasse med mange Rum i til mig, fordi jeg samlede paa udenlandske og danske Mønter; men en Dag sendte han mig ned ombord i Dampskibet »Saxo« med den som en Gave til Kaptejn Hoffmeyer, der ogsaa var Samler, og saa tabte jeg Interessen derfor; jeg fik ikke en Gang en Drikkeskilling til Belønning for dette tunge Offer. Med dette Skib tog vi gerne i Sommerferien nogle Dage til Stubbekøbing for at besøge min Onkel, som var Arrestforvarer der, og min Tante. Saa paalagde vor Fader os gerne at sige til Kaptajnen eller Styrmanden, at vi var Børn af Toldkontrollør Huus, saa slap vi maaske for at betale vor Billet til Dæksplads, men dette kunde jeg for min Part ikke faa sagt, saa jeg maatte betale. En Dag fandt jeg en gammel Katekismus i en Kasse oppe paa Loftet, og deri stod Morgen- og Aftenbønner, som jeg læste og gemte Bogen under mit Hovedgærde. Jeg var bange for, at den skulde blive borte for mig ligesom min kæreste Bog Robinson Cruso med Illustrationer, og ofte læste jeg i den; thi det var min største Glæde. Men saa blev den borte, og jeg ledte tidt alle tænkelige Steder efter min dyrebare Skat, men forgæves — den var og blev borte. I Aaret 1918, da jeg under Verdenskrigen kom til Boston, hvor jeg besøgte min Søsterdatter Ingrid May, som var gift og bosiddende der, opdagede jeg denne min kæreste Bog fra Barndommen i hendes Bogskab, og hun fortalte mig, at hun som Barn havde faaet den af min Fader, der havde taget den ned paa Toldboden og gemt den der, fordi han mente, at jeg interesserede mig for meget for den. Det var intet Under, at jeg ikke havde kunnet finde den.

Der var en Skibsfører i Troense ved Navn Frederik Nielsen og hans Hustru, hvem mine Forældre havde omgaaedes, da de boede der, og deres Børn og vi kom ofte sammen, mest var vi dog nede hos dem, og Sønnen Alfred var min gode Ven og Legekammerat. Det var herligt, naar han kom sejlene i sin Jolle op til Svendborg for at tage mig med hjem nogle Dage i Ferierne. Min Ven Alfred blev senere Fører af Sejlskibe fra Troense, købte sig siden Plads som Fører af et Dampskib, men mistede disse Penge og sin Stilling, hvorefter han laa i Proces, som han tabte og gik hjemme en Del Aar, døde siden vistnok mest af Græmmelse. Jeg tror, det var i Aaret 1928, da jeg var i Odense med S/S »Sigrun«, at jeg dør i en lokal Avis læste om Enkefru Nielsen i Troense, der om nogle Dage vilde fylde 90 Aar. Ved at indhente nærmere Oplysninger fik jeg Bekræf-

telse herpaa, og saa skrev jeg et langt Brev og sendte hende 1 kg Chokolade, som hun skulde traktere med paa Fødselsdagen, takkede hende for alle mine kære Barndomsminder og lovede at ville komme og besøge hende, naar jeg igen kom til Svendborg, hvilket skete Aaret efter. Hun blev meget glad over at se mig, men var da næsten blind. —

Juleaften var en Højtid fuld af Spænding og Forventning. Vi Børn maatte hver lære en Julesalme, som vi maatte fremsige for vor Fader, naar vi kom hjem fra Kirke og havde spist vort Julemaaltid: Risengrød, Æbleskiver og Gaasesteg, og siden blev Juletræet tændt og Døren aabnet ind til Stuen, hvor det stod. Saa gik vi rundt om det med hverandre i Hænderne og sang Julesalmer, hvorefter Gaverne blev omdelte, og hver fik en dyb Tallerken fuld af Nødder og Æbler. Nødderne havde vi plukket om Efteraaret, og Æblerne var de smaa velmagende Pigeoner. Nogle Sukkerfigurer, Figen og Kager blev taget fra Træet og uddelt til hver især. Gaverne var ikke store, og jeg mindes, at jeg en Jul kun fik et Stykke Pappapir med Streger paa og nogle Brikker til. Det var et Slags Spil, der hed Sort og Hvidt til 50 Øre, og jeg græd hele Aftenen af Skuffelse, skønt de alle tilbød at ville spille det med mig. Juledags Morgen vaagnede vi gerne tidligt og trak vore Tallerkener med Nødder, Æbleskiver og andre Sager frem fra Gulvet under Sengene og laa og spiste dem; senere fik vi Julekage og Kaffe, derpaa Frokost med røget Lammelaar og hjemmelavet Franskbrød, bagt hos en Bager og til Middag Flæskesteg, ligeledes stegt hos Bageren.

Til Fødselsdagene fik Fødselsdagsbarnet gerne et Kræmmerhus med Kongen af Danmarks Brystsukker samt en Snegl til 2 Øre af Pigen, der kom med Hvedebrød om Morgen, og saa krøb vi over i Sengen hos Vedkommende for at faa Lov til at smage lidt af Sneglen og faa et Brystsukker. Der skulde saa lidt til den Gang for at gøre Børn glade.

Men tilbage til min Moder. En Eftermiddag havde vi faaet tidligt fri fra Skole, og jeg fik Lov at gaa ned og lege med Carl Hansen, da jeg havde læst mine Lektier og besørget andet Arbejde, og jeg var saa lykkelig, da jeg gik, at jeg svarede min Moder, da hun sagde, at jeg skulde være tilbage igen til Aftensmad: »Ja, er du tosset« — og løb ud af Stuen; men da jeg kom hjem, blev jeg spurgt, hvad det var for et Svar, jeg havde givet min Moder, da jeg gik, og fik Udtalelsen repeteret fulgt af en knaldende Lussing.

En Lørdag Eftermiddag fik min Broder Vilhelm mig til at forsøge at aabne Laasen paa Spisekammerdøren for at faa fat paa nogle Pandekager, men Nøglen var aftaget og gemt af min Moder. Det endte med, at en Gren paa Gaflen brækkede, og saa opgav vi videre Forsøg. Næste Dag var Søndag, og Vilhelm,

der havde en ond Samvittighed, tilbød at slibe Knive og Gafler før Middag; men saa opdagede min Moder, at der var en Gaffel brækket og spurgte Vilhelm, hvorledes det var sket, og for at slippe fri for Straf angav han mig. Da jeg senere intetanende traadte ind ad Døren, sagde min Moder, at hun havde en Høne at plukke med mig, og da jeg forbausset spurgte, hvor Hønen var, fik jeg en Lussing, saa jeg trimlede ned af Stolen og stum af Rædsel over et saadant Forræderi fra min Broders Side fik jeg hele Beretningen om vort Indbrudsforsøg refereret og udlagt, som om jeg var den eneste skyldige.

En Dag havde jeg tabt en gammel Pung med nogle Smaapenge i, da jeg var sendt i Byen for at købe Brød, og det var mig ikke muligt at finde den igen, saa jeg fik mine Lussinger, og da min Fader kom hjem et længere Foredrag om, hvor let-sindigt jeg havde baaret mig ad, saa nu kunde vi alle gaa paa Fattiggaarden af den Grund.

En anden Gang manglede der 2 Øre i min Moders Portemonnaie, der laa i Kakkellovnen, som der ikke var Ild i, og nu blev jeg uvist af hvilken Grund beskyldt for at have taget den og truet med Politi og Arrest, hvis jeg ikke tilstod, og det kunde jeg ikke, da jeg var uskyldig, men gik i flere Dage i en skrækkelig Angst for, at Politiet skulde komme og hente mig.

En Dag, da det var Regnvejr, løb vi Børn gennem alle Stuer og Køkken, og saa kom én af os til at sparke til en Natpote, der gik itu, og Indholdet flød henad Gulvet. Da vi var kloge paa, hvad det betød for os, løb vi videre nedad Trapperne ud paa Gaden og henad Vejen for at møde vor Fader, fortælle ham hvad der var sket og bede ham se at fritage os for Straf, hvad ogsaa lykkedes.

Vilhelm og jeg bar en Dag en Kurv med Glas, der var laant hos en Isenkræmmer i Anledning af Sølvbryllup eller Barne-daab, og jeg var glad og overgiven og dansede hen ad Gaden med den ene Haand i Hankekurvens ene Side, men ak, min Fod stødte imod Kurven, Vilhelm gav Slip, og Kurven faldt fra os, saa flere af Glassene faldt ud og laa knuste paa Stenbroen. Nu var gode Raad dyre. Vi turde ikke gaa hjem og heller ikke til Isenkræmmeren, men gik ned paa Toldboden og fortalte vor Fader om den skrækkelige Ulykke, der var sket. Han bad os gaa op og aflevere Glassene og lovede, at vi ingen Straf skulde faa. Muligvis er han ikke kommet til at betale for de sønderlagne Glas.

Min Fader var ikke for intet Søn af en Snedker; thi han lavede mig et smukt, lille Trækors at sætte paa min afdøde Broder Frits' Grav efterat have malet det sort, ligeledes lavede han en stor Slæde til os at glide med om Vinteren. Vi plejede at glide nedad en Vej ved Færgestedet til Thorseng om Af-

tenen; men det var forbudt af Politiet, fordi Vejen blev altfor glat derved, og da der en Aften var Politivagt af en tidligere holstensk Underofficer, der hed Eckmann og var bleven sin Konge og Ed tro, hvorfor han som Belønning fik et Embede som Politibetjent, tog han vor Slæde; dog lykkedes det vor Fader ved Henvendelse til Politimesteren at faa den tilbage; men da det gentog sig, vilde han ikke udlevere den, og det var os Børn en stor Sorg.

Skønt vi var fattige, havde min Moder dog altid lidt Mad tilovers til en fattig Kone, der var gift med en forhenværende Rorsbetjent under min Fader og hed Jens Jensen, først paa Thurø, siden i Troense og Svendborg; men nu var han afskediget og gammel og laa i Sengen altid uden at kunne holde sig ren, og hans stakkels gamle Kone maatte pleje ham, og hun havde næsten intet at leve af. Vi fik altid nogle Æbler af hende, naar vi kom ned med Mad til hende; dem fik hun af sin Søn paa Thurø, der ogsaa hjalp hende lidt paa anden Maade efter Evne, da han ikke selv havde meget at leve af. Fattigfolk kan meget bedre undvære lidt til dem, der trænger saa haardt end rige og velhavende Folk.

Vi havde en Bekendt, en Dreng ved Navn Jacob Clausen, der boede paa Færgevejen ikke langt fra os, og da der var Sommermarked i Byen, fik vi Børn hver et Par Skilling at gaa til Marked for; vi købte bl. a. nogle Hjerter, Grise og Haner af Kagedejg for at give vor Moder og mindre Søskende dem, naar vi kom hjem; men da saa vi et Cirkustelt, hvor Hans Jacob var Dørvogter, og da han fik Øje paa os, vinkede han til os og spurgte, om vi ikke havde Lyst til at komme ind og se Forestillingen gratis; han skulde nok lade os smutte ind sammen med andre, der havde Billet. Henrykte modtog vi hans Tilbud og var vildt begejstrede over Hestene og Klovnerne, saa vi helt glemte Tid og Sted og blev der, til Forestillingen var forbi; men da vi var paa Hjemvejen, mødte vi vor Søster Mathilde, der af vor Moder var sendt ud for at søge efter os, og da vi ængstelige udspurgte hende, om Mama var meget vred, svarede hun meget diplomatisk nej. Dog fik vi noget andet at vide, da vi traadte ind i Stuen, og vor Moder sagde: Hold Hugo, Mathilde. Det var vor yngste Broder, der var ganske lille den Gang, og nu gik det løs, da Riset blev taget frem bagved det store Spejl, hvor det var skjult, og under vilde Hyl maatte Thora først danse rundt med Riset susende nedover Ryggen; derpaa kom Turen til Albert, Vilhelm og mig, der havde søgt Ly under en Lænestol paa en Forhøjning, men blev trukket frem og fik de sidste Slag af min Moders trætte Arm. Efterhaanden som Afbankningen var forbi, blev Delikventen smidt ind i vort Sovekammer, hvor vi sad paa Sengekanten og

skiftedes til at hyle og spise de Kager, der var tiltænkt vor Moder og Søskende, men som vi syntes, de ikke havde fortjent. Vi var bange for, at vi skulde faa flere Klø, dersom vi ophørte med at klage og græde. —

En af os Børn havde faaet en Aborresnøre, og naar vi fangede nogle af disse Fisk nede under Gasværksbroen, tog vor Moder dem altid og sagde, at de skulde gemmes og steges til vor Fader, naar han kom hjem fra Toldboden. Naar det var Lavvande, fangede vi Krabber og tog Muslinger, og begge Dele kastede vi i det varme Vand under Retorterne paa Gasværket, til de var kogte, hvorpaa vi aad dem. Sejlskibe, der laa og lossede Kul til Gasværket, var vi Drengene altid ombord i, entrede op i Riggingen og ud paa Ræerne eller paa Bougspryd og Klyverbom.

En Dag kom en Fætter af mig paa Besøg; han var Kok i en Skonnert fra Thurø, og jeg fik Lov til at tage ham med derned, hvor Skibet laa tilankers. Da de havde haft en hurtig Rejse hjem, havde Kaptajnen givet Rom til en Kaffepunch til Folkene; jeg fik ogsaa en Kaffepunch og var bagefter sammen med Matroserne og Kokken oppe at fastgøre Raasejlene, der var gjort los til Tørring. Jeg var ligesom beruset og havde ingen Frygt for at falde ned, men hjalp til med Arbejdet paa at gøre dem fast.

Samme Fætter, Christian Huus fra Maglebrande, var ved min Faders Hjælp blevet ansat som Skibsdreng, da han var blevet konfirmeret, i Dampskibet »Thor« af Svendborg, der gik i Rute-fart til Lybeck via Nakskov. Han var saa god at forære mig en ny Pilk, da jeg fortalte ham, at jeg havde mistet Alberts, som jeg havde laant en Dag, jeg var ude at pilke Torsk med Karl Hansen, og den havde faaet fat i et Telegrafkabel, hvorved Snøren brast. Christian blev senere Stewart i det forenede Dampskibsselskab, blev gift men faldt overbord fra en Damper i St. Petersborg og druknede nogle Aar senere. —

Naar der en Søndag kunde blive saa megen Tid, gik min Fader gerne med os i Kirke, eller han lavede Maden, hvis min Moder laa tilsengs. Om Sommeren roede hele Familien undertiden med Toldjollen over i en eller anden Skov, helst paa Thorseng, hvor vi fortærede vor tarvelige Mellemmad med Hvidtøl til, hvorefter vi legede. Eller vi sejlede ned til Thurø for at plukke Markærter, hvad min Fader havde faaet Lov til, saalænge han levede, og som vi ved Hjemkomsten bælgede om Aftenen alle sammen under Skæmt og Latter, fortællende Historier, gættede Navne etc. De næste Dage fik vi saa Mælkeærter til Middag. Det var Ærterne kogt i Mælk sammen med nye Kartoffler, Gulerødder og hakket Persille fra vor egen Have og dertil stegt Flæsk eller Spegesild. Om Efteraaret sejlede vi alle paa Nøddeture til de omliggende Skove paa Thorseng. Da

havde vi ligeledes en Madkurv med, og alle Nødderne blev horsede, naar vi kom hjem, og hængt i en Pose over Komfuret, hvor de kunde tørre til Julen. I det hede taget tilbragte vi en saa lykkelig Barndom under beskedne Forhold, som kun faa, og vore kæreste Timer er vel nok de, hvor vi opfrisker vore talrige Barndomserindringer.

Mens jeg gik til Præsten, Pastor Warburg, havde jeg faaet Lov til at gøre nogle Ture med Dampskibet »Thor« paa Lybeck, Nakskov og Svendborg for at prøve Søen, og skønt jeg var søsyg, gjorde det mig ikke ked deraf. Det interesserede mig i den gamle Hansestad at se Arbejderne gaa med Knæbukser som i fordums Tid. Ligeledes interesserede mig et stort Krusifiks paa en Høj udenfor Burgthor, samme Distance fra denne som Jesus bar paa sit Kors til Golgatha fra Jerusalem; endvidere paa Vej til Marlistrasse, hvor min Tante Margrethe boede, et gammelt Stenkors med 3 Huller tæt ved hverandre. Sagnet beretter, at en ung Ridder, som var taget tilfange i Middelalderen og var kendt som en fortrinlig Skytte, blev lovet Liv og Frihed, dersom han kunde træffe et Kløverblad i 3 Skud og hver Gang ramme et af Bladene henover en Mose. Kløverbladet var fæstet paa Stenkorset, og Riddersmanden blev fri, da det lykkedes ham at træffe. Der var en anden Dreng, Martin, foruden mig i »Thor«, og vi stod under Hovmesteren. Vi boede i ét Kammer; min Kontubernals Fader var Arbejdsmand og boede i Nakskov. En Aften var jeg bedt med min Kammerat hjem, og vi fik Rødgrød. Faderen beklagede sig over, at han ikke havde Raad til at købe sig lidt Tobak at ryge; dette skrev jeg mig bag Øret og smuttede ind hos en Tobakshandler næste Morgen og købte $\frac{1}{2}$ Pund Tobak til ham, men fik ikke Lejlighed til at give ham det, før vi sejlede, hvorfor jeg gemte det i min lille Koffert til næste Gang, vi kom til Nakskov; men ved Ankomsten dertil fra Lybeck fandt Toldvæsenet det, og nu blev der stor Opstandelse. Hovmesteren skældte mig ud, kaldte mig en Smugler og sagde, at jeg var et vanartet Barn og skulde nok sige min Fader, hvad for en Søn han havde i mig. Det nyttede ikke, at jeg græd og forsikrede om min Uskyld — Tobakken blev konfiskeret, men jeg slap for Bøde; dog sørgede jeg mest over ikke at have kunnet være i Stand til at berede min Vens Fader den store Glæde ved, at han fik Tobakken. — Det var saa dejligt for mig at faa Drikkepenge, naar jeg serverede for Pasagererne, der sad paa Dækket og nød enten Kaffe eller Øl.

Min Moder var meget imod, at jeg vilde tilsøs, fordi jeg var lille og spinkel, og ofte bad jeg Gud om at blive lige saa stor som andre unge Mænd. Jeg blev konfirmeret i Oktober 1883, og i Marts næste Aar fik jeg mit Ønske opfyldt, idet min Fader

fik mig anbragt som Kok og Dreng i Krydsjagt No 18, der havde Station i Svendborgsund, og jeg kom gerne hjem et Par Timer hver Uge.

Hvad er Livet?
 Et Pust i Sivet,
 Som synker ned.
 Et Spild af Kræfter,
 Der higer efter
 En Evighed.
 Til Evigheden saa morgenrød
 Gaar Vej hernelen kun gennem Død.
 Øhlenschläger.

Da jeg var 15 Aar og kom i Krydsfarten, læste jeg med stor Interesse en Bog med første Linie i ovenstaaende Vers som Titel og citerede enkelte Dele af Bogen i Breve til min Søster Mathilde, der skrev tilbage, at saadanne Bøger med saa dybsindige Betragtninger maatte jeg rigtignok ikke læse eller fordybe mig i saa ung, som jeg var.

Krydsjagten, jeg kom med, var fuld af Væggetøj, der bed mig om Natten, saa jeg ikke kunde sove, og mit Ansigt ofte var helt ophovnet om Dagen af at rive og kradse mig, hvor det klædede. Jeg led meget af Søsye, men maatte selvfølgelig alligevel passe mit Arbejde, mens jeg kastede op: Lave Mad, gøre rent og pudse Kobbetøj samt vaske op; ofte, naar jeg sad og rørte i Gryden med Mælk, for at den ikke skulde svides, fik jeg ondt og vendte Ansigtet henimod Spyttbakken, uden dog at det, jeg kastede op, naaede saa langt, som det skulde. Vel havde jeg gaaet og lært lidt Madlavning hjemme af min Moder, men det var ikke nok til, at jeg selvstændig kunde forestaa det, hvorfor en af Matroserne, der havde været Kok i Krydsskonerten »Argus«, hvor Marinekaptejn Wulff var Chef, hjalp mig. Han hed Søren Jørgensen og var fra Troense, og aldrig glemmer jeg hans venlige, milde Væsen og Hjælpsomhed, hans blonde Fuldskæg og gode, lyseblaa Øjne. En anden Matros, Jens Jørgen Nielsen, havde brunt Fuldskæg a la Tveskæg, var Plejesøn af en Fisker, der hed Mads Nielsen og hans Hustru Johanne, der boede ude ved Lehnkov. De havde ogsaa en Plejedatter, Laurine, med hvem Jens Jørgen var gift, og deres Søn Frits var opkaldt efter Chefen paa »Argus«, hvor Jens Jørgen ogsaa havde været Kok. Af hans Pleje- og Svigerforældre købte vi Fisk, Mælk og hjemmebagt Rugbrød, da vi tidt laa til Ankers derude. Ofte, naar vi laa tilankers, satte vi selv Rødspættegarn, strøg Rejer, pilkede Torsk, stangede Aal og skød Gæs og Vildænder om Vinteren,

plukkede Nødder og hentede Mælk paa Gaardene, da vi fik Kostpenge, 1 Kr. om Dagen, og holdt os selv med Kost; men Udkik var der altid, og saasnart et Skib var i Sigte, blev Ankeret straks lettet. Der var en Matros fra Marstal ved Navn Kisby, som altid sad og skomagererede til sig selv, Kone og Børn. Han lavede baade nyt Fodtøj, reparererede det gamle, forsaalede og bagflækkede saa godt som nogen Fagmand. En anden Matros, Carl Bonnemann fra Middelfart, kunde et Utal af Viser og Sange, som han altid sang, og som jeg lærte baade Ord og Melodi. Krydsjagtens Fører var en ældre Mand og kaldtes Assistent, 1 Betjent samt 2 Matroser og en Kokkedreng — det var Besætningen, og Arbejdet bestod i at borde og forsegle Lasten paa Skibe, som kom fra Udlandet og gik igennem Sundet, samt forhindre, at der smugledes Varer i Land paa Kysten eller Øerne. Det kneb meget for mig at bede om Landlov for at komme hjem, og ofte græd jeg mig i Søvn, naar vi laa tilankers ved Svendborg, og Assistenten ikke havde sagt: »Ja, i Aften kan du gerne gaa hjem og se til din Mor.« Eller vi laa ude ved Iholmen eller Sct. Jørgens; saa maatte jeg nøjes med at se Baade med unge Piger og Karle ro forbi, mens de spillede paa Harmonika og sang rørende Elskovsviser til mest om ulykkelig Kærlighed, saasom Hjalmar og Hulda og lignende. Det kneb ogsaa for mig, naar jeg skulde varsko, at vi ikke havde mere Bøgebrænde, hvormed der fyredes i Kabys og Kakkellovn, for saa blev jeg altid skældt ud og fortalt, at jeg brugte for meget.

En Dag i Maj, da det var meget varmt, klædte jeg mig af og gik i Vandet, mens vi laa tilankers ved Lehnskov, medens Assistenten sov til Middag, og de andre var i Land at hente Mælk og Fisk hos Mads Nielsen. Imens jeg var i Vandet og havde efterladt mit Tøj nede i Lukafet, var Assistenten vaagnet og gaaet forud for at faa mig til at give sig sin Kaffe, og da han kun fandt mit Tøj, blev han heftig forskrækket og troede, jeg havde druknet mig. Da jeg kom op af Vandet, løb han frem og tilbage, ledte og kaldte paa mig overalt, og jeg fik en streng Irettesættelse. Undertiden skulde jeg hente ham med Jollen, naar vi laa tilankers ved Svendborg, og jeg ikke havde faaet Landlov, eller ogsaa skulde jeg møde paa et bestemt Sted til et vist Klokkeslet, hvor Jollen lagde til, og jeg havde været hjemme. Saa kom han fra sin gode Ven, der havde en Restauration, og var kendelig i Mørket paa Cigaren, der ved sin Glød betegnede Krydstogtet nedad Vejen.

En Dag fik jeg at vide, at Karl Hansens Moder var død, og jeg gik og sørgede hver Dag derover og bad Gud om at hjælpe min stakkels Ven over hans store Sorg. Der druknede ogsaa en Kaptejn Gammelgaard, vor kære Nabo, fra 5 mindreaarige Børn. Der hørtes ikke mere til Skibet, han førte, og da havde

jeg en ny, stor Sorg for de stakkels Børn, der et Aarstid forinden havde mistet deres Moder, som syg og kraftløs tæredes hen, og de fik en Husholderske til at passe dem. Jeg vilde ikke tro paa, at Faderen nu ogsaa var død og græd og bad saa inderlig til Gud at lade ham komme igen for de stakkels Børns Skyld; men han var og blev borte. Samme Skæbne havde en norsk Kaptajn Rekstad, med hvem og hans Hustru mine Forældre kom sammen. Han havde et langt, brunt Fuldskæg, der naaede ham ned paa Brystet og havde 2 Døtre, der var mine ældre Søstres Veninder. Den yngste af dem, Alma, blev forlovet med en Navigator, men døde af Tuberkler og blev lagt i Kisten i sin Brudedragt. Undertiden var vi Drengene bedt ud at sejle med Kaptejn Rekstad i hans tosmakkede Jolle, og da gik det paa Livet løs, naar det blæste, og Siden i Læ skar under Vand hvert Øjeblik.

Da jeg kom med Krydsjagten og fik en Hyre af 16 Kr. maaenlig, maatte jeg afbetale, hvad Udgifter der havde været forbundne med min Udrustning og ligeledes senere, da jeg kom med større Skibe. Derved lærte jeg at spare paa mine Penge. En stor Glæde var det for mig, naar min Fader og Albert en Gang imellem paa en Søndag kom sejlede ud i Toldjollen til vor Station og besøgte mig. Albert gik da paa Navigations-skolen sammen med Trojel, der mange Aar efter blev min Svoger og døde i Kina kun 36 Aar gammel. Vi laa som oftest tilankers ved Iholm, Skarø, Vornæs, Lehnkov eller i Kirkekrogen ved Sct. Jørgens. Jeg mindes, at jeg gik og græd hele den Dag, da Vilhelm rejste til Amerika; thi han havde været min Legekammerat som Barn og var mig ligesom Albert meget kær. Vilhelm havde egentlig altid behandlet mig overlegent, men alligevel saa jeg op til ham med Beundring. Albert derimod var altid min Beskytter og var saa trofast, at han ikke vilde lege med andre Drengene, naar de ikke vilde have mig med.

Matros Søren Jørgensen gik senere i Koffardifart som Hovmester, men den Damper, hvormed han sejlede, gik under i en Storm i Biscayabugten, og alle omkom. Matros Jørgen Nielsen traf jeg i 1910 ved en Skov, der hedder Tankefuld ved Svendborg, altsaa 24 Aar senere. Min Hustru og 3 Børn boede i Sommerferien i Strandhuse nær Svendborg, og jeg havde Ferie og var sammen med dem i 3 Uger. En Dag var min Moder, Svigermoder, min Broder Hugo og hans Kæreste, min Søster Henny, min Hustru og Børn og jeg selv taget ud Vest efter sammen med en Ven, Gasværksbestyrer Albrecht Knudsen, hans Hustru og Børn, og vi var i hans Lystkutter »Omega«, der kaldtes Cher a bangen, fordi den var firkantet, og saa en 2 smakket Sejljolle. Det blæste op til stiv Kuling og Modvind, saa vi maatte søge ind i en Læning (et Landingssted med en lille Bro og en gravet

Rende ind dertil). Her laa et lille Fiskerhus, og Manden, som ejede det, kom ud og gav os Lov til at have vore 2 Fartøjer liggende der til næste Dag. Vi kom i Snak, og han fortalte, at han var Jens Jørgen Nielsen. Hans Plejeforældre var døde og hans Hustru ligeledes; nu var han Fisker og havde købt det lille Hus billigt til sig og sine 2 Sønner, hvoraf den ene var Sømand, og den anden hjalp ham ved Fiskeriet. Vi spiste nu vor medbragte Mad i Skoven Tankefuld og fik Fiskeren til at telefonere efter en Vogn fra Svendborg, hvori vi alle kørte hjem, og næste Dag gik vi ud og sejlede Baadene hjem. Om Matros Bonnemann fik jeg at vide en Gang, jeg kom til Middelfart med S/S »Sig-run«, at han for sin lille Pension havde købt sig en Plads i Byens Alderdomshjem, efter at hans Kone var død og Døtrene gifte, og her var han omsider død i en høj Alder. —

I Oktober 1885 fik jeg mit varmeste Ønske opfyldt, nemlig at komme ud til de fjerne, varme Lande med et Sejlskib. Albert var just færdig med sine Eksaminer, og der var Plads ledig i samme Skib, Skonnert »Ekspres« af Svendborg Kaptejn Hansen, med hvem han tidligere havde faret 2 Aar paa Kysten af Afrika som Ungmand og Letmatros. Kaptejnens Søn, Albert, havde været min Legekammerat, var lige blevet konfirmeret og skulde ogsaa med Skibet, der laa i Grenock i Skotland. Jeg husker tydeligt den Morgen, vi tog Afsked fra vore Forældre i Hjemmet. Min Moder var syg af nervøs Hovedpine og laa i Sengen og græd og bad Albert passe godt paa mig, hvad han ogsaa lovede og holdt troligt. Min Fader sagde, at nu maatte jeg herefter sørge for mig selv, da der endnu var 3 yngre Børn at sørge for, saa jeg maatte ikke tænke paa at komme hjem uden Vederlag. Albert blev mønstret som Matros, jeg som Letmatros og Albert Hansen som Ungmand. Vi var 7 Mand ombord ialt, nemlig Kaptejnen, Styrmanden, 2 Matroser, 1 Letmatros, 1 Ungmand og 1 Kok. Vi laa og lastede Kul, men en Dag sprang den Kæde, hvori en Kulvogn paa 10 Tons var ophejst i en Kran, og Vognen faldt ned paa Skibet og gik igennem Dækket, saa vi fik et længere Ophold til at reparere i, og om Aftenen kom vi af og til op paa et Hotel, hvor vi sad omkring Kaminilden og talte med Pigerne, der serverede i Restaurationen; men Albert betalte altid mit Øl for mig, idet han sagde, at jeg skulde spare til min Eksamen, ligesom han havde gjort. Der var altid en Matros fra et andet Skib, »Casper« af Dragør, Vitus von der Mehrwede sammen med os deroppe, og han havde ogsaa sin Eksamen. 45 Aar senere traf jeg ham i Antwerpen som Direktør for et tysk Firma, der leverede Bunkerkul til mit Skib, og efter megen Kamp og Genvordighed var han naaet saa vidt, var en anset og velhavende Mand, og vi talte om den Tid, vi var sammen i Grenock. Vort Skib gik først til

Cadiz, og vi laa med Vindstille og slingrede frygteligt uden Styr paa Skibet, da det lige havde været Storm, udfor Cap San Vincent Juleaften; men vi fik en Del Konserves og varm Aftensmad samt Øl og Snaps, og faa Dage efter kom vi i Havn, hvor jeg byttede mine Mønter bort for Appelsiner hos Kadrejerne.

Herfra gik vi til Pelotas i Brasilien med Salt, fik et grueligt Uvejr ved Las Palmas med Lyn og Torden og Regnskyl; der var St. Elmsild paa Mestetoppe og Ræer, og vi var alle sammen kaldt hen Agter ved Rattet. Saa kom vi i Kystfart paa Brasilien i omtrent 3 Aar. Det var som en ny Verden alt sammen eller som et smukt Eventyr, der aabnede sig for mine undrende Blikke, og jeg følte og nød tilfulde alt, hvad jeg saa og hørte: De forskellige Folkeslag, deres Sprog, de underskønne Natur-omgivelser og den varme Sol, der belyser det hele; thi mit Sind var meget poetisk og modtageligt. I Søen var det en kær Adspredelse fra det daglige, ensformige Liv, naar Rorsmanden opdagede, at en Guldmakrel (af Søfolk kaldt Dolfen) eller en Albacore havde bidt paa Krogen, der altid slæbte i en lang Snøre Agter ude og var omvundet med et Stykke hvidt Lærred. En lille Bugt af Snøren blev med Sejlgarn bunden op til Gelænderet, og naar Sejlgarnet brast, var der en Fisk paa Krogen. Da kaldtes der paa Kaptejnen, som halede Fisken ombord, og saa fik vi et Par lækre Maaltider deraf. Fisken vejede gerne omkring en Snes Pund. Af og til fangedes ogsaa en Haj paa en smedet Jernkrog med et Stykke salt Kød eller Flæsk til Madding, og saa maatte hele Besætningen være med til at hejse den ombord i en Tallie, efterat vi først havde faaet slaaet et Stik af Tovværk om Halen paa den. Vi udskar blot Kæbe og Rygrad — det øvrige kastedes overbord igen. Naar vi fik Øje paa en Flok Springere (Delfiner, der i Flokke følger Skibene og springer ud af Vandet) gik Kaptajnen ud paa Bogsprydet for at harpunere en af dem. Linen, der var fastgjort til Harpunen og med Sejlgarn bundet til den øverste Ende af Stagen, gik igennem en enkelt Blok paa Bakken, hvor vi stod klar alle Mand til at hale Dyret ombord, naar Harpunen var kastet og havde truffet. Disse Dyr vejede over 100 Pund og forskaffede os ferskt Kød for længere Tid; det blev helst tilberedt som Bøf, men havde en lidt trannet Smag, hvorfor vi kom Eddike paa under Stegningen, da det tog noget af Transmagen bort. I Pelotas lærte vi at ride, naar vi laa ved Slagterierne og lastede Kød, der var saltet og tørret i Solen og solgtes i de nordlige Byer Bahia eller Pernambuco. Der blev Kødet vejet og solgt, og Mandskabet stod med bare Ben og let Paaklædning i det varme smeltede Fedt og hev Kødet op paa Dækket, hvor Købmanden og hans Folk kastede det paa Vægten, og af og til gik

en Mand og skænkede Kashas (Majsbrændevin) for os, da det var et strengt og varmt Arbejde. Naar et af alle de Skibe, der laa og lossede Kød, skulde sejle, blev vi altid sendt der ombord for at hjælpe til med at hive dets Kæder og Ankre ombord, og da fik vi baade Brændevin og Drikkepenge af Kaptejnen, enten det nu var tyske eller skandinaviske Skibe. En Søndag, mens vi laa ved et Slagteri ved Pelotas, havde jeg laant en ustyrlig Hest uden Sadel at ride paa, og den løb løbsk trods alt, hvad jeg rev og sled i Tømmerne, saa jeg tilsidst maatte klamre mig til Manken for ikke at falde af. Hesten var ræd og standsede ikke, før den kom hjem til Ejeren, der lod, som om han var meget vred, da han saa, at dens Mund blødte som Følge af mit Arbejde med at forsøge paa at faa den standset, og han tog en Revolver frem i Kvindernes Paasyn og lod, som om han vilde skyde mig. Jeg lod mig dog ikke forskrække, men saa ham lige i Øjnene, mens min Mund fortrak sig lidt haanligt, hvorover de alle brast i Latter, og jeg gik min Vej indvendig dødelig angst. Efter endt Dagværk sprang vi overbord og svømmede imellem smaa Slanger af alle Kulører. Vi var meget plaget af Mosquitoer om Natten og rev Hul overalt paa Kroppen, hvilket voldte stor Pine, naar vi om Dagen arbejdede i Saltet i Lasten sammen med Slaver fra Slagteriet. Det var under Kejser Pedro den anden, og da florcrede Slaveriet endnu i Brasilien. For at komme over Barren ved Rio Grande, naar vi skulde dertil eller til Pelotas, maatte vi vente udenfor, indtil der ved Signaler fra Land var angivet, hvormeget Vand der var paa Barren, og naar der var tilstrækkeligt, kom en kraftig Slæbedamper, ført af en Dansker ved Navn Sonne, ud, gav os den ene Ende af et meget tykt Kokustov, der fastgjordes om Fokkemasten, og saa slæbte den os over Barren igennem Brændingen. Kaptejnen havde noget, der hed en Slæbkiste ombord, og den bestod af alt Slags nyt Tøj, Fødtøj, Hovedtøj, Parfumer etc., der solgtes baade til Mandskabet og til Folk i Land. En Dag var Baronnen, der ejede Slagteriet, ombord for at købe noget Tøj af Slægkisten, og han havde en meget stor Kniv med Sølvskaft siddende i en Sølvskede ved sin Side. Albert Hansen var nysgerrig og spurgte, hvad det var. »Esta una faga,« svarede Baronnen, trak den ud af Skeden og vilde vise ham den, idet han holdt den hen imod ham. Drengen havde Fart paa frem over og fik Kniven jaget ind i Maven paa sig. Han krummede sig og sagde: »Aa, jeg er stukket,« hvortil jeg sagde: »Skab dig nu bare ikke,« og skubbede ham fremad, for at jeg ogsaa kunde se Kniven; men da jeg saa Blod flyde ud forneden fra hans Bukser, begreb jeg, det var sandt, og vi fik ham baaret hen paa Storlugen, hvor vi smøgede Benklæder og Skjorte tilside og saa en bred Revne under Navlen, hvorfra der flød Blod

og Fedt. Min Broder tog en Synaal med groft, sort Kinesertraad og syede Saaret sammen, for at ikke Tarmene skulde flyde ud, og vi andre holdt hans Arme og Ben, medens den Proces stod paa og bar ham derpaa ind i hans Køje. Baronen havde imidlertid sendt ridende Bud til Byen, der laa flere Mil borte, for at hente Lægen og Kaptejnen, som var deroppe. Disse kom om Aftenen. Drengen blev flyttet hen i Kahytten, hvor Saaret blev syet med Tarmtraade og Sytraadene pillet ud. Der laa han og blev rask og fik hver Dag sendt frisk Mælk og Frugt fra Baronen til at vederkvæge sig med, og vi kunde hente alt det ferske Kød, vi vilde, for intet, mens vi laa der.

En Gang, vi kom til Pelotas og havde losset Salt, skulde vi begynde at laste Kød, men efterat Lastrummet var spulet og tørret, skulde det tækkes med Siv og tørrede Kohuder. Det var Paaskedag, og Styrmanden kom og tørnede os ud som sædvanlig uden at sige noget til os om, at det var Helligdag, og at vi skulde faa Overtidsbetaling for alt Arbejde ved Lastningen. Min Broder og den anden Matros vilde ikke tørne til, idet de spurgte, om han ikke vidste, det var Helligdag. Den anden Matros hed Peter Thygesen Andersen. Styrmanden løb straks agterud og raabte til Kaptejnen, at vi nægtede at arbejde, hvorfor denne kom hen og fik Bekræftelse paa, at vi vilde ikke arbejde, uden at vi fik Overtid derfor, hvortil han svarede, at nu kunde vi komme ud og tage de Bundter Straa og Huder ombord, saa skulde vi nok faa Overtid derfor, men et Helvede ombord herefter. Vi skulde komme til at spule Dæk og gøre Baadtjeneste i vor Fritid, og Lørdag Eftermiddag, som var givet os til at vaske Tøj i, skulde blive frataget os, hvorpaa han løb hen i Kahytten og hentede en Revolver, som han stod med paa Halvdækket, imens vi arbejdede. Da vi var færdige, sagde han: Se saa, det var $2\frac{1}{2}$ Times Arbejde, men, og saa bandede han, dem skulde vi faa Betaling for, og nu kunde vi skruppe ind i vor Hule. Da han efterhaanden hidsede sig mere op, gik og skreg op om Mytteri og skulde sende os hjem i Jern, tog Peter sin Harmonika og sad og spillede paa den for at overdøve hans Trusler og Raab; men det gjorde ham ikke blidere — tvertimod. Der kom nu en streng Tid for os i mange Maaneder, men tilsidst gik Begivenheden lidt efter lidt i Glemmebogen, da Kaptejn Hansen var et godt Menneske, som vi holdt af og respekterede, og han kunde ikke bære Nag til nogen i længere Tid.

I Rio Grande boede en dansk Skomager, der ligesom tyske og danske Stevedorer havde Beværterret, og hos ham og hans danske Hustru drak vi mangt et godt Glas Øl om Aftenen fra de tyske Bryggerier, mens han udløste sin og vor Længsel efter vort fjerne Fædreland ved at synge og spille paa Harmonika alle de danske Sange.

Vi lærte efterhaanden lidt portugisisk og var ofte ude at plukke Appelsiner af Træerne paa Marker og i Haver i Syden og Kokosnødder i Norden. Om Aftenen kom vi sammen med Kammerater fra andre Skibe og fordrev Tiden med Sang og Historier, mens der trakteredes med Kachas, Annanas, Bananer og Appelsiner. Disse Frugter var meget billige der.

I Bahia blev jeg angrebet af gul Feber, der var meget udbredt ombord i Skibene, og vor Kaptajn blev søgt som Læge baade fra tyske og danske Skibe og havde sin Maade at kurere paa, som han mente var ufejlbarlig, nemlig Masser af amerikansk Olie og derpaa Kachas og Kinin. Jeg fik Feberen ved Kaptajnens Ligegyldighed, idet han var ombord i en tysk Skonnert, hvor flere andre Skippere var tilstede baade tyske og danske, og Albert Hansen og jeg var tilsagt at møde med Jollen der ombord og hente hans Fader Kl. 10 om Aftenen, efterat vi havde arbejdet haardt hele Dagen. Vi mødte ogsaa, men Kaptajnen kom ikke, da de morede sig altfor godt, og vi hørte dem synge baade tyske og danske Sange, hvorfor vi døsede hen paa en af Lugerne af Træthed og vaagnede ved, at det regnede, hvorfor vi søgte ind i Lukafet og slængede os paa Skibskisterne, men jeg var da naaet at blive vaad og rystede af Kulde, da Kaptejnen endelig henad Midnat kom, raabte sit Skibs Navn og vi roede ombord efter først at have sat en Del Kaptejner ombord i deres Skibe. Men da vi skulde tørne til Kl. 6 næste Morgen, mærkede jeg, at jeg frøs og var syg, men begyndte alligevel at arbejde sammen med de andre. Dog maatte jeg snart give det op, og Styrmanden meldte det til Kaptejnen, der kom hen og tog min Temperatur og Puls, beordrede mig tilkøjs og gav mig amerikansk Olie. Min Ven Albert Hansen var helt utrøstelig, lagde sig ind til mig i Køjen for ogsaa at faa Feberen, og vi laa og sang nogle Begravelsessalmer sammen efter min Salmebog. Ved Middagstid, da jeg blev daarligere i Stedet for bedre, tog Kaptejnen mig med sig i Land til en Læge, der straks, da han saa mig ind i mine gule Øjne, sagde: »Esta fiebro, Capitano, mucho malo, Hospital,« skrev en Indlæggelsesseddel, hvorpaa vi gik til Sporvognen og kørte og gik til Hospitalet langt borte ude i en stor Skov. Det var et usselt Hospital med Huller i Taget og en stor Kalkhule bagved. Kalken blev kastet ned over den Døde, naar han blev puttet i Jorden. Der var Negere som Sygepassere, og de Syge laa og jamrede sig og døde omkring mig hver Nat, men saa blev der sat en Skærm for, indtil Liget var bortført og begravet uden Ceremoni. Under mit Vindu voksede der Blomster i Haven; de gav mig gerne en at lugte til, naar jeg fik Medicin, for at jeg kunde beholde den i mig, og der var herlig Udsigt over Bugten, hvor Skibene laa tilankers i Rækker og lossede eller lastede. Hvor jeg mis-

undte min Broder Albert og Peter, der en Søndag Formiddag var roet den lange Vej ud for at besøge mig. Der stod de begge saa sunde og kraftige, og her laa jeg svag, syg og uden Lyst til at leve. Efter en halv Snes Dages Forløb var Krisen overstaet, og en Dag kom Kaptejnen sammen med en Kollega, en Kaptejn Brinch fra Sønderhø, der førte en Skonnertbrig ved Navn »Astma«, ud og hentede mig ombord, da vi skulde sejle, og han mente, den friske Søluft nok skulde gøre Resten, saa jeg kunde blive rask. Da jeg havde ligget med Sennepsplastre paa Læggene, var der store Poser fyldte med Vand, som Plastrene havde trukket, og dem stak jeg Hul paa og lod Vandet løbe ud. Heldigvis blev jeg rask efter denne Sygdom og har ikke mærket noget til den siden. Da jeg havde ligget nogle Dage i Køjen og senere siddet og slikket Solskin ude paa en Luge, sagde jeg, at nu troede jeg nok, at jeg var saa rask, at jeg kunde tage Roret, men en halv Time efter flimrede det gult for mine Øjne, og jeg gispede efter Vejret, saa Kaptejnen kom op i Hast fra Kahytten og fik mig tilkøjs. Dog var jeg rask, da vi kom til Macau nogle Dage senere, og kunde arbejde saa smaat igen. Hver Morgen stillede jeg og fik min Snaps Kachas med Kinin i, og det, sagde Kaptajnen, var lige saa styrkende som et Maaltid Mad.

I Macau lastede vi Havsalt til Rio Grande do Sul. For at komme dertil passeredes Æquator 2 Gange paa Vejen, og ikke langt fra Stedet var et farligt Rev, der blev mange Skibes Kirkegaard mest foraarsaget ved Uheld. Vandet fra Søen ledtes ind over flade Enge og tørredes af Blæsten og Solvarmen, og blev tilbage som Salt, der lastedes i Lægtene og derfra i Skibene, som laa tilankers paa Reden. Hver Eftermiddag blæste det op til næsten Storm, og Søen rejste sig, saa Skibene laa og slingrede og duvede, mens Lægterne laa langs Siden og knubsede imod den. Om Nætterne og om Morgenen var det Stille eller svag Brise fra Land.

Til Montevideo havde vi en Gang bragt Sukker raffineret og i Fustager fra Pernambuco. En Nat paa La Platafloden saa Albert Hansen, der stod tilrors, en Flok Springere agterude og kaldte paa mig, der havde Udkig paa Bakken; han lod Rattet gaa, jog Harpunen ned i Flokken og traf én, som vi nu begge halede til os, men formaaede ikke at løfte den ud af Vandet. Saa kaldte han paa sin Fader, som laa paa Sofaen og sov; men før han kom op, havde Dyret vredet sig af Harpunen, og det og hele Flokken forsvandt.

Aaret efter blev jeg syg af Gulstot i Rio Janeiro, og det varede 7 Uger. Dog kunde jeg passe min Tjeneste nogenlunde, men var svag og led af Opkastninger, Appetitløshed og Livslede og var gul i Øjnene og over hele Kroppen. Vi maatte først

ligge i Karentæne ved en stor Ø, der hed Ilha Grande, og noget skønnere Sted kan man ikke tænke sig: Den dybe Bugt, vi sejlede ind ad med de høje, jævnt skraanende Bjærgsider bevokset med Palmer og andre tropiske Planter; hist og her saa man en lille Hytte imellem alt det Grønne, hvorfra Røg steg op mod den blaa, skyfri Himmel. En stor Hammerhøj fulgte Skibet lige ind til Karantænebygningen, udfor hvilken vi kastede Anker. Ogsaa Indsejlingen til Rio Janeiro var imponerende skøn med Bjærget Sukkertoppen yderst. —

Af Frugter spiste vi ogsaa Vand- og Sukkermeloner samt Mangos. Føden, som vor gode Kok Søren tilberedte, bestod af saltet, tørret Kød (carne secco), der blev udvandet og kogt med Løg og helt Peber, hvortil spistes brune Bønner. Til Middag fik vi fersk Suppe med Ris og nogle ituskaarne Grøntsager eller Hvidkaal i; som Efterret Kød og Kartoffler. Som Surrogat for Kartoffler, der var dyre, fik vi ogsaa Yams (en Slags langagtige, tykke Rødder) eller søde Kartoffler, der smagte bedst, naar de var ristede. Til Aften fik vi gerne Lobescows, der var lavet af søde Kartoffler, Yams eller en Frugt kaldet Pumpkin (lignede Melon eller Græskar udvendig, men var rød indvendig og fuld af Kærner) saltet eller tørret Kød, Løg og Peber, alt sammen moset og kogt i en Gryde. Selvfølgelig fik vi Kiks, Beskøjter eller Rugbrød, bagt af Kokken en Gang imellem og Smør eller Svinefedt til. Vi havde næsten altid Smaagrise ombord, købte eller tagne paa Slagterierne, og de slagtedes og fortæredes i Søn. Den sidste Nat, vi laa ved et Slagteri ved Pelotas, fangede vi 3 Smaagrise og hver af os samlede sig en Køjesæk fuld af Appelsiner, der varede, lige til vi kom til Bahia.

Det sidste Aar var min Broder Albert Styrmand, idet vor egen, Hans Lund, i Pernambuco fik Skonnert »Mercur« af Svendborg at føre. Kaptejnen, Thurøe, døde af Brystsyge i sin Hængeskøjte ombord, mens vi laa der sammen, og dør blev han begravet.

Endelig styrede vi efter Hamburg med en Ladning saltede Huder (goro salgado) fra Rio Grande i Sommeren 1888. Næppe var vi fortøjet, før hele Skibet blev overfyldt med Runnere af alle Slags, for her maatte være noget at gøre i et Skib, der havde været næsten 3 Aar borte, og jeg købte mit første Sølvur af en dansk Urmager ved Navn Mathiesen, og det er endnu i min Besiddelse og gaar godt.

I Hamburg afmønstrede vi alle undtagen min Broder, der tog med Skibet hjem til Svendborg, hvor det fik en større Reparation, Kobberforhudningen toges af det, og det blev sat i Fart paa Nord- og Østersøen. Det forliste nogle Aar senere paa den hollandske Kyst. Kaptejn Hansen kom hjem, men fik Lungebetændelse og døde i Marstal, hvortil de var flyttet, da det var hans Hustrus Fødeby. Deres Søn Albert Hansen mønstrede

ud med en Bark fra Kolding, der, saavidt jeg ved, forsvandt ved Kap Horn, idet Ladningen vistnok forskød sig, saa Skibet kæn-trede, og alle druknede. Det var paa Vej fra Sydhavsøerne til Evropa. Matros Peter Thygesen Andersen gik ligesom Søren Udsen og mig paa Navigationsskolen, da vi kom hjem fra Ham-burg. Den store, stærke Mand havde taget mangen en god Tørn af for mig, især da jeg var syg og blev sat sammen med ham i Spillet at hive Salt op; han maatte næsten besørge hele Arbejdet selv, ligeledes naar vi var nede og skulde lempe Salt i Lasten, mens jeg var Rekonvalescent efter baade Feber og Gulsot, men stærk som en Bjørn arbejdede han sammen med mig uden at beklage sig, og i Tankerne ser jeg ham dyppe sine Kiks i Saltvand og lægge dem ovenpaa den varme Kabys, for at Maddikerne skulde kravle ud og blive dræbt, saa kom der Fedt paa, og de gled ned som Føde til Frokost og Aften. Han blev gift, mens han læste til Eksamen, blev Styrmand med en Skonnert, siden ansat ved Færgefarten mellem Svendborg og Thorseng ved Vindeby, fik 12 Børn, blev Smaahandlende i en Landsby paa Fyn, siden i Rudkøbing, hvor han døde kun nogle og treds Aar gammel.

Søren Udsen var fra Grenaa, og da jeg en Gang kom til denne By med »Sigrun«, bad jeg Agenten hjælpe mig til at faa ham opspurgt, og det lykkedes Dagen efter at finde ham, der nu boede i Landsbyen Hammelev der i Nærheden; vi fik ham pr. Telefon bedt ombord at spise Middag næste Dag hos mig og min Hustru, og vi havde en rar Dag sammen oprfriskende gamle Minder, indtil vi skulde sejle videre samme Aften. —

Under vor Fraværelse var vi stadig af vor Fader blevet holdt a jour med alt, baade smaat og stort, som foregik i Hjemmet bl. a. om Thoras Bryllup med May og Olgas Konfirmation. Da jeg havde sparet saa mange Penge sammen, at jeg ved Hjælp deraf og ved den Understøttelse, Staten yder trængende, ufor-muende Elever, kunde tage mine Eksaminer, gik jeg paa Navi-gationsskolen. Min Fader bestyrede min Penge, og efter hans Raad gav jeg min Moder 10 Kr. maanedlig for min Kost og Logis i Hjemmet, og 2 Kr. maanedlig blev der til mig selv til Lommepege; det sidste halve Aar havde jeg 12 Kr., da jeg fik 10 Kr. i Stoppepege fra Udskrivningskontoret. Før jeg be-gyndte at læse, gjorde jeg en Tur til København for at se Ver-densudstillingen og besøge min Søster Mathilde, der var Sel-skabsdame hos Familien Trier. Om Vinteren blev Henny kon-firmeret, og Vilhelm kom hjem paa Besøg, da hans Helbred var daarligt, og han led af Hjemvé. Mens jeg gik paa 2den Afdeling, gjorde jeg Bekendskab med Vilhelm Tegner, som gik paa 1ste Afdeling og var Søn af Generaldirektør Tegner ved Statsba-nerne. Han boede hos Forstander Tuxen, og han og jeg var uad-

skillelige Kammerater. Da jeg havde taget alle mine Eksaminer med gode Karakterer, (1ste og 2den Afdeling Navigation, Maskinlære, Søret og Handelsvidenskab samt Geografi og Vejr-lære) aftjente jeg med det samme min Værnepligt om Efteraaret 1889 men blev afskediget allerede midt i December, fordi der var Overflod af Indkaldte, og jeg var iblandt dem, der trak sig fri, hvorfor jeg rejste ned til min gamle Onkel og Tante i Stubbekøbing og blev der hos dem Jul og Nytaar til deres store Glæde, hvorpaa jeg tog hjem. Skønt vi levede meget tarveligt i Stubbekøbing og kun fik Fedt paa Rugbrødet Morgen og Aften og laa i et mørkt og fugtigt Kammer nede i Arresten, var vi dog altid glade ved at komme der, da min Onkel var en godmodig stor, tyk Brumbasse, var Politi og Arrestforvarer, der tog os med ud paa Landet til Bekendte af ham og min Fader, og alle Steder hed det med Stolthed: »Det er Nicolays Søn!« Min Onkel var altid selv Kusk. Tante var en følsom, kærlig Kvinde, lille og spinkel, og hendes største Glæde var, naar vi læste smukke Digte for hende — var de rørende og sørgelige, sad hun og græd stille over dem saasom: Tungt Kongedatren Taa-er flød og tænk naar en Gang den Taage er forsvunden. Men hun kunde ogsaa blive hidsig og skælde Onkel ud, hvis han kom hjem og ikke kunde finde sine Sager paa sit Skrivebord, da han var en yderst paapasselig Mand i Tjenesten, og saa beskyldte Tante eller Pigen for at have flyttet dem eller smidt dem væk. Saa brød Uvejret løs først over hendes men saa over hans Hoved, og det endte med, at Tante græd og omfavnede sin store, tykke Mand, kyssede og klappede ham og bad om Tilgivelse for sin Hidsighed. Juleaftensdag fik Pigen en slem Overhaling af Tante, fordi Onkel havde set, at hendes Stearinlys havde brændt Kl. 10 om Aftenen paa hendes Værelse, og nu skulde hun udelukkes fra at deltage i vort tarvelige Maaltid Juleaften, hvorfor jeg erklærede, at saa skulde jeg intet have at spise. Saa græd Tante, kyssede mig og sagde, at Pigen skulde nok faa Lov at spise og være sammen med os den Aften. —

I April Maaned, da jeg var fyldt 21 Aar og havde faaet mit Styrmandspatent, rejste jeg til Hamburg igen for at søge Hyre og tog ind til en Hyrebasse, der hed Peter Palle, en Original og gammel Sejlskibsfører fra Troense, gift med en Hamburgerinde men barnløs, og der boede mange Søfolk foruden mig bl. a. Petersen og Rathje, der ligesom jeg just havde taget deres Eksamen paa Bogø. En Dag sagde Palle: »I Dav æ de di Tur aa trække Kronometret, Huus!« — og da jeg saa uforstaaende paa ham, sagde han forklarende: »Aa di Tosk, ve du datte, a de æ aa fylle Tobaksæskil!« Denne stod nemlig til fælles Afbenyttelse midt paa Bordet, hvad jeg ikke havde lagt Mærke til. Det kneb med at faa Tiden til at gaa, og jeg var glad ved om Afte-

nen at komme hen i 1ste Erichstrasse, ikke langt fra Kastaniensallé, St. Pauli, hvor Palle boede, og spille 66 hos en Ekviperingshandler Hansen og hans unge Kone, og den, der tabte, skulde betale det Glas Øl, vi havde drukket, men vi spillede; det kostede 10 Pf. Han havde været Hovmester og havde et smukt sort, kruset Fuldskæg. Hans Hustru, der var tysk, døde under Koleræpedimien et Par Aar efter, og der var et Par Børn i deres Ægteskab.

Jeg var saa heldig efter at have ligget 3 Uger i Logis og brugt den lille Rest af Penge, der var tilovers, ved min Faders Hjælp at faa Hyre med 3mastet Skonnert »Ignatz Breum« af Svendborg, Kaptajn Rasmussen, og sejlede med den paa Østkysten af Mexico og Brasiliekysten i 2 Aar som 2den Styrmand. Der var ialt 8 Mand ombord nemlig Kaptajnen, 2 Styr mænd, 2 Matroser, (nemlig Petersen og Rathje) 1 Letmatros, 1 Ungmand og 1 Kok. Imens vi laa og lossede Stykgods fra Hamburg paa aaben Kyst udfor en lille By ved Navn Tabasce de la Frontera i Mexico, og vi en Dag sejlede Kaptajnen i Land opad Floden, sprang en Laks paa 20 Pund ind i Baaden. Den var saa uregerlig, at det varede længe, før vi fik dræbt den med Ror-pinden og en Baadshaage. En Dag saas en stor Solfisk (Manta eller Sea-bat, der kan veje indtil 5 Tons, afrund og med lang, tynd Hale) lege i Nærheden af Skibet, hvor den fangede Smaafisk i Strømkanten, sprang ud af Vandet og faldt ned igen med et vældigt Plask. 1ste Styrmanden, en Tysker ved Navn Schwartz, gik med et Par Mand i Storbaaden og var saa heldig at jage Harpunen i Fisken. Til Harpunen var fastgjort en lang, ny Linie, som de lod Fisken løbe ud, hvorefter der toges Tørn med den om Masten, og nu skar Baaden afsted med en voldsom Fart først tilsøs og siden ind imod Land. Tilsidst var Fisken dog bleven saa mat, at Farten sagtnede, og den slække Line haledes ind efterhaanden. Herved haledes Fisken ind under Baaden, hvorved Harpunen slap ud, og Fisken sank. Ligesaa uheldig var vi med en anden Solfisk, der en tidlig Morgen med sit concave Gab var løbet imod Fangelinien til Storbaaden, der var forstøjet Agter. Da den blev ved at svømme frem, kunde den ikke komme fri, men lavede med sin Hale et voldsom Spektakel i Vandet. Vi halede nu varsomt Baaden op langs Skibssiden, drev en Harpun i Fisken og gjorde en Talje klar til at hejse den ombord i, medens en Mand laa i Baaden og huggede med en Økse i Fisken for at dræbe den; desværre ramte et af Huggene tæt ved Harpunen, saa den slap ud, og Fisken sank.

I Peletas oplevede jeg et Æventyr, der nær havde kostet mig Livet. Vi laa ved et Slagteri (Shakiari) et Par danske Mil fra Byen og lastede tørret Kød, da 1ste Styrmanden og jeg en Søndag Eftermiddag spadserede derhen for at se Staden. Der traf

vi en Bekendt, en ung Tysker, der viste os rundt og tilsidst førte os ind til en tysk Værtshusholder. Her blev vi bekendt med Familien, og Tiden gik hen med at sidde og passiare og drikke Øl lige til Midnat. Jeg foreslog nu Styrmanden at gaa ombord for at være klar til Arbejdstid Kl. 6 næste Morgen, men han vilde ikke med, hvorfor jeg begav mig ene paa Vej, naaede ogsaa Indhegningen til Slagteriet uden at møde andre end to ridende Politibetjente, der lod mig gaa efterat have udspurgt mig og faaet at vide, hvem jeg var, og hvor jeg skulde hen; men næppe var jeg kravlet gennem Indhegningen, før jeg hørte Blodhundene, der holdt Vagt om Natten, gø i Nærheden. Da jeg ikke havde Lyst at tilbringe Resten af Natten paa Landevejen, løb jeg over den store Plads med Hundene efter mig. I Midten var en Dam, der bestod af alle urene Ting og Affald fra Køer og Heste, Komaver, Urin etc., som jeg plaskede igennem. Hundene løb udenom, og saaledes naaede jeg Vagtmandens Hytte først, raabte: »El cashoros« og sparkede paa Døren, som han straks aabnede og lod mig ind. Jeg forklarede Sagen for ham, hvorefter han fulgte mig ned til Skibet, og Hundene gik bag efter uden at gøre mig Fortræd. Nogle Nætter forinden var to Mand fra et tysk Skib, der laa ved det næste Slagteri, blevet sønderrevne og ihjælbidte af Vagthundene. —

Imens vi laa her, var Republiken blevet erklæret, og Kejseren maatte flygte til Portugal. De sydlige Provinser, der beboedes af mange Tyskere, især Rio Grande, Pelotas, Porto Alegre, var monarkistisk sindede og vilde ikke underkaste sig. Paa Barren ved Indløbet til Pelotas blev nedsænket Lægttere for at spærre Passagen, da et Krigsskib var sendt med republikanske Soldater, og Artilleri kørte op og holdt Vagt nede ved Havnen for at forhindre Landgang, hvis de alligevel skulde slippe igennem. De ankom imidlertid ikke, og Løbet blev ryddet, før vi skulde sejle.

Da jeg havde været med »Expres«, var her endnu Slaveri, og vi blev Vidne til mange oprørende Scener. Saaledes fandt jeg en Søndag Morgen, da jeg gik op til Slagteriet for at se paa Slagtningen, en gammel Neger, som var gennempisket og smidt udenfor. Der laa han i Solen og stønnede med brede, ophovnede Striber henad Ryggen. Fluerne sad og indsugede Blodet, der piblede frem i Striberne. Ved Hjælp af en gammel Negerinde, som kom til, slæbte vi ham ind i Skyggen og dækkede ham til med nogle Sække og Maatter, hvorpaa jeg løb ombord og hentede et Krus Kaffe og nogle Beskøjter til ham. Det skar mig ligesaa meget i Hjertet at se paa som den Maade, hvorpaa Creaturene blev behandlet. Hver Morgen slagtedes 2—400 Stykker, som var indespærret i en stor Indhegning. En Lasso kastedes over Hornene af et Dyr ad Gangen; den anden Ende af Linen gik igennem et Hul i en Port, som var til at hejse op,

og to Heste trak udenfor i Linen, til Dyrets Horn laa fast imod Porten, og det ikke kunde røre Hovedet. Slagteren stod lige oven over og stak Nakkescenen over med en stor Kniv, saa Dyret faldt bevidsløst om paa den flade Kærre, hvorpaa det stod. Porten hejstes op, og Dyret kørtes udenfor, hvor Slaverne flaaede det og skar det i Stykker. Jeg saa flere Gange halvflaaede Dyr rejse sig op, men atter stønnende segne om. Antagelig fik de først Dødsstødet efterat være flaaede, da Huden derved lettere gik af. Kødets saltedes og tørredes i Solen eller henkogtes i Daaser, Benene kogtes der Lim af og brændtes til Aske, der maledes og brugtes til Gødning, og Huderne saltedes eller tørredes. Som tidligere bemærket førte vi Kødets, naar det var saltet og tørret, til Nordstaterne og havde Salt, Sukker eller Matthe (en grøn, nervestyrkende The) med tilbage. Det tog i Nordstaterne undertiden 2—3 Maaneder, før vi blev udlosset, idet Kødets solgtes fra Skibet pr. Arobas (40 Pund) i Balancevægt.

En Søndag Eftermiddag lavede vi en lille Opvisning ombord med mange Tilskuere fra de omliggende Skibe, idet Schwartz og jeg, der havde pralet af vor Dygtighed i Svømning, i Bahia sprang i Vandet fra Nokken af Fokkeraaen med Tøjet paa — han paa Benene og jeg paa Hovedet — i et Vand, hvor der var set Hajer mange Gange. Det var fra en Højde af ca. 100 Fod, og vi slap godt derfra; jeg havde en Kasket paa Hovedet. Bag efter fik vi en Cognac og Sodavand sammen med Kaptajnen i Kahytten.

Samme Sted var vi begge til Hestevæddeløb, og en ung Brasilianer førte os ud til Pladsen, hvor vi væddede paa flere Heste. For mit Vedkommende blev det et Tab af Milreis (ca. 5 Kr.) ialt. Vor Ven havde sat paa en Hest og blev saa ophidset i Slutningen af Løbet, at han sprang op paa Bænken og skreg til Hesten: »Vamos Alcasar, vamos« (skynd dig Alcasar, skynd dig), da den sakkede bag ud. Vi havde vort Arbejde med at hale ham ned og berolige ham.

Kaptajnen havde sin Hustru med, og vi sad hver Aften baade i Søen og ved Land og spillede Whist ved en Whisky eller Cognac, medens en Mand af Vagten i Søen blev sat til at passe paa ved Siden af Rormanden. Levemaaden var udmærket, og Fruen gik ofte selv hen og tilberedte Maden i Kabyssen, særlig naar vi vendte hjem fra en Søndags Jagt belæsset med vilde Svaner, Vandhøns, vilde Ænder etc. En Søndag i Rio Grande, mens vi var paa Jagt, havde Toldvæsenet været ombord og beslaglagt Slabkisten, da den ikke var opgivet paa Toldlisten, og Kaptajnen blev idømt en stor Mulkt, saa i lang Tid efter herskede der en trykket Stemning ombord, og det var kun et lille Lyspunkt, at han fra min Fader fik sendt en Bog af Carl Møller:

Breinholm Badehotel, der interesserede baade ham, hans Hustru og mig meget, fordi Handlingen foregik i og ved Svendborg.

Jeg lejede en Hest at ride paa og red hen forbi en ung Piges Vinduer for ret at vise mig. Hendes Fader, en Tysker, havde en Skibshandel og Beværtning med Dans, og her var hun min Udkaarede; men jeg havde en Rival, en Portugiser ved Navn José, der blev meget jaloux paa mig, fordi han fik Indtrykket af, at hun foretrak mig for ham. Efter Kaptajnens Raad trak jeg mig tilbage for ikke at risikere at faa en Kniv i Ryggen en mørk Nat, naar jeg gik ombord.

Der boede to danske Lodse, Thiesen og Bech, og de lodsede op til Pelotas; den sidstnævnte havde været Skibsfører men mistet sit Skib ved Macau, og den anden havde været Styrmand med Ignatz Breum, men havde nu bosat sig derude og var gift med Datteren af en gammel tysk Værtshusholder, der gik under Navn af Bier Mikkell.

To af vore Folk var deserteret derude, og vi fik to andre, to Nordmænd, i Stedet. Kaptajnen havde en stor Hund, der var ham meget hengiven, og en Nat, da en af Nordmændene skulde løse af ved Roret, foer Hunden hen imod ham og gøede, hvorfor han sagde: »Er det af mig du gøer, din Satan, saa skal du snart faa Kniven i Halsen paa dig!« Kaptajnen stod agter og hørte det og spurgte, om han maaske ogsaa vilde jage Kniven i ham. »Ja«, lød Svaret, »dersom De gør mig Fortræd!« Fruen blev bange for Truslen og bad mig vogte over hendes Mand, særlig da han laa syg af Malaria i sin Hængekøje under Mesanbommen og Solsejlet Agter. En Dag var der hemmeligt Besøg ombord af den ene af Desertørerne, der havde faaet Hyre med et tysk Skib i Pernambuco, hvor de var rømt fra os; han hed Peter og var fra Als. Han fortalte, at den anden Desertør, en Dreng ved Navn Jacob, der var fra Køln, var bleven optaget i et offentligt Drengelhus, der i Byen.

Der rasede nogle slemme Storme, som hed Pamperos, der paa Kysten, og naar en saadan var i Anmarch, hvilket mærkedes paa det stærkt faldende Barometer, gjaldt det om at bjerge alle Sejl saa hurtigt som muligt — ellers var vi fortabte — naar den kom farende med Mørke, Regn, Storm fra Sydvest, Lyn og Torden. Da var det som om alle Helvedes Magter var sluppet løs.

Vi havde alle Slags Dyr ombord saasom Gris, Hund, Kat, Egern, Hjorth, Vaskebjørn, Næsebjørn, Maar og to smaa Aber, og vi havde megen Fornøjelse af at se deres Liv og Færden. Hunden, Katten og Maaren skiftedes til at ligge og sove hos mig baade i Søen og ved Land. Vaskebjørnen hed Mads og sad med sine smaa, sorte Hænder og vaskede alt, hvad den fik at spise men saa navnlig meget forundret ud, naar den fik et

Stykke Sukker, og det forsvandt, mens det blev vasket. Haarene paa dens smaa Arme voksede kun halvt ned, saa det saa ud, som om den sad med opsmøgede Ærmer og vaskede i sit Vandtrug. Egernet havde travlt med at samle Forraad under den omvendte Baad paa Ruffet, og naar Grisen laa og sov paa Dækket, morede den sig med fra Riggeren at springe ned og bide den i Øret og som et Lyn fare op igen, inden Grisen vaagnede og saa sig forundret om. Naar Katten gik sig en Tur henad Dækket, gik Hunden ofte efter den og daskede til dens Hale; men Katten forstod ikke Spøg og langede ud efter Hundens Snude med udspilede Kløer og hvæsende ad den med fornærmet Mine. Naar Katten led af Elskovskvaler og om Natten gik og klagede, saa vi ikke kunde sove, fangede vi den og fik enten Hunden til at fornærme den eller, naar det ikke hjalp, blev Enden paa den dypet i Terpentin, og saa fik den nok at bestille med at faa det slikket af igen. Til de to smaa Aber var der lavet et smukt lille Træhus, der stod i Forkahytten med Hullerne vendt ind imod Skottet om Natten. En Aften, da vi sad og spillede Kort, hørte vi Skrigen og Hvæsen derude; da havde Maaren skubbet Huset ud og var smuttet derind for at faa sig en Abesteg. Heldigvis fik vi rystet baade den og Aberne ud, og Kaptajnen tog i Hidsighed Maaren i Nakken og hev den op paa Dækket, hvor den antagelig er stødt imod Rorstammen, bleven bedøvet af Slaget og faldet ned i Søen gennem Aabningen i Rorkisten; thi vi saa den ikke mere til vor store Sorg. Jeg var den eneste, der kunde komme den nær, naar den havde taget en Rotte og var ved at fortære den; gik jeg da hen til den, slap den sit Bytte og lagde sig kælent paa Ryggen, for at jeg skulde lege med den. De to smaa Aber morede sig med at springe overalt ogsaa inde i Kahytten, og tidt var Fruen efter dem med en tynd Stok; naar hun saa bedst sad og strikkede, lod de Vandet løbe lige ned i Hovedet paa hende, og saa kom hun efter dem. Næsebjørnen stjal Kiks om Natten ud af en Pose, der hang paa Masten ude i Forkahytten og blev tidt grebet paa fersk Gerning. En Nat havde den aabnet Vrideren paa Skabsdøren i Lukafet for at tage Sukker men blev grebet, da den raslede med Tallerkenerne, og fik sig et Livfuld Hug af en Bukserem. Kaptajnen havde skænket mange Dyr til den zoologiske Have i København, hvortil ogsaa disse Dyr var bestemte, og han havde som Paaskønnelse for sin Interesse paa Direktørens Anmodning faaet den lille Fortjenstmedaille i Guld, som han var meget stolt af.

Paa Vej fra Rio Grande til Pernambuco fik vi en Dag Øje paa en Øgruppe ved Navn Abrollos i Sødostpassaten. Da Vinden var svag, vilde Kaptajnen ikke gerne gøre et unødvendigt Kryds og derved spille Tid; thi han mente med os andre, at vi

vilde komme mindst 6 Kvartmil af Øerne bidevind, og saa havde vi fri Passage Nord over. Men ved Middagstid, alt eftersom vi trak mere tværs paa Øerne, opdagede vi store Grupper af Tang og Alger, der maatte sidde fast i Bunden, og Kaptajnen var da overtydet om, at vi var imellem de undersøiske Skær, der omgiver Abrollos i 6 Kvartmils Afstand. Vi loddede og fik snart 2 Favne, snart ingen Bund, og det saa fortvivlet ud. Jeg blev sendt hen paa Bakken for de at varsko Rorsmanden, hvorledes han skulde styre, indtil vi kom til en aaben Plet, hvor Skibet bragtes til at gaa over Stag, og nu gik det samme Vej tilbage, som vi var kommet frem, og alt gik heldigt, uden at Skibet stødte, saa Kaptajnen gav Vin og Cigarer, da vi atter var fri for al Fare. Jeg tror, det var Koraller, der voksede op fra Havbunden; thi havde det været Sten, vilde Skibet flere Gange have stødt paa, saa vi havde mærket det. I saa Tilfælde vilde det have tabt Styret, drevet ind paa Klippeøerne og af Dønningen være slaaget i Stykker imod disse.

I den Tid, Kaptajnen var i en meget deprimeret Sindstilstand, fandt han paa, at hele Rigningen skulde vævles om, og Styrmand Schwartz satte saa Folkene og mig til at tage Vævlingerne af og sætte nye paa, men jeg var ikke Rigger og kendte ikke til, hvorledes dette Arbejde skulde gøres, og ingen maatte hjælpe mig, da de nye Vævlinger skulde sættes paa, og ingen maatte sige mig Besked derom, selv om de havde vidst det. Men en erfaren Matros gav mig nogle Vink, dog først efter at Kaptajnen havde haanet mig for min Uvidenhed, og det var dette, han vilde have frem for at gøre ondt. Nu blev Arbejdet gjort saaledes, som den norske Matros sagde mig, det skulde gøres; men det var ydmygende for mig, som skulde gøre Arbejdet, at mine Foresatte lod mig i Stikken, hvad næsten lader mig formode, at ingen af dem heller vidste Besked dermed.

Omsider gik vi til Runcorn ved Liverpool med en Ladning Benaske og havde en lang, stormfuld Rejse med megen Modvind, saa vi maatte krydse os frem tilsidst. Det var, som om Vinden var muret fast i Nordost altid, og vi pumpede meget hver Vagt for at holde Skibet læns, da det trak meget Vand paa Grund af det daarlige Vejr. En Morgenvagt kunde vi trods alt vort Arbejde ikke faa læns, da vi mange Gange af Søerne skylledes bort fra Pumpen, og da jeg ved Afløsningen Kl. 8 sagde det til Styrmanden, blev han meget grov imod mig og sagde, at den pumpen, vi udførte, var vist ikke meget bevendt o. s. v. Jeg havde imidlertid afført mig Olietøj og Søstøvler, vasket Saltvand af Ansigt og Hænder og sad og fik lidt Frokost og Kaffe ude i Forkahytten, før jeg skulde ud igen og pumpe, da Kaptajnen kom derud, sagde at han havde hørt, hvad jeg og Schwartz havde talt om, og at han gav denne Ret i, at

vi ikke maatte have arbejdet tilstrækkelig haardt ved Pumpen og kom med andre fornærmelige Beskyldninger, men da flød Bægeret over. Maalet var fuldt efter alt, hvad vi havde lidt og døjet, og jeg sprang op, slog i Bordet, saa Tallerkenerne raslede ned paa Gulvet og raabte, at nu fik dette Slaveliv heldigvis snart Ende, og at jeg vilde afmønstre, naar vi kom til England. Først stod han maalløs og hørte, hvad jeg sagde, derefter truede han mig med en knyttet Næve i Ansigtet og sagde, at dersom jeg usle Kryb ikke tav stille (holdt min Kæft), skulde han slaa mig op imod Skottet, saa Blodet skulde staa mig ud af Næse og Øren, hvortil jeg bare sagde: »Værsgod, det staaer Dem frit for, og efter hvad der siges, er jeg jo ikke den første, De har mishandlet her ombord, saa de er døde deraf!« Men saa gik han ind til sig selv igen, og da jeg talte til Fruen om at afmønstre, efterat vi var kommet til Runcorn, sagde hun, at det var vist ikke hendes Mands Mening, da han havde talt om at ville hjælpe mig frem; men jeg vilde ikke blive og rejste hjem i April 1892.

I Hjemmet holdt jeg nu en Maanedes Ferie, hvorpaa jeg igen rejste til Hamburg, hvor jeg mønstrede ud med Jernbarkskibet »Julie« af København Kaptajn Riber som 2den Styrmand igen. Atter her havde min gode Fader skaffet mig Plads gennem Bekendtskab med en Broder til Inspektør Havemann i Hamburg. Der var 12 Mand ombord ialt, nemlig Kaptajnen, 2 Styrmand, 1 Sejlmager, 6 Matroser, 1 Kok og 1 Dreng. Vi gik til Guaymas i Mexico opad den kaliforniske Bugt efterat have kompletteret vor Stykgodsladning med Vin og Cognac i Bordeaux. Det blev en lang og besværlig Rejse paa 184 Dage. Alt gik her mere storskibs til; naar vi hev Anker op eller strakte Raasejl, skete det altid under Opsang. Sejlmageren sang solo engelske shanties, og vi faldt saa alle ind med Koret, mens vi halede og hejsede.

I de andre Skibe, hvor jeg havde været, naar Ækvator passeredes, og der fandtes Folk, som ikke havde været der før, skulde de ifølge Traditionen døbes; men det foregik uden Ceremonier, idet Hedningene, naar de mindst anede det, fik nogle Pøse Vand over Hovedet. I Julie havde Sejlmageren klædt sig ud som Neptunus med langt Haar og Skæg lavet af Kabelgarn og Tang samt en Fork med 3 Grene, som han holdt i Haanden. Saa stavrede han agterud fulgt af sin Sekretær, der bar en Protokol under Armen. Han agerede, som om han lige kom op af Faldrebet fra Havet, faldt ned paa Halvdækket med et Brag, der fik Kaptejnen til at komme op og spørge, hvad han vilde. Han opgav at være Havets Gud, der ikke tillod Folk at passere Linien, før de var døbt, og udbad sig deres Navne. Han fik Navnene opgivet paa dem, der ikke tidligere havde passeret

Linien, Sekretæren skrev dem op i sin Bog, og saa blev der Jagt efter de udøbte. En efter en fangedes de ind, blev bundet for Øjnene og anbragt siddende paa en Stang, bagved hvilken var et udspændt Sejl fyldt med Vand. Først indsæbedes Ofret med en Blanding af Sod, Tjære og grøn Sæbe og ragedes med en lang Kniv af Træ, hvorpaa han blev stødt baglæns i Vandet, og den næste toges under Behandling. Naar alle var døbt, skænkede Kaptejnen Vin for hele Besætningen.

Vi var 33 Dage om at krydse rundt Kap Horn, hvor vi uafbrudt havde stormende vestlige Vinde og gik altid med vaadt Tøj, ja endogsaa vort Køjetøj var drivvaadt af Saltvand. Kosten var ej heller af bedste Slags; det skortede navnlig paa Grøntsager, men vi havde revne tørrede Kartofler. Der var vel sendt Lemonsaft ombord, men det drak Kaptejnen selv, og da han var Totalafholdsmand, holdt han alt det Spiritus og Øl, der var sendt med, under Laas og Lukke til vi kom hjem, men vi kunde næsten ikke udholde de Strabadser uden en Opstrammer en Gang imellem, især da vi var vaade altid, fordi Kaptejnen ikke vilde tillade os at tørre det vaade Tøj i Kabyssen, hvor Maden lavedes, ikke en Gang om Natten, hvorfor jeg fik Besked af 1ste Styrmanden at se at faa fat i nogle Flasker af Ladningen, og naar vi om Natten stod paa Halvdækket i Læ af et lille Skjulsejl og var ved at segne om af Træthed og Kulde, tog vi os en Slurk deraf. Hvor tidt hørte vi ikke paa Frivagten Kaptejnens Stemme, naar han om Natten kom op, og der var den ringeste Forandring i Vejret: »Bare pur Frivagten ud, Styrmand, og lad os faa rebet eller stukket Rebet ud af det eller det Sejl!« Her nede gik vi Vagt om Vagt, men ellers var der ikke Frivagt om Formiddagen før Kl. 10 og om Eftermiddagen før Kl. 3. Vi havde endelig naaet at krydse op til nogle Øer, der hed Diego Ramirez, da Fore Overmærseraaen en Nat faldt ned paa Undermærseraaen og brækkede ved, at Faldet sprang; nu blev vi alle kaldt paa Dækket for at bjerge Sejl og Raa, og hele den næste Dag gik med at surre en Spiger fast til Raaen med Kæder, saa den kunde bruges igen, men var svær at hejse.

Følgerne af disse umenneskelige Strabadser udeblev ikke. 4 Matroser og jeg havde Skørbug de sidste 14 Dage, før vi kom i Havn og maatte sendes paa Hospitalet, saa snart vi kom i Havn, og der maatte antages Folk fra Land til Losning af Skibet. Tandkødet var ophovnet og Tænderneløse, Benene var tykke og ophovnede, og vi kunde sætte Huller i dem lige ind til Benet, uden at Hullet udfyldtes. Efter et 14 Dages Ophold paa Hospitalet kunde vi atter udskrives og komme ombord og arbejde igen. Hospitalet var hverken stort eller flot og var bekostet af Modtageren af vor Last, en tysk Købmand, og han fik vor tavse Velsignelse hver Dag. Et Maleri af ham med blondt

Fuldskæg og blaa Øjne ved Siden af hans Hustru og lille Søn stod i et af Værelserne. Hver Dag fik vi ferskt Kød, Hvedebrød og Grøntsager. Det var, hvad vi havde manglet saa længe. En Dag, efterat vi igen var kommet ombord, skød jeg en Vildand, der svømmede ved Skibet, som laa tilankers ude midt i Havnen, men dette blev Havnekaptejnen saa forskrækket over, at han idømte mig en Bøde af 5 Peso for min Forbrydelse, men dem betalte ogsaa vor gode, ædle Købmand for mig, og jeg var oppe at takke ham derfor med Kaptejnen, hvad der øjensynligt glædede ham. Mens vi laa paa Hospitalet, sendte han en stor Kasse med de dejligste Appelsiner ud til os. Gud velsigne ham, Købmand Müller, og gøre ham lykkelig for hans gode og kærlige Hjertes Skyld.

Vi fangede mange Skildpadder i det stille Hav. Bonitter og en anden Slags Fisk fulgte Skibet i Stimer, og naar vi vilde fange dem, gik en Mand ud paa Bogsprydet med en Snøre og Krog omvundet med hvidt Tøj og dyppede den op og ned, indtil en Fisk snappede Krogen, halede op, aftoges og puttedes i en Sæk af en Mand, der stod underneden paa Agterhalerne. Skildpadderne tog vi fra Baad med Hænderne, naar de laa og sov i Vandskorpen. Uden Fisk og Skildpadder havde vi næppe overstaaet Skørbugen saa godt. I den kaliforniske Bugt passerede vi en stor Ø, hvorpaa der endnu fandtes Kanibaler efter Kaptejns Udsagn; maaske var det Øen Tiburon, hvorfra endnu ingen Ekspedition er kommet tilbage. Fra Guaymas gik vi ballastet til Corinto i Nicaragua og La Union i San Salvador at laste Farvetræ (Rødtræ) til Le Havre.

Paa Vej til Corinto var jeg en Dag sammen med 3 Mand udenbords at banke Rust af Skibssiden. Vi sad paa en lang Planke, der med 3 Toug var fastgjort oppe paa Dækket. Det midterste Toug brast pludselig, hvorved Planken brækkede, og 2 af Folkene foruden mig selv styrtede i Søen. Skibet lænsede for Vinden og løb med ca. 5 Mils Fart. Rorsmanden, Matros Christian Rasmussen fra Svendborg, hørte Braget, slap resolut Rattet og kastede en af Storbraserne overbord, og den ene Mand, Matros Christensen fra Randers, og jeg fik fat i den, saasnart vi fik Hovedet over Vandet. Den tredje, en islandsk Letmatros, druknede, skønt Skibet blev lagt til Vinden og en Baad straks sat ud for at bjerge ham. Vi fandt ham ikke.

Kaptejnen sad gerne nede i Kahytten hele Dagen og spillede Violin eller læste i engelske Magasiner. En Dag saa vi ialt 5 Skypumper i stille Vejr; men heldigvis trak ingen hen imod Skibet, saa vi undgik denne Fare. Ved Land hændte en lille morsom Episode. Det var i Corinto. Naar Skibe ligger og lossere eller laster paa disse Kyster, er der altid en Toldvagt ombord, som skal have Kost og Logis frit i Kahytten. Vi havde Dækket

fuldt af Skildpadder, da vi kom tilankers, og Kaptejnen spurgte: »Tortuga bueno, Senhor?« (Er Skildpadder gode, min Herre), hvortil han svarede i en behagelig indsmigrende Tone, lidet anende, hvor skæbnesvangert det skulde blive for ham: »Si Senhor Capitano, Tortuga mucho, mucho bueno,« (Ja, Hr. Kaptejn, Skildpadder er meget, meget gode) og gjorde en velsmagende Gebærde med Haanden op til Munden. Nu fik vi hver Dag Tortugasuppe, hvori ikke fandtes andre Ingredienser end lidt Løg, og efter Suppen et Fad fyldt med Kød, hvorpaa Suppen var kogt, og dertil Beskøjter eller tørrede, kogte Kartoffler. En Uges Tid senere spurgte Kaptejnen atter: »Tortuga bueno?« Men fik med et meget betænkeligt Ansigt og i en tøvende Tone til Svar: »Si, Senhor, Tortuga bueno; carne fresca mais bueno.« (Ja, min Herre, Skildpadder er gode; ferskt Kød er bedre). Atter gik der en Tid, og Toldofficeren sad og spiste Tortuga med en mørk Mine baade Morgen, Middag og Aften ligesom vi andre, da Kaptajnen igen spurgte venligt: »Tortuga bueno, Senhor?« Men da kunde han ikke styre sig længere, sprang og slog i Bordet og raabte: »No Diabo, Tortuga mucho, mucho malo!« (Nej for Satan, Skildpadder er meget, meget daarligt). Vi kom fra et øde Bjerglandskab til herlige, skønne Egne, der var meget frugtbare, og med Velbehag gik vi i de dejlige Palme- og Mangosskove eller samlede Perler, Sten og Konkyljer paa den hvide, sandede Strandbred, hvor vi ogsaa gravede Skildpadder ud af Sandet. Undertiden kunde vi høre Kanontorden; disse Smaarepubliker laa nemlig stadig i Strid med hverandre, eller ogsaa var der Revolution i Landet selv. Vi hentede Ferskvand 5 engelske Mil opad en lille, smal Flod. Denne Ekspedition tog en hel Dag, og vi havde Proviant med. 4 Mand foruden mig roede afsted om Morgenen med 2 andre Baade paa Slæb, og disse fyldtes med Drikkevand. Opad Floden var flere Steder saa smalt, at der ikke var Brede for Aarerne at ro med, men vi maatte stage eller hale os frem. Der var Urskov paa begge Sider, og fra Træerne hang Lianer ned i Vandet. Kamæleoner sad paa Grenene og stirrede paa os med deres hæslige Øjne. Ankommen til Stedet fyldte vi først de to Baade ved at kæntre dem, derpaa badede vi. En indfødt ung Mand paa ca. 25 Aar kom ridende, bandt sin Hest og badede sammen med os, hvorefter vi indbød ham til at deltage i vort Maaltid. Da vi havde spist, spurgte han, om en af os vilde ride med til hans Faders Plantage, saa skulde vi faa saa mange Bananer, vi vilde have. Niels Christensen, der var den stærkeste, fulgte saa med og kom senere slæbende med en Gren fuld af denne Frugt, hvorpaa vi begav os paa Hjemvejen. — I La Union lejede vi Heste og havde mange fornøjelige Rideture i Omegnen og Opvisning paa Torvet til de Indfødtes Skræk og Rædsel; det

var selvfølgelig paa en Søndag, hvor selve Torvepladsen var uden Handlende. Der var ogsaa Hanekampe, som vi overværede, og om Aftenen sad Tolderen og klimprede paa sin Guitar og sang dertil spanske Sange. Der laa flere Skibe og lossede eller lastede, særlig tyske, og naar et af dem var færdigt og sejlede, samlede gerne hele Besætningen paa Bakken paa de Skibe, det sejlede forbi, og raabte: Three cheers for the (Skibets Navn), medens der blev viftet med Huerne. Ogsaa vi fik vore 3 Cheers, da vi sejlede (Hurra, hurra, hurra).

I Foraaret 1893 sejlede vi hjem efter. Skibet gjorde nu ikke saa god Fart mere, idet det var blevet bevokset i Bunden med Skaldyr, som kaldtes Langhalse. Vi brugte nok en Patentskraber, der i Forbindelse med Gangspillet paa Bakken og en Line Agter heves frem under Skibets Bund; men det hjalp ikke ret meget.

En Maanedstid efterat vi havde forladt Land, døde en af Matroserne af Tuberkler og blev kastet i Søen indsyet i en Sejl-dug med Jern ved Fødderne, for at han kunde synke. Imens var Ræerne paa Fokkemasten brast bak, saa Skibet laa stille med Flaget paa halv. Kaptejnen læste en Salme og bad Fadervor. Derefter brasedes fuldt, Flaget halede ned, og Skibet fortsatte sin Rejse.

En Dag, da vi skiftede noget af Ladningen fra en Luge til en anden, krøb en større Slange ud af et hult Stykke Træ, rejste sig og lod sin kløftede Tunge spille ud af Munden, saa vi alle flygtede for den. Kaptejnen hentede imidlertid et stort Sylteglas, og ved Hjælp af en Stok fik han den lempet ind deri, hældt Sprit paa den og sat en Prop for. I min Køje fandt jeg en Skorpion imellem mine Bøger paa en Hylde; det var en ubehagelig Sovekammerat at have.

Vi lænsede rundt Kap Horn for stiv, vestlig Kuling, der en Nat blev saa haard, at vi maatte bjerge et af Overmærssjlene, og jeg gik op med 2 Mand for at gøre det fast. Vi havde med Nød faaet Sejlet rullet op, da en Slingren af Skibet bevirkede, at det atter slap fra os, fyldtes med Luft og slog lige lodret i Vejret over vore Hoveder. Dersom ikke min ene Sidemand, Niels Christensen, med sin ene Haand havde skubbet mig fremover, var jeg styrtet baglæns i Søen og druknet i en bælgmørk Nat i det oprørte Hav.

Vi havde en stor Gris, der var tjenlig til at slagte. Sejlmageren havde kastreret den, da den var mindre, og nu var der en Neger ved Navn Edmond fra Seychelløerne Nord for Madagascar ombord, der tilbød sig at være Slagter, og da han sagde, at han havde slagtet mange Grise, blev Slagtningen betroet ham. Han fik udleveret en lang trekantet Bajonet fra et af de 6 Geværer, der stod nede i Kahytten og havde, den Gang Skibet

var engelsk, været brugt til at forsvare sig imod Sørøvere med. Grisen blev bundet og lagt paa en bred Bænk, hvorefter Edmond stak Bajonetten ind i Halsen ned gennem den ene Side paa den, og Kokken samlede Blodet i en Bakke, hvori han rørte det sammen med varmt Vand, for at det ikke skulde løbe sammen, da vi skulde have Blodsuppe deraf. Men en af Matroserne var saa onskabsfuld at bemærke, at Grisen jo var stukket i den forkerte Side og derfor ikke kunde komme af med Livet. »Never mind,« sagde Edmond, »we will try the other as well,« trak Bajonetten ud og stak den ind i den anden Side saalænge, til han traf Hjærtet, hvorefter Grisen endelig døde under frygtelige Hvin og store Smerter.

Naar vi fik Smaagrise ombord, paatog Sejmageren sig gerne at kastrere dem, for at de skulde blive tykke og fede. Det var Galter eller Hangrise, der maatte undgælde for deres Køn. Han tog blot sin skarpe Lommekniv, skar en lang, dyb Revne bag i, rodede med Fingrene, indtil han fik fat i Testiklerne, som han trak ud i, indtil Strængen, som holdt dem, brast. Saa syede han Saaret sammen med Synaal og Traad og lod dem løbe hen til Ædetruget, hvor de aad og glemte Smerterne, hvis de overhovedet følte nogle.

Hjemrejsen varede 191 Dage, og med Nød og Næppe undgik vi i en Orkan i November Maaned at drive i Land i den engelske Kanal paa den franske Kyst udfør Kap Barfleur og siden ved Kap la Héve. Skibet laa krænget over for Rejsningen alene, saa Vandet stod ind til Storlugen. Alle Sejl var gjort fast undtagen Store-Undermærsssejl, som vi maatte opgive at gøre fast efter mange forgæves Forsøg, og nu hang det og sloges i Laser under frygtelig Larm. (Det var de nye Sejl, der var slaaet under — de gamle brugtes kun i Passaterne og under Ækvator.) En svær Bjælke, beregnet til en Storraa, havde revet sig løs af sine Surringer og laa og sejlede langsomt frem og tilbage, hvert Øjeblik knusende Døre, Skylighter etc. Alle Mand laa nede i Kahytten og øste Vand op hele Natten, og det var slet ikke lysteligt, da Kaptajnen efterat have faaet Øje paa Kap Barfleur Fyr i Læ kom ned og sagde, at der desværre ikke var meget Haab om at bjerge Livet, naar vi drev i Land paa den klippefulde Kyst; men han haabede, at vi vilde vise os uforfærdede til det sidste og dø som brave Sømænd. Derpaa skar han et Par Daaser med preserveeret Kød op, som vi spiste og trak en Flaske Cognac op, som vi drak dertil. Ud paa Morgenen fløvede det lidt, saa vi kunde sætte nogle flere Sejl og drive hen efter Kap la Héve i Dagens Løb med Nødflag i Rigningen. Ingen kunde dog komme os til Hjælp, og om Natten blæste det op igen til Orkan — da var der kun én Ting at gøre, nemlig sejle ind paa Seinen selv og forsøge at ankre dør. Vi slap heldigt

over Barren Kl. 7 om Morgenen, mens det endnu var mørkt, og ankrede; begge Ankre med al deres Kæde blev stukket ud, Skibet svajede rundt og blev liggende, mens vi løb tilvejs og fastgjorde Sejlene. Redningsbaaden fra Honfleur kom ud til os og laa hele Dagen i en Trosse agterude for at være i Stand til at bjerge os, dersom vi skulde gaa i Drift. En stor Bjergningsdamper bjergede os om Aftenen ind til Havre for 5000 frs. efter Ordre fra Havnekaptejnen, og efterat der havde været holdt Skibsraad derom ombord i »Julie«. Paa Konsulatet i Havre blev afholdt Søforhør angaaende de to Mand, vi havde mistet. Da Kaptejnen gav mig Lov til at afmønstre, rejste jeg hjem for at naa at indgive Ansøgning om Optagelse paa Reserveløjtnantsskolen, der skulde begynde den 2den Januar 1894 og lagde Rejsen over Hamburg, hvor jeg boede en Nat hos Palles. Da Inspektør Havemann havde sendt Bud til dem, at han gerne vilde se og tale med mig, tog jeg derud og blev meget venligt modtaget. Han sagde, at baade Kaptejn Riber og 1ste Styrmanden skulde afskediges for grov Forsømmelse ved, at en Mand var druknet og Kaptejnen tillige, fordi han havde haft de lange Rejser ved ikke at søge længere tilsøs ud i Stillehavet. Der blev nemlig hjemsendt Trækkort over hver Rejse til Rederiet, saa det kunde se, hvor vi havde sejlet. Jeg kunde faa Plads igen, naar jeg var færdig med at være Reserveløjtnant, sagde han, hvorfor jeg takkede, tog Afsked og rejste hjem. Det var først i December 1893, og jeg trængte til at hvile ud og komme til Kræfter, da Skørbugen var begyndt at vise sig igen hos mig og flere af Folkene. —

Jeg skrev min Ansøgning, rejste til København og afleverede den personlig i Marineministeriet, blev antaget og mødte til Indkvartering ombord i Vagtskibet »Sjælland« sammen med 8 Kolleger. I Marts Maaned tog jeg Eksamen som Nr. 1, hvorefter jeg blev udkommanderet med Eskadren om Sommeren som Reservekadet efterat have gaaet et Skydekursus igennem med »Absalon« og Exercerskole paa Kaserneskipet »Dannebrog«. Saa gjorde jeg Tjeneste ombord i Panserskibet »Helgoland« og besørgede Posttjenesten for Eskadren i Forbindelse med min øvrige Tjeneste som Reservekadet. Prins Carl (senere Kong Hakon af Norge) var Sekondløjtnant ombord, og jeg kan rose mig af daglig i 3 Maaneder at have spist ved samme Bord som han. Vi var en Tur til Rotterdam, hvor han nok skulde se, hvad han syntes om den unge 13aarige Vilhelmine; vi blev overalt modtaget med stor Begejstring, og Aviserne var daglig fyldte med Meddelelser om, hvad den ridderlige unge danske Prins foretog sig. Han rejste til Haag sammen med Chefen, Kommandør Wandel, og en Adjutant. Nogen Tid derefter, husker jeg, havde Lægen Breuning Storm faaet Politiken sendt hjemme

fra, og deri var Hentydning til en Forbindelse mellem Prins Carl og den unge Dronning. Hans jævnaldrende Kammerater spøjte dermed, én vilde være Havnemester i Curacao, en anden et andet Sted o. s. v. Saa kom vi i Eskadre med Admiral Meldahl som Chef. En Dag, da Prins Carl havde Vagt, sendte han mig med en Melding til Næstkommanderende, der laa og sov til Middag, og da jeg sagde det til Prinsen, der forøvrigt frabad sig at blive kaldt saaledes, svarede han: »De maa rigtignok ikke sige, at han sov — det hedder, at han hvilede sig.«

En Aften, da vi laa med Eskadren paa Lungebugten udfor Valdemar Slot paa Thorseng, var en Del af Officererne bedt til Middag hos Amtmanden Grev Brockenhus Schack i Svendborg, og da jeg var opdraget og kendt i disse Farvande, blev jeg spurgt, om jeg kunde styre Dampbarkassen ind til Havnen og ud til Eskadren senere, naar det var mørkt, hvilket jeg paatog mig og slap heldigt derfra. Undervejs paa Tilbagevejen strøg vi i Mørket tæt forbi en Kost og havde den paa den rigtige Side, hvilket Admiralen med Tilfredshed bemærkede. Ved det sidste Maaltid i Officersmessen blev Doktor Breuning Storm dekoreret med en Kæde af Kottilloner om Halsen som den, der under hele Eskadretiden havde haft størst Appetit, navnlig naar vi fik Biksemad til Frokost; den var nu ogsaa ualmindelig godt tillavet af Hovmester Olsen. I Eskadretiden besøgte jeg ofte min yngste Broder Hugo, som var blevet konfirmeret og sat i Manufaktur lære i Nyborg, hvor vi hyppigt havde Station. Sidst i Oktober blev jeg hjemsendt og opholdt mig hjemme, til jeg en Maanedstid derefter fik Udnævnelse og Forespørgsel, om jeg ønskede at gøre Tjeneste $1\frac{1}{2}$ Aar som Reserveløjtnant, hvilket jeg gik ind paa og tiltraadte min Tjeneste den 2den Januar 1895 som Inspektionsofficer paa Orlogsværftet. Jeg var den eneste, der fik Tilbud om at fungere som Reserveløjtnant det Aar. Med »Absalon« var jeg atter paa Skydekursus i Isefjorden, derefter med Panserbatteriet »Gorm« i Eskadre, og den øvrige Tid var jeg enten Inspektionsofficer paa Værftet eller ombord i Vagtskibet »Sjælland«, hvor jeg fik det ærefulde Hverv at være Messeforstander. I Julen var jeg hjemme i min klædelige Uniform og var bl. a. med til et Bal i Borgerforeningen. Min Tante Albertine i Stubbekøbing døde i Januar, og til hendes Begravelse, hvor Olga, Albert og Svoger May var med, var jeg ogsaa tilstede. I Marts holdt min Fader 50 Aars Embedsjubilæum, og alle Børnene var samlet til denne Fest undtagen de fire i Amerika. Alle kappedes om at vise Opmærksomhed; kort forinden var han blevet hædret med Ridderkorset. I Maj Maaned Aar 1900 fejrede han sin 80aarige Fødselsdag, og samme Efteraar tog han sin Afsked og udnævntes til Justitsraad. Men tilbage til mig selv. Imens jeg gjorde Tje-

neste som Reserveløjtnant i Marinen, fik jeg Tilbud om en Plads i den siamesiske Marine som fast Sekondløjtnant. Admiral Richelieu, der selv havde været dansk Reserveløjtnant, var nu Leder af dette Lands Marine; men mine Forældre bad mig om ikke at rejse saa langt bort for bestandig, hvorfor jeg opgav det og søgte i Stedet derfor Plads ved Fyrvæsenet. Fyrdirektør Ravn fraraadede mig at gaa dertil, da det ikke var noget Liv for en rask og virksom ung Mand; ellers havde vi Reserveløjtnanter Præference, men Erfaringen havde vist, at flere ikke kunde udholde det ensomme, kedsommelige Liv paa et Fyr eller Fyrskib, men var søgt bort til andre Stillinger efter et Par Aars Forløb. Saa søgte jeg Plads ved Fiskeriinspektionen og Redningsdamper uden Resultat, gik derpaa til Direktører for Dampskibsselskaber. Efter at have været hos flere uden at blive antaget kom jeg ned til Adolf Carl, Direktør for de Carlske Selskaber. Jeg var i min Sekondløjtnantsuniform og blev vist ind til Chefen af A. O. Andersen, der senere blev Meddirektør med Sønnen Povl ved Faderens, Adolf Carls Død, og derefter Direktør for D S D F, hvortil de Carlske Skibe blev solgt. Direktøren modtog mig meget venligt og talte længe med mig, men sagde, at jeg maatte begynde fra neden af som 3die Styrmand, hvad jeg sagde, at jeg ikke var bange for, hvorpaa han raabte ud til Andersen, om der var nogen Plads ledig for en saadan, og Svaret lød ja i S/S »Danmark« Kaptejn Heintzelmann, der laa et Sted oppe i Finland og skulde laste Træ. Saa skulde jeg rejse hjem, naar jeg fratraadte min Tjeneste i Marinen, hvilket vilde ske nogle Dage derefter, og saa vilde der blive telegraferet til mig, naar jeg skulde møde og mønstre i København, hvor Skibet skulde anløbe for at proviantere. Det var den 1ste Juni 1896, jeg hjemsendtes, og den 22de i samme Maaned udmønstrede jeg med »Danmark«, hvor jeg i Løbet af 4 Aar avancerede fra 3die til 1ste Styrmand; men det var en meget stræng Tid, jeg gik i Møde.

Skibet gik i Fragtfart paa Nord- og Østersøen, men var ogsaa en Gang i Baltimore at laste Majs til Londonderry i Irland. En af de første Rejser kom vi til Gent, hvorfra jeg fik Lov til at rejse til Antwerpen for at besøge min elskelige Kusine Carrie, hendes Mand og Datter og har siden besøgt dem mange Gange. De stammede begge fra Holsten, hendes Fader var min Morbroder og var Lods i New York. Kaptejn Georg Eyler, Carries Mand, havde ført en Udvandrerdamper mellem New York og Antwerpen, men var nu ansat hos sin Svoger Paash i Antwerpen som Stevedor. Paashs Hustru, Claudine, var min Moders Barndomsveninde og Skolekammerat; hendes Mand, Hr. Paash, var en højt anset Mand, der var dekoreret med mange Ordener og havde udgivet et stort illustreret Værk, der paa engelsk

hed: From keel to trunk, illustreret af Georg Eyler og var paa engelsk, tysk og fransk, indeholdende Forklaring paa alle Dele ombord i et Skib.

Vi sang tyske Folkeviser akkompagneret af min Kusine Carrie, naar jeg var Gæst hos dem i deres store, flotte Hus, Georg selv havde ladet bygge, og vi gik sammen i den tyske Kirke om Søndagen, paa den værdifulde Malerisamling, hvor i Særdeleshed gamle flamske, hollandske, italienske, spanske og franske Malere var repræsenteret i rigt Udvalg, og vi var enten i den flamske eller franske Opera.

Ogsaa efterat være blevet gift kom jeg ofte til Antwerpen med mit Skib, hvor jeg havde min Hustru med ombord, og hun lærte saaledes ogsaa mine Slægtninge dør at kende. Carrie døde 1908 af Wattersot efter lange og store Lidelser. —

Vi havde losset Træ i Gent og fik Ordre til at skynde os med at komme til Baltimore inden en vis Dato, da Fragten ellers vilde gaa overstyr. Bunkerkul skulde indtages undervejs i West Hartlepool, hvorefter det var Kaptejnens Plan at gaa nord om Skotland og saa følge Storcirklen, skønt det var Efteraarsdage, og den vilde føre os op i Nærheden af Grønland. Her maa jeg nu indskyde, at Kaptejn Heintzelmann var en udmærket Navigator baade hvad astronomiske og terrestriske Observationer angaar, og Breder og Længder samt Standen paa Kronometret toges ofte ved Solen, Maanen og Stjernerne. Tidt kom han op om Natten og spurgte den vagthavende Officer, hvad det var for en Stjerne eller Planet, som han pegede paa, og saa maatte man ikke blive Svar skyldig. Han havde lært sig selv den ny Retskrivning, Sprog og Orgelmusik — dog kom han en Gang galt afsted ved et Selskab i England, hvortil han var indbudt og svarede, da Værtinden opfordrede ham til at spise mere: » No, thanks, my belly is full!« Han var et halvt hundrede Aar gammel, havde ført et af Carls Dampskibe nogle Aar ude paa Kinakysten og var ganske hvidhaaret og hvidskægget. Vi skyndte os altsaa nedad Scheldefloden, skiftede Lods ved Flissingen, fik Taage og løb i Land lige udfør Badehotellet. Da lagde han sit hvidhaarede Hoved ned i sine Hænder paa Lønningen og stønnede: »Aah!«

Vi kom dog snart igen flot ved Højvande og ved egen Hjælp, men han vidste, at vi vilde være nødt til at gaa i Tørdok i England for at blive undersøgt i Bunden, og at det vilde forhale Rejsen.

I Hartlepool kom vi saa i Tørdok og nøjedes med at faa Bunden malet, da der ikke var sket nogen Skade paa Skibet. Allerede i Gent var jeg avanceret til 2den Styrmand, idet ham, vi havde, var blevet udset til at være 1ste Styrmand i et andet Rederi, en Fætter til ham havde startet, og vi fik saa en ny

3die Styrmand ombord ved Navn Møller. Nu fik jeg et Hals-
onde med høj Temperatur, mens vi laa i Hartlepool, hvorfor
jeg bad om at faa en Doktor ombord til at se paa mig, før vi
tiltraadte den lange Rejse. Doktoren sagde, at jeg maatte blive
liggende et Par Dage i Køjen, til Feberen faldt, hvortil Kap-
tejnen spydigt bemærkede, at den nok var fremkaldt af Angst
for at gaa over Atlanterhavet. Et Par Dage efter, da vi stod
tilsøs, stod jeg op og passede min Vagt.

Kaptejnen og 1ste Styrmand Meyer kunde ikke lide hinanden,
og hvor de kunde se Lejlighed dertil, anvendte de den til at
haane hinanden, idet Meyer havde faaet at vide, at Mester
Wilhelm havde bagtalt ham uretfærdigt til Kaptejnen, og Ver-
den er saa lille ombord i et Skib og Horisonten saa snæver og
begrænset, at man gaar og ruger over Smaating uden at kunne
glemme dem.

Nu var vi kommet gennem Pentland Skerries en Aften; Kap-
tejnen havde sat Kursen efter Udregning af Storcirklen og gik
tilkøjs. Vi skulde ikke mere faa Land i Sigte foreløbig i mange
Dage, sagde han, og vi Styr mænd havde ikke Adgang til at se
i Søkortene, der var Kaptejnernes private Ejendom, ligesom de
ogsaa havde Kosten og Bispisningen af hele Mandskabet og
fik dertil et vist Beløb for hver Mand. Rederiet hyrede Hov-
mester, Kok og Messedreng. Da jeg havde Hundevagten fra
Kl. 12—4 den Nat, og det var Maaneskin, fik jeg Øje paa nogle
Øer forude et Par Streger om Styrbord og gik straks ind i
Bestiklukafet, hvor Kaptejnen sov, og varskoede ham derom.
Han svarede, at det var jo mærkværdigt, men at jeg blot skulde
tage dem tværs paa vor Kurs straks, indtil de vilde være tværs
paa vor egentlige Kurs, og saa styre videre paa den. Dette blev
udført, og da 1ste Styrmand Meyer kom til Afløsning sammen
med 3die Styrmand Møller, fortalte jeg ham, hvad jeg havde
set og gjort, og han dadlede, at Kaptajnen ikke var staaet op,
gaaet ud og set efter, hvad det var for Land, jeg havde set.

Nu hændte det hverken værre eller bedre, end at Styrmanden
paa sin Vagt ogsaa fik Land i Sigte (der var intet Fyr paa disse
Øgrupper), styrtede ind i Bestiklukafet og raabte til Kaptejnen:
»Hvad er dette for noget Svineri — her kommer den ene Ø
efter den anden i Sigte, uden at hverken De eller vi, der har
Vagt, ved noget derom; hvad skal det betyde? De maa straks
komme ud paa Broen!« Dette hørte jeg ham raabe nede fra mit
Kammer, som var lige nedenunder. Saa kom Kaptejnen ud, og
saa blev der set i Kortet, der var i en meget lille Maalestok, og
der stod disse Øer, som han havde overset, som nogle smaa
Prikker.

Som Følge af den høje nordlige Brede, vi kom paa for at gaa
den korteste Vej, fik vi hårde Storme imod, men frem skulde

vi, og ofte slog Bunden af Forskibet med stor Kraft ned imod Søerne, saa hele Skibet rystede og dirrede længe efter.

En Morgen, da jeg overtog Vagten, syntes jeg, at Skibet huggede saa underligt dumpt mod Søerne og ligesom laa paa Næsen, hvorfor jeg lod aabne Forlugen for at se, hvorfra en mærkelig Lyd, jeg hørte, stammede. Ved Hjælp af en Lygte kunde jeg se, at der stod Vand højt op i Forlasten, og Garneringen laa og svømmede ovenpaa; det var den Lyd, jeg havde hørt hver Gang, Plankerne slog imod Støtterne. I en Fart skyndte jeg mig ind til Kaptejnen, fortalte ham, hvad jeg havde set, og søvndrukken spurgte han: »Hvad skal vi gøre?« — »Sætte Pumperne i Gang fra Maskinen til Rendestenene i Forlasten,« svarede jeg. »Ja gør det — nu kommer jeg op,« sagde han. Der pumpedes nu uafbrudt, men saa stoppede det med at tage Vand, fordi Rørene fyldtes med de Træsplinter, som gnavedes af Garneringsplankerne, der laa og slog imod Støtterne, hvorfor Haandpumperne sattes i Gang, og der pumpedes med disse, til der blev læns, og Rørene til Maskinen kunde blive rensede, saa Pumpningen derfra kunde genoptages.

Omsider naaede vi Baltimore og gik lige i Tørdok med det samme. Her viste det sig, at ca. 80 Nagler i Bunden af Nr. 1 Tank var slaacet læk, og at flere Nagler fra Tanken ind til Rendestenene i begge Sider var løse; derved var Vandet og Søen løbet ind i Lastrummet. Der arbejdedes paa at udbedre Skaderne hele den Dag og Nat med en stor Styrke af Arbejdere, og næste Dags Middag Kl. 12 var vor Tidsfrist udløben; men da laa vi under Elevatoren klar til at tage Majsens ind. —

Ved Skæbnens Ironi kom vi til en Lasteplass i Finland, der hed Jacobstad, og her indtog vi en Propsladning. Her var en meget virksom Stevedor ved Navn Anderson; han havde en Gaard med Landbrug et Par danske Mil inde i Landet. En Dag blev han revet overbord af en Slænge med Props, og vi løb rædselslagne hen til Skibssiden og saa ham ligge i Vandet imellem Skibet og Kajen, hvorfra vi lastede. Da han saa os, raabte han: »Hiv op bara, hiv op bara!« Saa ivrig var han, for at Arbejdet ikke skulde standse for hans Skyld; men vi halede ham op — saa fik Spillet staa stille saa længe. Om Lørdag Aften (der skulde ikke arbejdes om Søndagen) havde han indbudt 1ste Mester Wilhjelm, 1ste Styrmand Meyer, en Passager Student Bonde, Brodersøn af Havnekaptejn Bonde i København, og mig at tage med hjem, overnatte og blive paa hans Gaard til Søndag Aften. Jeg skulde ride paa en Hest og de andre køre i Vogn med Anderson. Mange Gange undervejs maatte vi aabne og lukke for et Led eller færges over et Vand; det var jo i de tusind Søers Land. Omsider naaede vi frem til Gaarden, spiste Aftensmad og anbragtes for Natten saaledes, at Meyer

og Wilhelm skulde ligge sammen i en Seng, Student Bonde og jeg i en anden; men vi ordnede det saaledes, at vi skiftedes til at ligge i Sengen og sidde paa en Stol og sove. Om Morgenen spiste vi Frokost, hvorefter der var et gudeligt Møde med mange Deltagere; derpaa gik vi en Tur i Omegnen. Jeg husker bl. a., at Student Bonde viste os Mærker i Klipperne, hvor Isen i Glaciertiden var rutchet nedad fra Nord mod Syd. Saa spiste vi Middagsmad og begav os paa Hjemturen til Skibet efter denne interessante Udflugt. Blandt Officererne ombord var foruden de tidligere nævnte 2den Mester Hansen, ogsaa kaldet smukke Hansen, der af Mester Wilhelm havde faaet Ordre til at lukke af for Dampen til Spillene, naar vi kom i Havn og skulde hive Lossebommene op, dersom Spillene ikke var smurte med Olie forinden. Det var nu ikke altid, der var Tid og Lejlighed dertil og især ved denne Lejlighed, hvor Spillene var totalt dækkede af Dækslasten, der bestod af Planker og Bræder i 14 Fods Højde.

Da vi kom tilankers paa Havre Red, benyttede vi Lejligheden til at hejse Bommene op, men jeg saa Wilhelm give Hansen et Vink, hvorefter denne gik ned i Maskinen og lukkede af for Dampen. Jeg havde faaet min Ordre af Styrmand Meyer, hvorfor jeg underrettede ham derom, og saa var Pokker jo løs igen imellem de to.

I det hele taget stod Dæks- og Maskinofficerer næsten altid skarpe overfor hinanden, omtrent som Hunde og Katte. Det laa vist for en Del i, at den ene Part var afhængig af den anden; skulde der hives Anker op, Spillene bruges til Lastning og Losning og Damp bruges paa anden Maade eller Dækket spules med Vand, Malingen vaskes, Bundtanke fyldes og tømmes etc., maatte vi altid bede Maskinen derom for at faa aabnet og lukket for de forskellige Haner og Ventiler dernede.

Tredie Mester var en ung Mand fra Helsingør ved Navn A. B. C. Hansen, der nu ved egen Hjælp i Tidens Løb har arbejdet sig op til Leder og Direktør for flere Selskaber, ligesom han ogsaa er tyrkisk Generalkonsul. Nylig var jeg sammen med en Del af hans Venner inviteret med til en Frokost hos Nimb i Anledning af hans 60aarige Fødselsdag. Saaledes mindedes han i trofast Venskab mig, med hvem han sejlede sammen et Aarstid i S/S »Danmark«, da han var 20 og jeg 28 Aar, men vi sluttede da et fast og ubrydeligt Venskab, der hidtil har varet i 40 Aar og intet af disse Aar er gaaet hen, uden at vi har lykønsket hinanden til vor Fødselsdag og ønsket hinanden et godt Nytaar ved Aarsskiftet den 1ste Januar. Hvor mange Venner kan sige det samme?

Meyer og Wilhelm har i mange Aar ligget i Graven, førstnævnte som Dampskibsfører. Kaptejn Heintzelmann gik i Land

og levede mange Aar efter paa sin Fødeø Læsø; han afløstes af Kaptajn Kraemer, der stammede fra Rømø. Meyer afløstes af Laurits Petersen fra Læsø, og Wilhelm gik i Land og afløstes af Mester Kæmpe. Efter at sidstnævnte kom ombord, blev der et helt nyt og ukendt Forhold navnlig imellem Dæks- og Maskinofficererne, der alle sluttede sig sammen som Venner. — Kæmpe og Meyer var en Tid sammen, før Meyer blev skiftet. Kæmpe var fuld af Vid og Lune og gik spøgefuld henover alle de Ting, vi hidtil havde taget op i dyb Alvor. Meyer, der var gnaven af Naturen, blev f. Eks. kaldt Knurris og maatte finde sig deri.

Jeg fik det bedre nu, idet alt Arbejde foregik med Liv og Lyst ombord, og ved Land kunde vi saa prægtigt gaa sammen ud og more os og komme sammen med Venner og Kolleger fra andre Skibe i samme Selskab i vor Fritid. Jeg skylder Kæmpe mange gode, lyse og glade Minder baade fra den Tid, vi sejlede sammen og senere hen, da han blev Skibsinspektør og min Overordnede, men altid vedblev at være det samme joviale, godmodige Menneske, der med Glæde mindedes Fortiden; dog kunde han aldrig naa at blive saa trofast en Ven som A. B. C. Hansen, maaske fordi denne maatte kæmpe meget for at komme frem og altsaa værdsatte gode Venner mere end hin.

Til Hennys Bryllup med Toldinspektør Trojel fra Kina i Juni 1899 havde jeg 10 Dages Ferie og var saaledes tilstede ved denne store, skønne Fest, der blev holdt paa Wandals Hotel i Svendborg. Olga havde haft Bryllup i 1897 med Købmand Suhr Henriksen i Ringsted. Det stod paa Hotel Svendborg, men da kunde jeg ikke faa Ferie og være med.

I Juni 1900 blev jeg laant ud som 1ste Styrmand til Dampskibet »Martha« tilhørende Selskabet Heimdal for at blive hjulpet frem; thi jeg var den Gang endnu kun 2den Styrmand, men godt anbefalet af mine Foresatte. Heimdal vilde gerne have beholdt mig som 1ste Styrmand. I »Martha« var jeg til den 1ste November, hvorefter jeg rejste ansat i Carls Dampskib »Skjold« som fast 1ste Styrmand. Før jeg kom med »Martha«, havde jeg 3 Ugers Ferie, og medens jeg var hjemme, døde Olgas Førstefødte, Datteren Henny. Da jeg var ved »Martha«, fik jeg i Calais det sørgelige Budskab, at Svoger Trojel i Kina var død, og mens jeg havde Ferie derefter, før jeg kom med »Skjold«, kom Henny hjem fra Kina. Jeg rejste da til København for at modtage hende og følge hende hjem; paa Vejen stødte Olga til os i Ringsted og rejste med os hjem for nogle faa Dage.

Med »Skjold« var jeg fra December 1900, til den blev solgt i Juli 1903; jeg var hjemme baade i 1901 og 1902 om Sommeren med en Maanedes Ferie.

For at glæde og overraske mine Forældre og Søskende sendte jeg gerne ved Juletid et lille Digt til Svendborg Amtstidende, som Redaktøren var elskværdig nok til at optage, og Juleaften stod det saa trykt i Bladet med mit Navn under.

Da »Skjold« blev solgt, fik jeg Tilbud om at træde ind i et nydannet Selskab Viking tilhørende A. O. Andersen og Povl Carl som 1ste Styrmand. Det første Dampskib, »Bjørn«, var under Bygning i København og vilde blive færdigt i Begyndelsen af 1904. Jeg tog imod Tilbudet, da Chancerne her vilde være bedre for Avancement, men udbad mig Plads i Mellemtiden med et af Carls Skibe, da jeg ikke ønskede at gaa ledig saa længe. Jeg blev saa ansat som 1ste Styrmand i Dampskibet »Olaf« fra September til December.

Før jeg kom med dette Skib, havde jeg forlovet mig med min nuværende Hustru, Anna Marie Cathrine Jensen i København, hvor Mathilde og Thora netop ogsaa var og kunde være med til at fejre Forlovelsen, hvorefter vi rejste hjem paa Besøg i 14 Dage og tilbragte en dejlig Tid sammen i mit Hjem.

Jeg skal her bemærke, at Albert havde faret som Styrmand med flere store Sejlskibe paa Varmen, men blev tunghør, saa han var nødt til at opgive sin Stilling og i længere Tid søge Lægehjælp hos en Specialist. Det hjalp ikke meget, hvorfor han besluttede at uddanne sig som Kok og fik siden Hyre som saadan med et Dampskib fra København, »L. P. Holmblad« af D F D S. Det syntes han dog ikke om, men fik ved egen Hjælp og en Gave paa 1000 Kr. fra Mathilde købt sig en lille Jagt, hvormed han sejlede et Par Aar. Derpaa solgte han den, fordi den sank af Ælde, og da jeg var saa heldig at kunne laane ham 3000 Kr., som jeg havde sparet sammen, fik han bygget en ny Galease af Eg, »Lizie«, i Odense for 12000 Kr. Skibet blev opkaldt efter vor gode Moder, Elisabeth. —

Imens jeg var med »Olaf«, fik jeg Tilbud paa at blive Fører af »Bjørn« i Stedet for Styrmand, da der nemlig skulde bygges et Dampskib mere, som den Kaptajn, der var udset til at føre »Bjørn«, i Stedet for skulde tilse Bygningen af og siden føre. Jeg var da 34 Aar gammel. Vi besluttede saa at gifte os, da jeg kom hjem, mens der var Lejlighed dertil, før jeg tog ud som Kaptejn paa »Bjørn«, da vi intet havde at vente efter; min Forlovede var 25 Aar gammel og saaledes heller intet Barn.

Da jeg tog i Land fra »Olaf«, var min Søster Helene ankommet fra New York efterat have været borte fra sit Hjem i 33 Aar. Hun kunde ikke tale dansk men tysk og engelsk, og uventet og overraskende var min Broder Vilhelm, der havde arrangeret hendes Hjemrejse, i sidste Øjeblik taget med hende. Det var en stor og mægtig Glæde, hvorfor jeg skyndte mig med at komme hjem, da Vilhelm skulde afsted 14 Dage senere, hvor-

imod Helene skulde blive foreløbig. Det var herlige Dage, vi tilbragte sammen i Fryd, Kærlighed og Glæde i vort elskede gamle Barndomshjem. Ogsaa Olga med sin Mand og lille Søn var tilstede i vor lykkelige Kreds. Dagen før Vilhelms Afrejse tog jeg Afsked og rejste til København for at overvære Bjørns Afløbning af Stabelen, hvorefter min Forlovede og jeg rejste til Svendborg for at fejre Julen der. Umiddelbart efter Nytaar rejste hun tilbage, medens jeg blev hjemme til den 20de Januar. Vort Bryllup fandt Sted den 24de Januar 1904 Søndag Eftermiddag Kl. 4 i Jacobskirken paa Østerbro, hvor Pastor Møllerup viede os. Han holdt en smuk, indholdsrig Tale, og Salmene: Til Himlene rækker Din Miskundhed, Gud — Det er saa yndigt at følges ad — Alt staar i Guds Faderhaand, blev sungne af et Sangkor. Det var et stort og nobelt Bryllup med ialt 44 Tilstedeværende. Alle Herrerne var i Kjole og de fleste af Damerne i Silkedragter. Af min Hustrus Familie var nærværende hendes Forældre, hendes 2 Brødre Carl og Magnus, hendes Onkel og Tante fra Holstebro samt nærmeste Slægt og Bekendte. Af min Familie var tilstede Svoger May, som var min Forlover, Thora, Suhr Henriksen med Olga, Helene, Henny, Hugo, Henning May med Hustru og Søn, Grosserer Henrik Jørgensen med Hustru, der er af min Familie, Lektor Louis Lehmann med Hustru, Peter Evald med Hustru, Skibsinspektør Kæmpe og Kaptejn Mahncke.

Efter Vielsen kørte hele Selskabet til Wiwels Restaurant, hvor en flot Middag indtoges. Ved Bordet oplæstes alle Telegrammerne, 64 Stykker, og der afsendtes ét til mine Forældre og Mathilde, der var sammen i Hjemmet paa Grund af min Faders Skrøbelighed. Albert laa i Aalborg med sit Skib og var syg. Fru Evald foredrog efter Middagen flere smukke Sange med sin dejlige Stemme og akkompagnerede sig selv dertil paa Flygelet. Derpaa blev der arrangeret Dans, under hvilken der serveredes Sodavand og Kaffe med Likør, Cognac og Cigarer til. Kl. 11 serveredes skaaret Smørrebrød med Øl og Snaps, og Inspektør Kæmpe deklamerede flere humoristiske Digte, som gjorde megen Lykke. Kl. 12 ophørte Festen, og alle tog bort; min Hustru og jeg var forinden taget til Hotel Frederik, hvor vi boede smukt, og hvor jeg havde boet alene før Bryllupet. Dagen derpaa var der en stor flot Frokost hos mine Svigerforældre, og hertil var indbudt vore Slægtninge samt enkelte intime Bekendte. Saa fulgte der Indbydelser til os nygifte til forskellige Selskaber, og 4 Dage senere rejste vi efter Indbydelse paa Bryllupsrejse til min Hustrus Onkel og Tante Købmand Poulsen og Bertha i Holstebro, der er min Hustrus Fødeby, og hvor hendes Fader i mange Aar havde været Købmand. Her nød vi nu vore Hvedebrødsdage og var bedt ud hver Aften.

Alle min Hustrus Bekendte og hendes gode Onkel og Tante kappedes om at gøre Livet saa behageligt som muligt. Det var for os 10 uforglemmelige Dage. Derpaa rejste vi tilbage, og jeg var med »Bjørn« paa Prøvetur; bag efter var der stor Middag paa Hotel Phønix, hvor alle vore større Dampskibsredere, Assurandører og maritime Spidser var tilstede, alle i Kjole. Direktør Adolf Carl førte den ene af mine Redere, A. O. Andersen, tilbords paa sin højre Side, og Dampskibsreder Torm førte den anden af mine Redere, Poul Carl, tilbords paa sin højre Side og mig paa sin venstre. Der blev holdt Taler for de to unge Redere og det nye Selskab; Torm holdt en smuk Tale for mig som »Bjørn«s vordende Fører og det Ansvar, som var forbundet dermed.

Nyd Livet i Ungdommens gyldne Tid;
 Thi hastigt den farer hen;
 Naar Øjet er mat, og naar Kinden er hvid,
 Da har du kun Mindet igen.

Vi havde ialt til vort Bryllup faaet 65 smukke Gaver, mest Sølvsager, og besluttede at vente med at sætte Bo til om Efteraaret, da min Hustru foreløbig havde nok at gøre med sit Udstyr, og om Sommeren vilde jeg have hende med ud at sejle. Den 11te Februar afgik jeg paa min første Rejse til Grangemouth at laste Kul dør til København og havde Inspektør Kæmpe og Kaptajn Mahncke med som Passagerer, da de skulde til Sunderland for at tilse Bygningen af det andet Skib S/S »Vagn«. Den 17de Februar holdt mine Forældre Guldbryllup i Svendborg, og da var min Hustru tilstede sammen med alle deres Børn undtagen de 4 i Amerika og mig.

Midt i Maj tog jeg min Hustru med, og vi tilbragte en dejlig Tid sammen lige til midt i September, da hun forlod Skibet for at indrette os et Hjem. Vi var bl. a. i Antwerpen 15 Dage at losse og laste og var hver Dag sammen med min Familie der. Fra Antwerpen gik vi til Aarhus, hvorfra vi rejste til Svendborg paa et 3 Dages Besøg for første Gang som Ægtefolk. Det var herlige Dage — én Dag var vi paa Køretur til Skaarupøre, en anden Dag paa Sejltur til en Skov paa Thorseng, hvor vi drak Chokolade, som vi havde medbragt. Det blev sidste Gang, jeg skulde se min kære Fader og min Onkel Magnus, der laa paa Svendborg Sygehus. Han var 81 Aar gammel og alene rejst fra Stubbekøbing for at overraske dem i Svendborg med et Besøg. Desværre gled han nedad Trappen paa Færgen over Storebælt og flækkede Knæskallen paa det ene Ben. I den Tilstand kom han hjem og blev Dagen efter indlagt paa Sygehuset, hvor vi besøgte ham hver Dag, mens vi var hjemme. En Maa-

nedstid efter døde han og blev ført til Stubbekøbing, hvor han blev begravet. Svoger May og Henny fulgte ham, medens min Hustru, der den Gang var kommet hjem, rejste til Svendborg for at hjælpe med at pleje min Fader, mens Henny var borte. Han var ikke syg men oppe hver Dag og altid glad og tilfreds, men meget kraftløs mod Slutningen.

Den 14de December laa ved min Ankomst til Rouen Telegram og Breve om, at min Fader den 8de var afgaaet ved Døden 84 Aar gammel og skulde begraves den 14de. De sidste 10 Dage havde han ligget tilsens — de sidste 2 Dage uden Bevidsthed. De skiftedes alle til at vaage over ham, ogsaa Olga, der med sin Mand og Søn var rejst hjem, fordi det lakkede mod Enden. Min Hustru var rejst dertil, saasnart hun fik Telegram om hans Død, og overværede Begravelsen, ved hvilken der vistest en ualmindelig stor Deltagelse og Opmærksomhed fra alle Sider. Jeg læste Brevene atter og atter og kunde ligesom ikke fatte, at det var muligt. Det var, som om min Taarekilde ikke kunde ophøre at rinde; han havde flere Gange mod Slutningen talt om, hvormeget han holdt af mig og bedt dem sende Bud efter mig og min Hustru; men det lod sig ikke gøre. Jeg græd mig i Søvn hver Nat og vaagnede i Graad hver Morgen; ingen kunde sørge dybere over Tabet af ham, end jeg gjorde, og da jeg et Par Maaneder senere kom til Korsør med Kul, rejste min Hustru og jeg hjem at besøge hans Grav og lægge friske Blomster derpaa. Dem fattes der ikke paa hans Hvilested; thi kærlige Hænder plejer det stadig, nemlig min Moders og mine Søstres Mathilde, Thora og Henny. Han havde haft en god og trofast Pleje af min Moder og Henny i Forening lige til det sidste. Jeg skrev et Digt til hans Minde og Ære; det stod i Svendborg Amtstidende, og i ét af Versene stod med Sandhed:

Skønne, rige Liv, som Du har levet,
Blomstre skal som Minder paa Din Grav,
Staar i vore Hjerter dybt indskrevet;
Tak for det Eksempel, Du os gav.

Efter min Faders Død ankom jeg med »Bjørn« til København med Kul Nytaarsaften og laa der 6 Dage. Jeg fik af Rederiet Tilbud om at føre et nyt, større Skib »Ulf«, som skulde bygges i Sunderland. I Holtenau paa Vej fra Sverige til Rouen med Træ tog jeg min Hustru med ombord i Maj 1905. Fra Rouen gik vi til Grimsby, hvor jeg blev afløst, og vi rejste saa til Sunderland; der skulde jeg tilse Bygningen af »Ulf«, hvilket varede 5 Uger. Vi boede privat hos en Familie og levede en lykkelig Tid sammen indtil den 11te Juli, da vi gik til Stettin

med Kul anløbende København, hvor jeg satte min Hustru i Land.

Vort første Barn blev født den 29de September 1905, mens jeg laa med »Ulf« og lastede Props i Uleåborg i Finland. Han kaldtes Knud Nicolai efter min Fader. Ved hans Daab var Svigermoder Gudmoder, Mathilde, May og Svigerfader Faddere. I de første Dage af 1906 kom vi til Bremen, hvorfra jeg rejste hjem og var 4 Dage sammen med min Hustru og Søn, som jeg da saa for første Gang. Derpaa gik vi til Middelhavet, og da vi kom tilbage, tog jeg 5 Ugers Ferie den 1ste April. Vort næste Barn, Datteren Ingeborg, blev født den 30te December 1906, mens jeg laa i Newcastle og lastede Kul til Nizza, og hun opkaldtes efter min Svigermoder.

Nizza er en saare skøn fransk By; den har et stort Mindesmærke af Frihedshelten Italieneren Garibaldi og smukke Promenader med Palmetræer paa begge Sider. Herfra tog jeg flere Gange med Banen til Monte Carlo i det lille Fyrstendømme Monaco, der kun har 15000 Indbyggere. Her var vidunderlig skønt navnlig i Parken ved Spillehuset, der var et helt Slot at se til. Selvfølgelig prøvede jeg min Lykke ved Rouletten, hvor laveste Indsats var 5 Francs paa hvert Nummer. Der var prægtige Sale at vandre i med store Frescomalerier paa Væggene, og jeg fik kun Adgang imod at forevise et Kort fra den elskværdige danske Konsul og Kammerherre Güldenchrone i Nizza. I et Par af Salene spillede meget højt, trente et quarente, ved Oplægning af Kort, men i de fleste spillede Roulette.

Da jeg kom tilbage i Marts 1907, tog jeg 4 Ugers Ferie, og da blev Ingeborg døbt. Ved den Lejlighed var Henny Gudmoder for min Moder — Suhr Henriksen, Olga og Thora var Faddere. Da min Ferie var tilende, rejste jeg til Sunderland for at tilse Bygningen af og derefter føre det store Skib »Leif«; men denne Gang var jeg ene, da min Hustru ikke kunde tage med for Børnenes Skyld. »Bjørn« lastede 1800 Tons Dødvægt, »Ulf« 2200 og »Leif« 3600. Jeg anløb Reden første Rejse paa Vej til Stettin den 15de Maj, og Rederiet gav en stor Frokost ombord for Bestyrelsen, mig og flere andre. Midt i Oktober kom vi til Calais, og her var min Hustru rejst ned for at besøge mig. I 15 Dage havde vi den Glæde at være sammen, hvorpaa vi gik til England, og hun rejste hjem over Land. Om Vinteren gik vi med Kul til Piræus fra England.

Piræus er en livlig Handelsstad, der for en stor Del lever af Skibsfart, men har ogsaa mange Fabriker; mange Folk har Forretning her, men bor i Athen. Piræus har 80000, Athen 160000 Indbyggere, og begge har dette sydlandske Præg med 1 a 2 Etages Huse med flade Tage og aabne Butiker forneden. Med elektrisk Bane tog jeg om Middagen til Athen, hvilket tog et

Kvarter; Tur og Retur kostede kun 1 Drachme og 35 Leptas pr. Mand. En Fører, som talte engelsk, fulgte med. Vi passerede Tugthuset og flade, opdyrkede Marker med mange Oliventræer. I Athen tog vi en Droske, der kostede 4 Drachmer pr. Time, og kørte til alle seværdige Steder — først forbi Kong Georgs, Kronprinsens og Prins Georgs Paladser, derpaa ad en lang Acaciealle ud af Byen til Acropolis, den ældgamle Ruin af Fæstning og Templer paa Toppen af et 150 Fod højt Bjærg. Opad gaar det, stadig opad Bjærget. Først standser vi ved Marathonpladsen med det mægtige Stadion, hvor de olympiske Lege afholdtes i Oldtiden og nu fortsættes efterat være blevet restaureret til sin forrige Skikkelse med alle sine Trappetrin af Marmor, som er Sæde for Tilskuerne, hvis Antal kan være 90000. Foran Indgangen staar en Marmorstatue af den Mand, der skænkede Penge til dets Genopbyggelse; det er under aaben Himmel. Saa gik det videre til Jupiters Tempel, hvoraf kun nogle mægtige Marmor søjler er tilbage; en af dem styrtede om ved et Jordskælv for nogle Aar siden. Saa videre til Bacchus' Tempel, forbi Sokrates' Fængsel opad Bjærget til Toppen Acropolis. Herfra er et ualmindeligt skønt Panorama over Athen og Landskabet, der omgiver Byen. Paa en Bjærgtop ses St. Georgs Kloster, og bag dette findes Marmorbruddene ved Pendelleka. Et Bjærg i Nærheden, Philopape, har et Mindesmærke paa Toppen; herfra beskød Venetianerne Acropolis og lagde det i Ruiner. Vi lader Vognen holde; det blæser friskt heroppe, og vi stiger opad gamle forvitrede Marmortrapper imellem Brokker af Søjler og Kapitæler, forbi Parthenon, som er Minervas Tempel med 6 Jomfruer kaldet Kyriatiderne af Marmor foran. Lord Elgin, der var Englands Gesandt i 1814, lod den ene føre til British Museum i London, og en Imitation er sat i Stedet. Saa gaar vi ind i Propylæ, Forhallen til Acropolis, og vandrer om mellem Ruinerne af alt det Marmor, hvoraf Gulv, Vægge, Loft, Søjler og Kapitæler bestod — prægtigt maa det have været. Vi gaar ned igen og kører tilbage forbi Theseus' Tempel, ogsaa af Marmor, til det nye, store, flotte Musæum, der gemmer Skatte af store Værdier, antike og ægte. Jeg skal blot nævne den ægte Broncestatue af Hermes og mange Marmorstatuer fisket op fra Havbunden eller udgravede af Jorden, Masser af Mumier samt Guldornamenter og mange kostbare Vaser af Terrakotta med indridsede og indbrændte Figurer paa lavet længe før Kristi Fødsel. Herfra kørte vi forbi Akademiet for Uddannelse af Præster, for Læger og for andre Grene af Videnskaben til Kongeslottet, der har en stor opadskraanende Plads foran og har 2 Etager; det minder i Stilen om Stockholms Slot, men er meget mindre. Vi gaar opad brede Marmortrapper med røde Tæpper paa alle Trinene. Paa første Afsats møder Øjet et vældigt Maleri

af Carl Bloch: Prometheus fængslet til Klippen, sprængende sine Lænker. Oppe for Enden af Trapperne ses en Marmorstatue af en fransk Billedhugger: Penelope med sin Tén, ventende Odysseus Tilbagekomst. Det skal være et meget fint udført Kunstværk. I den første store Sal med Marmorfliser til Gulv staar alle de gamle græske Flag og Standarter fra Krigene. I næste Sal er bonet Gulv, og her tager Kongen imod paa Avdiensdagene. En stor Lysekrone hænger fra Loftet, og Møblerne er betrukne med rødt Plüche. Paa Væggene under Loftet er malet en Frise forestillende Episoder fra de græske Frihedskrige 1826. I det næste Værelse er Tronen med Trin op til; her sidder Kongen efter Førerens Udsagn hvert Aar paa sin Fødselsdag, mens Dronningen knæler paa det øverste Trin, kysser hans Haand og fremsiger sin Lykønskning. Saa faar vi Lov fra øverste Etage at kaste et Blik ned i den overmaade prægtige Balsal, hvor Masser af Stole er placerede og 5 vældige Lysekroner hænger fra Loftet; mindre Værelser staar i Forbindelse med denne imponante Sal. Egentlig imponerede det mig ikke, da jeg har set baade Peterhof, Vinterpaladset, Stockholm Slot og Versailles, der er langt større og finere. Derfra kørte vi til den ældste Kirkegaard, hvor Ligene nedlagdes mellem 4 tilhugne Sten. Gravene ses hist og her, men af Ligene er jo intet Spor. Enkelte Billedhuggerarbejder pryder endnu nogle af Gravene, bl. a. ses Tyre, Fugle og andre tilbedelsesværdige Skabninger. Saa gaar det til den sidste Sjældenhed nemlig Æolus' Tempel, i hvis Taarns Midte fandtes et kunstigt Urværk drevet af Vandet, som var ledt herved fra Acropolis. Ogsaa de 4 Verdenhjørner var afridsede. Selve Templet har Tyrkerne totalt ødelagt, saa kun enkelte Søjler, ligesom paa Torvet, rager op. Gaderne er ikke brolagte, kun et Par Stykker er belagt med Beton. Guld- og Sølvpenge har jeg ikke set, kun Kobber, Papir og Nikkel, da Grækenland ikke har Møntfod. Af sjældne Træer saa jeg Pebertræer i Slottets Have og mægtige Kaktus og Oliventræer paa Markerne og paa Bjærget op til Acropolis. Af Statuer paa Gaderne eller rettere Vejene har jeg kun set 3, nemlig af Gladstone, af en General fra Uafhængighedskrigen og af ham, der lod Stadion genopbygge. Træerne er mest Palme, Orange og Mandarin. Det smukkeste Anlæg var foran Musæet med alle de dejlige grønne Palme, Kaktus og unge Orange- og Mandarintræer fulde af gule, modne Frugter. En lille almindelig Middag paa en Restaurant til mig og min Fører kostede 12 Drachmer, og Kusken fik 20. (Jeg tror, at Dr. den Gang var lig med 72 Øre.) Jeg købte et Par Genstande af Marmor, en antik Vase af Terracotta og samlede smaa Marmorstykker op fra Jupiters Tempel og Acropolis. Uhyre interessant var det for mig at se, da jeg har læst meget om Grækenlands Oldtidshistorie og in-

teresseret mig derfor, men Trojanerne, Achaierne, Danaerne, Spartanerne og Athenienserne vilde vist forbavse sig, om de kunde staa op af Gravene og se alt, hvad der var skønt og prægtigt en Gang, nu ligge i Ruiner i et lille af Tyrkerne truet Land med en usympatisk Befolkning. I Athen fandtes elektrisk Lys, men Sporvogne med Heste for. Paa Bjærgtøppene laa Sne, men ellers var det Solskin og Varme. Dødsfald blev annoncerede ved Opslag paa Gadehjørnerne og paa Kiosker. Man fik en aldeles udmærket, men ganske lille Kop sort Kaffe, sød og med baade tykt og tyndt sammen, meget billig. Gæsterne i Restauranterne røg for det meste Vandpibe af en lang Slange. Piben stod paa Gulvet. Damer saas næsten ikke paa Gaden, da de holdes meget strængt og har langt fra den Frihed, som vore Damer har hjemme. De bliver af Forældrene bortgiftede og tages kun med en god Medgift.

Fra Piræus gik vi til en lille græsk By, Ergasteria, at laste Erts til Antwerpen; hertil var min Hustru rejst for at besøge mig og havde i 8 Dage boet hos Eylers for at afvente min Ankomst. Det var sidst i Februar, og vi tilbragte 12 Dage i lykkeligt Samvær. Carrie var syg og laa af Vattersot, Lever, Hjerte og Nyresygdom, men hun var meget glad og oplivet af vore daglige Besøg. Det var sidste Gang, vi skulde ses. Min Hustru rejste hjem, da vi sejlede; og da jeg 2 Maanedere senere kom til Lübeck, fik jeg Bud om hendes Død efter 4 Maaneders svære Lidelser.

Vort 3die Barn, Datteren Anna, fødtes den 9de Juli og vel-skabt som vore andre Børn. Jeg havde haft Ferie fra den 9de Maj til den 21de Juni og var ikke tilstede ved hendes Fødsel eller Daab. Frk. Mette Lørup og Hr. Aagaard var Faddere.

I Sommæren 1909 havde jeg min Hustru med mig et Par Maanedere ude at sejle; mine Svigerforældre passede de 3 Smaa, imens hun var borte, og vi var bl. a. i Kronstadt, St. Petersborg, Chantenay, Swansea og Stettin. Om Efteraaret gik vi ned til Tunis at laste Fosfat, og da vi var inde i Algier for at tage Bunkerkul, købte jeg en smuk lille Abe fra Atlasbjærgene. Jeg kaldte den Sofie; den havde ingen Hale, men brune, spillende Øjne og var meget intelligent, men urenlig som alle Aber. Der blev lavet et lille Træhus til den, hvori den boede og sov og var for det meste bundet dertil med en lang, tynd Kæde. Dog lod jeg den ofte være fri om Dagen, og saa var den ret i sit Es. Den krøb i Rigningen og balancerede i Land ad de tykke Græstrosser, men skyndte sig samme Vej ombord, naar der kom Hunde efter den. Var den bundet og saa, at jeg tog min Frakke paa for at gaa i Land, klyngede den sig fast om mine Ben, for at jeg ikke skulde forlade den, og naar jeg kom tilbage, sprang den opad mig og gravede med sine smaa Hænder ned i

mine Lommer for at fiske Nødder eller andet godt op derfra, som jeg havde købt til den. Var den løs, og der var Grøntsager inde i Kabyssen til Suppe, sprang den ind og tog en Gulerod, naar Kokken gik ud paa Dækket, og saa sad den og spiste den med Velbehag udenfor paa Bunkelugen. En Dag brændte den sine Fødder paa Rørene til min Varmeledning i Kahytten, og det maa have gjort ondt, for siden efter gjorde den altid et højt Spring over dem, naar den skulde ind eller ud. Sad jeg og skrev, listede den sig hen og slog til Penneskaffet, og jeg maatte hele Tiden jage den bort, eller naar jeg spiste, tog den Kartofler af Fadet og brændte sine Fingre paa dem, naar de var varme. En Dag greb den en Bøf ud af Fadet og kastede den fra sig paa den rene Dug, da den var varm, og den brændte sig paa den varme Sovs. 2den Styrmand Bent Larsen kunde den især godt lide og sprang ned paa hans Skulder, naar han gik paa Broen og mindst tænkte paa den; saa aabnede den hans Mund og søgte efter med Haanden inde i Munden, om der var en Skraa, som den saa trak frem og sad og pillede op. Den døde desværre en Nat, da vi gik fra Sfax i Tunis, og det var bitterlig koldt, hvorfor vi havde sat den op paa Maskinhuset i dens lille Hus med Indgangen ind imod Skorstenen, for at den ikke skulde løbe ud; men om Natten, da de rensede Fyr i Maskinen, var den blevet kvalt af Røg og havde ikke haft Kræfter nok til at skubbe sit Hus ud, saa den kunde slippe bort. At den havde forsøgt derpaa, kunde vi se paa dens Hænder, der var forkradsede og blodige.

Paa Vej fra Philippeville til Sfax opdagede vi, at der var 2 blinde Passagerer ombord og opholdt sig nede i Bunkerne. Lidt før vi skulde have Lods, lod jeg alle Indgange dertil lukke og skalkede Lugerne, og ved Ankomsten underrettede jeg Politiet, der sendte 2 Betjente ned for at arrestere dem. Det viste sig at være 2 Soldater, der var deserteret fra Fremmedlegionen i Constantine og havde troet, at Skibet gik til Danmark, saa de kunde faa deres Frihed.

I Sfax var mange Svampefiskere, der om Morgenens sejlede ud og fiskede Svampe op fra Havbunden paa Kysten. Naar de blev bragt i Land, tørredes de og gennemgik siden en kemisk Proces, før de kunde bringes i Handelen. Jeg gik op paa den overbyggede Markedsplads for at se paa Grøntsager, Frugt, Kød, Fisk (Blæksprutter, Hajer, Aal, Skilpadder og Thunfisk), Høns og Æg. Det var i den franske Del af Byen, der ialt har 43000 Indbyggere. Hele den største Part, det arabiske Kvarter, er omgivet af en meget høj Mur, og man kommer derind ad flere Porte. Jeg vovede mig derind og fortrød det ikke; straks kom en fransktalende Fører og fulgte med mig, forklarende Priserne paa alt, hvad der fandtes i Boderne og paa det arabiske

Torv. Vi fik os en Taar Kaffe, den bedste jeg har faaet siden i Piræus (2 smaa Kopper for 3 Sous) og gik hen udenfor Moskeen, hvor vi hørte Musik. Her sad 3 Mænd og spillede en vedvarende monoton Musik frembragt af Sækkepipe og Trommer for en stor Kreds af Arabere. I Midten stod en gammel Mand, der ustandselig lod Munden løbe. Jeg kastede 4 Sous ind til ham, og denne Rundhaandethed gjorde ham næsten tosset af Glæde, saa Munden gik endnu hurtigere paa ham, mens han hvert Øjeblik pegede hen paa mig, og Musikanterne applauderede til, hvad han sagde, med høje Raab. Det var vist en Velsignelse over Giveren, hvad jeg antog af deres velvillige Blikke. Nu tog den gamle Mand en stor graa Giftslange, hvis Bid efter Førerens Udsagn bevirkede Døden i Løbet af 3 Minutter, op fra en Pose, der laa paa Jorden, greb den ved Halen, tog en Jernpind og stak hen til Gabet af den, og straks bed Slangen fat deri; saa gik han hen til mig og stak den tæt hen til mit Ansigt for at vise mig dens Gifttænder i Gabet. Jeg var i Øjeblikket ikke saa henrykt derved, da jeg ikke kunde vide, om han ikke vilde lade den gøre et lille Forsøg med et Bid paa mig, der var den eneste Evropæer tilstede; men han fjernede sig igen og rodede rundt i en Del gamle Byldter, hvoraf han udtog en mindre Slange, men dog over en Fod lang, og stoppede den ganske gemytlig ind i sin Mund. Med en Del Besvær fik han den helt ind, kun nu og da krøb et Stykke af Halen ud og hang og dinglede, medens han tog en ny Giftslange ud af en Byldt og holdt den i Halen sammen med den første. Musikken spillede stadig, og den brune Mand dansede i Takt dertil. Slangerne bølgede med Velbehag til Tonerne, og endelig fremtog han en stor Skorpion, som han holdt fast i Halen med Læberne og med Klørerne nedad. Derpaa lagde han dem én efter én forsigtig igen ned paa Jorden, lod Slangen krybe ud af Munden ned i Haanden og derfra ned paa Jorden.

Jeg vilde gerne ind i Moskeen, og Føreren spurgte flere gamle Muselmænd om Tilladelse, men den kunde ikke gives til en Vantro. (Senere har jeg dog besøgt Moskeer i Algier og Sofia Moskeen i Konstantinopel.) En Araber faldbød en gammel Flintepistol med kunstigt forarbejdet Sølvbeslag, hvilken jeg straks købte, men gav den senere til Musæet El Bardo i Tunis, der til Gengæld for Opmærksomheden skænkede mig en lille punisk Gravsten med Inskription, udgravet i Karthago. Jeg saa, hvorledes Araberne lavede tunesiske Smykker af Guld, Sølv og Messing med primitive Redskaber. I flere Boder sad skriftkyn-dige Mænd og skrev Breve imod Betaling for dem, der ikke kendte Skrift. —

Fra den 10de Juni til den 25de Juli havde jeg Ferie, og Styrmanden Ejnar Jensen førte Skibet i den Tid. Da jeg kom i

Land, opholdt min Hustru og Børnene sig i Strandhuse nær ved Svendborg, hvor vi havde lejet en Lejlighed for 2 Maaneder hos en Sejlskibsfører, og nu tilbragte vi en frydefuld Tid sammen til stor Glæde for os selv og Børnene, min Moder og mine Søsken, med hvem vi næsten daglig var sammen. I Hennys lille Sejlbaad, som vi altid benyttede, foretog vi daglig Ture til Svendborg for at besøge min Moder og Henny, og hver Formiddag kom Henny cyklende ud til os, badede sammen med os og spiste undertiden Middagsmad med os, hvorpaa hun tog hjem, og alle fik sig en Middagslur. Naar den var overstaaet og Kaffen drikket, roede eller sejlede vi til Svendborg for at besøge min Moder, og da var Børnene med. Forinden havde vi gerne om Formiddagen været ovre hos Povl Fisker paa Thorseng og købt Rejer, hvoraf vi saa havde en Portion med til Svendborg og delte ud til Familien. Ofte tog vi min Moder, Thora og Henny med ud at sejle og landede da i en eller anden Skov, hvor vi drak den medbragte Kaffe eller Chokolade. Ogsaa en lille Ø, kaldet Iholmen, besøgte vi og drak Formiddagskaffe; da havde Hugo Ferie og var taget hjem for at more sig sammen med os andre og havde taget sin Kæreste, Marie Petersen, med. Kort efterat jeg var kommet til Svendborg, udkom min og Annas Seddel i Lotteriet med en Gevinst, der forhøjede vor Glæde og satte os i Stand til at nyde Livet uden at behøve at knibe alt for meget paa Skillingen. Køreture blev arrangeret baade til Vemmenæs og Skovballe paa Thorseng eller Skaarup, og Mad medbragte vi selv, men fik den varmet paa Kroerne. Børnene badede, og vi andre soppede i Strandkanten paa disse Udflugter. Hugo fotograferede os alle. Ja, det var i Sandhed herlige Dage; ogsaa Axel May, Thora og Mathilde var med her. Hver Formiddag, før vi selv gik i Vandet, badede jeg alle 3 Børn nede i Strandkanten udfor Huset, hvor vi boede. Ingeborg var sædvanlig den kækkeste til at gaa i Vandet. En Dag faldt hun ud af Baaden, der laa i Lønningen, mens jeg fastgjorde Sejlet i Forenden, og hun opholdt sig Agter. Da jeg saa det, sprang jeg straks derhen, saa hende ligge paa Bunden med Ansigtet opad og fik hende hurtigt trukket ud af Vandet, op i Baaden og kaldt til Live igen. Hver Søndag Formiddag havde vi gerne Besøg af Mathilde, der bragte en eller anden Bid til Husholdningen, hun selv havde lavet. Lørdag Formiddag tog vi op til Torvet i Svendborg og spiste saa Frokost hos Mays og Middag hos min Moder og Henny. Mine Svigerforældre havde vi inviteret over hos os for 8 Dage, ligeledes min Svoger Magnus; de boede i et Pensionat i Nærheden af os og sejlede, roede eller kørte paa Tur sammen med os andre. I den sidste Tid ankom 2 Kusiner fra New York, Kate og Tilly Vogel, paa Besøg hos min Moder og Henny, og saa gik

Talen hele Tiden paa engelsk eller tysk. Albert kom ogsaa hjem nogle Dage og glædede sig med os andre, til jeg maatte afsted fulgt af Anna til København, hvor jeg gik ombord i »Leif«, hvorefter hun tog tilbage til Børnene i Strandhuse, hvor de forblev endnu en halv Snes Dage. Det var sidste Gang, jeg saa min gode Moder.

I September ankom jeg til en lille Plads, Tofte i Nærheden af Kristiania; paa Vejen tog jeg min Hustru med ved Helsingør og landsatte hende der igen paa Vej fra Norge. Vi tilbragte et Par rare Dage i Norges Hovedstad, hvor vi boede i Søstrene Larsens Hotel paa Karl Johansgaten. Nu fortog vi Udflugter til Holmenkollen, Frognesæteren, Veksenkollen og Bygdø og havde i det hele en halv Snes Dages glad Samvær. I Maj havde jeg i Aarhus losset en Ladning Fosfat fra Tunis, og der var Anna rejst over og tilbragte 8 Dage sammen med mig, saa hele det Aar kunde vi ikke klage over ikke at komme sammen.

Civita Vecchia 25. Novbr. 1910.

Jeg kom i Aftes tilbage fra Rom. Det var en umaadelig interessant Tur; jeg tog 1ste Mester Thorsager med, og vi fik set næsten alt af Interesse. Kapitoliets, Lateranos og Vatikanets Musæer fik vi set; paa det førstnævnte Sted var de smukkeste Skulpturer, jeg har set, ikke at forglemme de gamle Sarkofager i Massevis i alle Musæerne med Episoder udhugne i Haut- og Basrelief aldeles mesterligt, ligeledes fine Mosaikarbejder og alle Indskrifter af de første Kristne tagne fra Katakomberne, hvor de burde have forblevet. Men jeg vil beskrive hele Turen udførligt. Altsaa kørte vi Mandag Middag med Toget 1½ Time til Roms Termine Station. Lige overfor er Ruiner af Kejser Diocletians Thermæ (offentligt Badehus med Plads til 3200 Mennesker) fra Aar 305 e. K. I Middelalderen brugtes det som Fæstning, men en Del deraf er nu Musæum. Vi spadserede saa hen til et Pensionat i Nærheden i Via Porta Santa Lorenzo Nr. 50. Fruen var dansk, Manden Italiener og hed Bacchi. Det var godt og billigt, og af Pensionærer var her en ældre Frøken Paludan Møller, Frk. Block, Kunstnerinde, Frk. de Laval, svensk Lærerinde, og en italiensk Frøken, der sad og læste Knaldromaner ogsaa ved Bordet. Af Herrer havde Professor Bissen nylig forladt Stedet, men nu var her Kaptejn i Garden Wegener, der var Kunstner, en spansk pensioneret Officer, Thomas Jantero, der talte fransk. Desforuden kom til Middag hver Dag en sød og elskværdig Dame, Frk. Petersen, og hun spillede ofte for os paa Klaveret om Aftenen. Det var en Nydelse at høre hende tale fransk særlig med Hr. Jantero. Saa var der Værten, Signor Bacchi, og hans danskfødte Hustru, de havde for 3 Uger siden mistet et 3 Maaneder gammelt Barn, hvorover hun var meget

forsørget. Vi drak Kaffe, naar vi stod op Kl. 8—9, anden Frokost Kl. 1 og Middag Kl. 7 $\frac{1}{2}$. Vi fik dejlig Vin til Maden ved begge Maaltider, og den var indbefattet i Prisen 5 $\frac{1}{2}$ Lire pr. Dag.

Det var øsende Regnvejr, da vi ankom lige til anden Frokost, og vi tog derefter med Sporvogn til Peterskirken, som er imponerende stor og prægtig og bygget paa Stedet, hvor Neros Cirkus laa. Den store ovale Plads foran Kirken dannes af 284 Kolonner samt 88 doriske Søjler alle 15 Meter høje. Disses Balustrade er dekoreret med 162 Statuer af Helgener (efter Berninis Tegning Aar 1667). Paa Pladsen er nedlagt en Vindrose, i hvis Midte pranger en vældig Obelisk af slebet Granit. Den er ført til Rom under Kejser Kaligula Aar 39 e. K., er 25 $\frac{1}{2}$ Meter høj og vejer 3270 Tons. Dens Hjemstavn er Ægypten. Hieroglyferne er næsten totalt udviskede af Tiden, og den er sikkert 3—4000 Aar gammel. I Korset paa Toppen skal være indlagt et Stykke af Jesu Kors.

Inde i Kirken oppe i Koret var bygget et særskilt Alter med en Baldakin over baaret af 4 mægtige barokke Søjler; nedad en lille Trappe og bag et Gitter saa vi de jordiske Rester af Apostelen St. Peder i et Guldskrin lige under Alteret. Her holder kun Paven Gudstjeneste som Kristi Statholder paa Jorden og St. Peders Efterfølger. Det vil blive for vidtløftigt at beskrive Hovedalteret og alle Kapellerne med deres dejlige Statuer og Arbejdet i Marmor af Michelangelo, Bernini, Canova o. a. Vi bemærkede Thorvaldsens Marmorværk over Pave Pius den syvende. Ligeledes saa vi Dronning Christinas, Gustaf Adolph' Datters Sarkofag. Hun frasagde sig som bekendt Tronen og gik over til Katolicismen. Peterskirken har kostet ialt 250 Millioner Lire at bygge.

Paa Hjemvejen var vi inde i en Biograf og efter Middagen i en Variete. Næste Morgen i prægtigt Solskinsvejr tog vi en Taxameter (disse er ret billige i Rom) og kørte til Kolosseum eller Flavians Amfiteater, bygget af Kejser Vespasian og fuldført af hans Søn, Titus, Aar 80 e. K. I underste Etage var doriske, i mellemste joniske og i øverste korintiske Søjler. Medens Vognen holdt, gik vi ind og besaa dette mægtige Teater, hvor der var Plads til 87000 Mennesker, og det randt mig i Hu, at her kæmpede Gladiatorene, og her sønderreves de Kristne af vilde Dyr for deres Tros Skyld paa Arenaen, medens Kejseren og Folket sad og frydede sig derover. Teatret er bygget i Neros Have, hvor han lod de Kristne binde til Pæle, overhælde dem med Tjære og Beg og stak Ild paa dem. Den Gang var det sværere at være Kristen end nu. Inde i Kolosseum fandt jeg en gammel Kobbermønt fra det 13de Aarhundrede, rimeligvis afdækket af den foregaaende Dags Regnskyl. Derfra kørte vi til

Foro Romano, Levningerne af det gamle, fine Rom med Ruiner af Templer, Paladser, Titus og Konstantins Triumfbuer — alt af Marmor. Blandt Templerne bemærkede vi Vestas, hvor den hellige Ild stadig holdtes vedlige af kyske, hvide Jomfruer, Vestalinder, til Ære for deres høje Gudinde. En af disse, Rhca Sylvia, blev ifølge Sagnet ved Krigsguden Mars Moder til Tvillingerne Romulus og Remus, der anlagde Rom, kaldet Byen paa de syv Høje, Aar 753 f. K. For dette blev hun til Straf levende brændt og Børnene kastet i Tiberfloden, hvor de drev i Land ved Palatinerhøjen og opammedes af en Ulvinde, og dette er Roms Vaaben. Senere dræbte som bekendt Romulus sin Broder, fordi denne i Kaadhed sprang over den Mur, Romulus havde ladet bygge rundt om Staden. Kapitoliet knejser over det udgravede Forum Romanum, og derfra har man en god Oversigt. I Kapitoliet reddede en Flok Gæs Byen, der blev overfaldet om Natten; men ved Gæssenes Skrig vækkedes Vagten tidsnok til at afslaa Angrebet, og disse Dyr blev helliggjorte siden den Tid. Saa kørte vi til Vatikanet tæt ved Peterskirken, og disse tvende Bygninger samt Kirken St. Giovanni in Laterano er nu alt, hvad der er tilbage af den mægtige Kirkestat og tilhører Paven. Peterskirken er bygget of Konstantin den Store Aar 306—337 og Vatikanet af Paverne St. Silvester i Aar 314 og Symmachus Aar 498. Vatikanet er det største Palads i Verden og skal have 11000 Værelser. Her er store Skatte af Billedhuggerarbejder, Freskoer, Mosaik og Stukkatur. Det sextinske Kapel er vidunderligt skønt. Af Billedhuggerarbejderne maa beundres Kejser Augustus, Gruppen Laokonte, Apollo fra Belvedere, Arianna, Tiberfloden og Nilen. Man beundrer de herlige Freskoer af Michelangelo og Rafael.

Saa tog vi hjem til Frokost og besøgte derpaa Kalixtus og St. Sebastians Katakomber, der skal have et Gennemsnit af 20 Kilometer og ligger et Par Km udenfor Roms Mur ad den berømte Via Appia. Der var Fest for den hellige Cæcilie, og hendes Bolig og Kapel var smykket med Blomster; der var sat Tællelys overalt i Gangene derunder Jorden, hvor Luften var trykkende og klam. En Relikvie, vistnok hendes ene Finger, stod paa Alteret, og der var stor Trængsel navnlig af Franciskaner- og Dominikanermunke. De laa og bad foran hendes uhyggelige Statue, der forestillede Helgeninden liggende og vride sig i Selvpinsler. Det gjorde godt at komme op igen paa Jorden fra dette, de kristne Martyrers Opholdssted. Skade, at deres Indskrifter og Tegn er borttagne og sidder indemuret i Vatikanets og Kapitoliets Musæer. Saa kørte vi tilbage og smuttede ind i en Biograf før Middagen; efter denne tog vi i et Teater og hørte en italiensk Opera, spillet af et Selskab fra Milano. Stykket hed Giakonda, men der manglede gode Stem-

mer; det var ikke Sæson før den 1ste December. Onsdag Morgen kørte vi i tint Vejr med Sporvogn til Porta St. Giovanni og besaa den hellige Trappe (Scala Santa), lavet af Marmor fra Templet i Jerusalem, og hvorpaa Kristus har gaaet. Kejser Konstantin den Stores Moder, Helena, har sendt Marmoret til Rom 326. Der er lavet Træ og Glas udenom Trinene, 28 ialt, ad hvilke man kun maa krybe paa Knæene, bedende for hvert Trin og ihukommende Jesu Lidelseshistorie. Man faar 7 Aars Aflad for sine Synder af Paven for at krybe opad den; foroven er et Kapel. Den kaldes den hellige Trappe, fordi Jesus har traadt paa dette Marmor, der er vædet med hans hellige Blod fra Piskeslag og Tornekroner. Vi gaar ind i den dejlige Kirke ved Siden af, som hedder St. Giovanni in Laterano, hvori findes et Stykke af Jesu Purpurkjortel samt den Skaal, hvoraf Evangelisten Johannes drak Gift. Kirken er bygget af Konstantin den Store og anses for at være en af de skønneste og rigeste i Rom. Der er 5 Skibe, 2 Hovedaltre og mange Kapeller i Kirken. I den ene Ende ved Højalteret er rejst en prægtig Baldakin paa 4 Søjler. Her maa kun Paven messe ved Alteret, der er taget fra det Alter af Træ i Katakomberne, ved hvilket Apostelen Peter holdt Gudstjeneste; derunder er St. Peters og St. Paulus' Hoveder skrinlagte. Man maa i Sandhed beundre de 12 Apostle i Marmor af Berninis Lærlinge, endvidere det prægtige Mosaik over Højalteret og de store Freskoer. Loftet er noget af det fineste Stukkatur i Guld, man kan se. Skibene dannes af 36 vældige Marmorsøjler. Derfra gaar vi ind i Lateranos Museum, der dog ikke byder paa større Ting, men vel er værd at se. Paa Pladsen foran staar den højeste og ældste Obelisk i Rom, fundet i Cirkus Maximus i flere Stykker. Den er 45½ Meter høj af rød Granit med Hieroglyfer. Thotmes den 4de, en Faraos af det 18de Dynasti i Ægypten, havde ca. Aar 1500 f. K. ladet den placere foran Solens Tempel i Heliopolis; den blev ført til Rom af Kejser Konstans Aar 350 e. K. og vejer 500 Tons. Efter Frokost tog vi en Spadseretur til Pantheon, hvor Victor Emanuel og Umberto, Italiens to første Konger efter dets Samling, hviler, endvidere Rafael og hans Forlovede, der døde 3 Maanedes før ham; vi bemærker et Arbejde af Thorvaldsen over en Kardinal Consalvi. Pantheon er ligesom Engelsborg bygget under Kejser Hadrian Aar 117—138 e. K. I Engelsborg, der i Middelalderen var en Fæstning, ligger han begravet. Derfra gik vi til Kongeslottet Kvirinalet, der ikke er smukt, spadserede videre til Victor Emanuels prægtige Mausoleum, der endnu ikke er færdigt og koster den ene Million Lire efter den anden; vi gik ned ad den lange Corso Umberto I og standsede paa Colonnepladsen, hvor den dejlige Søjle er oprejst til Ære for Kejser Marcus Aurelius Aar 161. Den er af

Marmor, 29 Meter høj, og paa hele Søjleens Længde er Basrelieffer af hans sejrige Krige; paa Toppen er en forgyldt Broncestatue af St. Paulus i Stedet for Kejserens, der blev skiftet Aar 1589. Vi gik videre til Piazza del Popolo for Enden af Corsoen. Obelisken her er bragt til Rom 10 Aar før Kristi Fødsel af Kejser Augustus efter Antonius' Nederlag i Ægypten. Saa bestiger vi Monte Pincio, Romernes Hyde Park eller Bois de Boulogne. Herfra er god Udsigt over Staden, og herfra saa vi Solens Nedgang; det Syn glemmer man aldrig. Derfra gik vi hele Vejen tilbage ad Corsoen og Via Nazionale. Ved Middagsbordet foreslog Frk. Petersen os at gaa med hen i en Osteria, hvor en gammel Mand og hans Datter spillede Mandolin, og hvor Danskerne samledes hver Onsdag Aften. Vi fik os et Par Foglietter Frascativin og saa det vilde Liv, de unge italienske Kunstnere førte, og som endte med Slagsmaal og Udsmidning. Snasken hed Goldknejspe, og vi bemærkede Sigurd Trier, klædt i en italiensk Kappe samt Fru Manzius, 70 Aar, Moder til Direktør Manzius ved det kgl. Teater. Hun var midt inde i Slagsmaalet og stod ganske rolig og lorgnetterede Spektaklet og Optøjerne; hun var med alle Steder, hvor der var Sjøv og Ungdom, sagde Frk. Petersen, og skældte de unge ud, naar de blev søvnige eller trætte. Torsdag Morgen kørte vi til Kapitoliet, steg op ad en Trappe, hvor foroven 2 mægtige Statuer i Marmor af Kastor og Pollux, fundne i Foro Romano ved Udgravningerne; midt paa Pladsen stod en forgyldt Rytterstatue af Marcus Aurelius. Selve Kapitoliet er Senat og Skrivestuer, men vi gaar ind i Musæet, som er tilvenstre af Pladsen. Det skønneste Billedhuggerarbejde er, blandt de mange, den kapitolinske Venus og den døende Gladiator af Marmor; hans Ansigtsudtryk er mesterligt. Han ligger paa sit Skjold med Krigshornet ved Siden og har den brudte Lanse i Haanden efterat have jaget den i sit Bryst for ikke at falde levende i sin Fjendes Hænder. Derfra gaar vi til Trevis Fontæne, der er et stort og skønt Marmorværk — det skønneste Springvand i Rom. Der siges, at naar man kaster en Soldo deri, skal man atter gense Rom. Paa dette Sted aabenbarede en Jomfru de tørstende romerske Krigere den skjulte Kilde paa Agrippas Tid (Augustus' Feltherre). Her blev Aquadukten bygget til og var 21 Km lang; man ser endnu dens Rester ude paa Via Appia. Dette Springvand er lavet af Nicolo Salvi Aar 1735, men først tilendebragt 11 Aar efter hans Død. Saa kom vi til Ruinerne af Vestas Tempel, bestaaende af 19 Marmorsøjler i en Rundkreds; der har oprindeligt været 20. Nær herved er Marcellus' Teater, paabegyndt af Julius Cæsar for at vinde Folkets Gunst Aar 44 f. K., men fuldført Aar 13 under Kejser Augustus og opkaldt efter hans Neveu, en romersk Feltherre ved Navn Mar-

cellus. Her var Plads til 20000 Mennesker. Videre gaar vi til Piazza Venezia, hvor Kejser Trajans Søjle staar; den er lignende den paa Colonnepladsen og er oprejst Aar 113 e. K. til Ære for Trajans Sejre over Dacierne. Søjlen er 27 Meter høj, af Marmor med 1 Meter høje Basrelieffer, 200 Meter lange, og som løber op til Toppen i 22 Spiraler, forestillende Episoder af Krigene mod Dacierne. Der er 2500 Figurer paa mellem 60—75 Cmt .dybe foruden en stor Mængde Heste, Rustninger, Krigsvogne, Trofæer etc. Paa Toppen er en forgyldt Statue af Bronze af St. Peter, placeret der i Stedet for Trajans Aar 1587.

Saa tog vi hjem til Frokost og naaede efter denne at aflægge et Besøg i Kirken Santa Maria Maggiore, en meget fin og prægtig Kirke, grundlagt Aar 353 af Pave Liberius; det er den første Kirke bygget til Moder Marias Ære. Hun aabenbarede sig i en Drøm for Paven og bød ham bygge sig en Kirke paa det Sted, hvor han næste Morgen fandt nyfalden Sne. Det indvendige bestaar af 3 Skibe dannede af 42 fine joniske Søjler af Marmor. Over Højalteret ses de dejligste Mosaiker, og under Alteret i Koret er en Porfyrarkofag med Evangelisten Mathæus' jordiske Levninger.

Med Toget Kl. 4 om Eftermiddagen tog vi tilbage til Civita Vecchia efter dette mindeværdige Besøg, og efterat jeg havde maattet skrive et Par Ord i Fru Bacchis Fremmedbog:

Sollyse Dage, minderige Stad,
Tak for mit Ophold, det gjorde mig glad.

Min Fader havde haft en aarlig Indtægt af 2400 Kr., de sidste Aar 3300 saa længe, han var i Tjenesten; efterat han var blevet pensioneret fik han 1800, men da var alle Børnene fra Haanden, og det var tilstrækkeligt for mine Forældre at leve af. De sidste 4 Aar, han levede, boede Henny, der var kommet tilbage fra Kina efter hendes Mands Død, hjemme, men betalte noget for at have 2 Værelser og sin Kost. Efter min Faders Død fik min Moder kun 1000 Kr. aarlig af Enkekassen, men saa blev vi bedrestillede Sønner Christian, Walter, William og jeg enige om at skyde sammen, for at hun kunde have den samme Indtægt, som mens min Fader levede, hvad hun i høj Grad paa-skønnede og var taknemlig for. Min Fader var Medlem af en Ligkasse, der udbetalte min Moder 200 Kr. ved hans Død. Det var nok til at dække Begravelsesomkostningerne med, og Mathilde satte sig i Spidsen for en Indsamling blands os Søkende til en smuk sort Marmortavle med forgyldt Indskrift paa hans Grav, saaledes som han altid havde ønsket sig den. Ved Jule-tid og ved min Moders Fødselsdag fik hun altid Pengegaver fra

Amerika og mig, og af disse satte hun i Aarenes Løb 500 Kr. tilside til at bekoste hendes Begravelse med.

Ved min Ankomst til Venedig den 3die April 1911 modtog jeg det tunge, sørgelige Budskab, at hun den 20de Marts, Dagen efter min Afgang fra Cardiff, var afgaaet ved Døden af Hjertelammelse. Albert var just kommet hjem et Par Dage forinden, og det blev den sidste Glæde for hende her i Livet. Thora, Albert og Henny var tilstede, da hun udaandede Kl. 7,30 Morgen. Mathilde havde lige været nede at se til hende efter Doktorens Raad, men maatte gaa igen for at passe sin Skolegerning. Den Nat, min Moder døde, havde vi haft Taage et Døgn i den engelske Kanal, og det klarede op mellem Kl. 7 og 8 om Morgenen regnet efter Tiden hjemme. Om Natten, før vi om Morgenen kom til Venedig, laa jeg paa Sofaen i Bestiklukafet og drømte, at jeg saa en Baare, hvorpaa laa en rigt udklædt indisk Fyrste med min Moders Ansigtstræk; rundt om Baaren, hvorpaa den Døde laa smilende og med rødmussede Kinder, stod mine Søkende grædende og sørgende; men da sagde den Døde, at de ikke skulde sørge, for hun var ikke død. Da jeg vaagnede og kom ud paa Dækket, sagde jeg til Styrmand Jensen, at jeg troede, at der var sket et Dødsfald i min Familie, fordi jeg havde haft en saa forunderlig Drøm, og da vi kom i Havn, og jeg aabnede et af Brevene, læste jeg følgende Sætning først i min Søster Thoras Brev: Som hun laa der saa smukt omgivet af Blomster og saa ud, som hun sov, troede vi ikke, hun var død men tilkaldte Doktoren. — Den Gang min Fader døde, laa vi med »Bjørn« i Østersøen i en Storm; vi havde faaet 20 Graders Slagside. Vandet var trængt ind i Bunkerne, og vi var ved at forlise men slap godt derfra. I Rouen viste det sig, at Styrmanden havde forsømt at lade en af Portene paa Agterenden af Bunkerne skrue til, saa det var ikke langt fra, at jeg havde fulgt min Fader. — Min Moders Død var et grusomt Slag for os alle mest dog for Henny, der havde haft en øm og kærlig Moder, hvem hun daglig omgikkes fra Morgen til Aften; men ogsaa for Albert, hvem hun passede og plejede, naar han om Vinteren var lagt op med sit lille Skib, var Slaget haardt. Sorgen var stor og dyb, men den skulde blive gjort os meget tungere endnu. Ved min Faders Død havde alle vi Børn givet vort Samtykke til, at vor Moder kom til at sidde i uskiftet Bo indtil sin Død, og hun havde bedt om, at Hjemmet maatte blive bevaret til Fordel for Henny, der havde plejet hende saa trofast og ogsaa for, at Albert kunde have et Sted at ty til om Vinteren og i Sygdomstilfælde. Det havde jeg lovet hende skulde ske, tilmed da hun gruede for, at alle hendes kære Ejendele skulde komme paa Auktion og blive solgt til fremmede. Dette Ønske var vi nu alle enige om at ville opfylde med Undtagelse af Ma-

thilde, der fordrede at drage ind i Hjemmet og tage det i Besiddelse som den ældste af de hjemmeværende Søskende eller i modsat Fald, at Skifteretten skulde tage Affære og udbetale hende hendes Part. Det første kunde vi ikke gaa med til, da vi vidste, at Mathilde, Henny og Albert ikke vilde forliges eller udholde at bo sammen, og det sidste ikke heller af Pietét for vor afdøde Moder og af Hensyn til Henny, der stod uden Erhverv — kun med sine 900 Kr. i Rentepenge aarlig. Hvor hun kunde, havde hun altid rakt sine Søskende en hjælpende Haand ved at laane dem sine Penge saaledes baade til Albert og mig, da vi trængte til dem. Anna, Olga og Hugo rejste hurtigst muligt til Svendborg for at bistaa Thora, Henny og Albert og se at faa Mathilde til at give efter, men hverken Bønner eller Forestillinger hjalp — hun blev ved sit, og Rettens Folk kom ned og skrev alt op, der fandtes i Hjemmet. Det blev da bestemt, at Hugo skulde købe det hele for os alle og saa udbetale Mathilde hendes Part. Mathilde agiterede stærkt for at paavirke Amerikanerne i hendes Favør, men det var dog forgæves; thi alle tegnede for Henny, der var tyet til Olga i Ringsted og siden til Anna i København. Mays i Svendborg havde staaet trofast ved hendes Side. Efter meget unyttigt Skriveri og bitter Kamp gav Mathilde pludselig efter og tilskrev Henny sin Part ligesom vi andre. Hun angav i et Brev til mig, at det skete for min Skyld. Saa endte Kampen, men den havde sat sit Spor; thi Henny var bleve meget nervøs baade af Sorg og Kamp, Anna var ogsaa syg af Nervøsitet, og jeg selv ikke mindre. Men Tiden vil vel nok udslutte Sporene, og vi har alle tilgivet Mathilde den Smerte, hun har foraarsaget, da hun selv maa have lidt meget i sin Kamp og ved at overvinde sig selv til at give efter. Henny har nu kun som før bemærket 900 Kr. i aarlig Rentepenge, men vi vedbliver fremdeles at yde hende det samme Tilskud, som vor Moder fik, og saaledes endte alt godt. Nu kan Olga og Anna med deres Børn tage til Svendborg paa Besøg i Hjemmet om Sommeren som tidligere og bo hos Henny. Jeg skrev et Digt til min Moders Ære; det blev trykt og givet til alle Søskende og nærmeste Bekendte; sidste Vers lyder saaledes:

Sov Du nu sødt, Du kære Sjæl,
 Til Dagen gry'r, som skal os samle;
 Tag med herfra et ømt Farvel
 Fra Dine Børn, de unge, gamle.
 I Mindet lever vi med Dig,
 Der gav os Lykke, stor og rig.

I Juni Maaned kom vi paa Københavns Red paa Vej fra det azovske Hav til Stockholm og Norrkøping, og da tog jeg min

Hustru, vore 2 ældste Børn og Henny med ombord. Da vi havde losset, gik vi til Sundsvall og Hernösand at laste Træ til Rouen. Ved Helsingør gik Henny i Land, og min Svoger Magnus kom ombord; men lad mig fortælle lidt om den Plads, hvor vi havde lastet Korn, før jeg gaar videre i min Beretning.

Fra Venedig gik vi i Ballast til Taganrog, en By paa 70000 Indbyggere i Rusland, hvor Floden Don har sit Udløb i det azovske Hav, for at laste Korn til Sverige fra et stort Firma ved Navn Dreyfus. Foruden »Leif« laa her et andet Dampskib fra samme Rederi ved Navn »Knud II« Capt. Meyer, der i sin Tid var min Foresatte i S/S »Danmark«, og mange engelske Skibe. Vi var alle forankrede en halv Snes engelske Mil fra Byen (en engelsk Mil er lig $\frac{1}{4}$ dansk) paa Grund af lav Vandstand ved denne, og Førerne maatte alle bo i Pensionater i Byen, mens Skibene lastede, for at underskrive Konnossementer paa de forskellige Partier Korn efterhaanden, som de var indtagne, og for hvilke Styrmanden havde afgivet Kvittering, i Henhold til hvilken Føreren undertegnede.

Størstedelen af de engelske og vi to danske Skibsførere boede i et Pensionat, hvis Indehaverske var Enke med flere Børn, der havde en gammel fransk Guvernante. Saavidt jeg husker, betalte vi 3 Rbl. om Dagen for Kost og Logis, men der boede flere sammen i et Værelse. Meyer og jeg havde et Værelse sammen og fjernt fra Engelskmændenes, fordi de sad og spillede Kort og drak russisk Brændevin (Wodka) til langt ud paa Natten, hvorimod vi to plejede at gaa os en Tur i Parken eller løb paa Rulleskøjter i en stor offentlig Sal efter Aftensbordet og gik derpaa i Seng. Engelskmændene var meget urolige, sad og sang og var megt lystige det meste af Natten og fik en Kande Wodka sat ind til sig, naar Huset blev lukket for Natten.

En Aften raillerede nogle af de engelske Førere over, at vi aldrig var sammen med dem om Aftenen, hvorfor vi blev enige om at deltage i deres Selskabelighed; én af de engelske Førere havde sin Hustru med, og jeg tilbød at ville synge en Sang, naar hun vilde akkompagnere mig paa Klaveret. Det skulde jeg nu ikke have gjort, for jeg valgte en Sang, der gik paa Melodi af Skærsommersangen, og Ordene lød:

I can not sing the old songs
 I sung long years ago
 For heart and voice would fail me
 And foolish tears would flow
 And bygone hours come o'er my heart
 With each familiar strain
 I can not sing the old songs
 Or dream those dreams again.

Min Stemme rystede, og Taarerne stod mig i Øjnene, saa min Røst tilsidst ikke kunde overgaa Musiken i de andre Vers; thi jeg havde jo nylig mistet min kære Moder, og hvert Ord i Sangen mindede mig om, hvad jeg havde tabt. Der blev raabt: »Higher,« og: »He is too shy to sing,« og det passede, hvorefter andre tog fat paa nogle shanties (Opsange), der passede dem bedre end sentimentale Sange.

Efter 14 Dages Forløb var Skibet lastet, og nu skulde Liggedagene gøres op og Overliggedagene betales; men her kunde jeg ikke blive enig med Aflasterne, der var Jøder og vilde trække 3—4 Dage af i Betalingen, hvorfor jeg maatte telegrafere hjem, at det var umuligt for mig at skrive under derpaa og fik til Svar at se at faa ordnet det paa bedste Maade; thi der maatte ikke tages Forbehold i Underskriften paa Konossementet, da det i saa Fald ikke kunde sælges.

Jeg fik det endelig ordnet saaledes, at Rederiet maatte eftergive en Dag, og dermed slap jeg bort. Andre var ikke saa heldige, og jeg ønskede blot, at jeg ikke maatte komme i den Situation igen; dog kom jeg i samme Knibe 12 Aar senere i Braila i Rumænien, men slap dog ogsaa her nogenlunde godt derfra. Vi Førere havde ingen Støtte fra nogen Side i disse Tilfælde. —

Min Svoger, Lektor Magnus Jensen fra Ribe, og jeg tog en Tur til Paris paa 3 Dage fra Rouen først i Avgust under en stærk Varmeperiode. Vi boede paa Hotel du Malte i Rue Richelieu og havde 2 smaa Værelser, Kaffe med Brød om Morgen og Dinér Kl. 7 Aften for 9 Frs. hver og boede smukt og komfortabelt. Fra Rouen tog vi først over Paris til Versailles, hvortil vi ankom ved Middagstid, spiste Frokost i en Restaurant og besaa Slottet med sine Malerier og Haven, hvorefter vi tog til Paris og opsøgte vort Hotel, gjorde Toilette og foretog en Køretur til Champs Elysee, forbi Triumfbuen Etoile til Boulogneskoven og tilbage, forbi Trocadero ad Marsmarken med Eiffeltaarnet, ad Quay d'Orsay, forbi Deputeretkammeret og Udenrigsministeriet, over Concordepladsen og hjem til Middag, hvorpaa vi gik til Ro. Efter Styrtebad og Morgenkaffe næste Dag gik vi i Tuillerihaven og derfra til Louvre, hvor vi besaa alle dets Kunstskatte bl. a. det berømte Maleri af Mona Lisa malet af Leonardo da Vinci, død 1519, og Venus fra Milo af Marmor, spiste Frokost paa en Duval Restaurant, kørte derpaa rundt og besaa Vendomesøjlen, Madeleinekirken, Justitskapellet, Notre Damekirken, Invalidernes Hotel, Eiffeltaarnet, Palais Luxehbourg, Musée Cluny, Odeonteatret, den store Opera og Concordepladsen, hvorpaa vi kørte hjem til Middag og tog derpaa i Moulin Rouge. Næste Dags Morgen tog vi til Pantheon og gik derfra ind i den gamle Kirke Saint

Etienne du Mont, spiste Frokost i en Restaurant, kørte til Julisøjlen, Hotel de Ville, Palais Royal, ad Rue Rivoli og Champs Elysee til Boulogneskoven, besaa Longchamps, hvor Væddeløbene holdes og kørte hjem ad Trocadero, Marsmarken og Quay d'Orsay, spiste Middag og tog med Toget tilbage til Rouen Kl. 10 Aften efter dette mindeværdige og uforglemmelige Besøg i Verdens Hovedstad, tør jeg vel nok sige. Vi ankom til og afgik fra Banegaarden St. Lazare i Paris. — Paa Concordepladsen blev Louis den sextende og Maria Antoinette henrettet. I Midten staar en Obelisk af rødt Granit i et Stykke med Indskrift af Hieroglyfer, en Gave til Frankrig 1834 af Mahomed Ali, Vicekonge af Ægypten. Den hedder Cleopatras Naal, er 75 Fod høj og vejer 250 Tons. Den var oprejst i Theben under Ramses II og er ca. 3300 Aar gammel. Paa Pladsen findes endvidere 2 Fontæner og Statuer, der symboliserer de større Byer i Frankrig. — Triumfbuen l'Etoile er oprejst 1906 af Napoleon til Minde om den franske Arme's Sejre og har kostet 9 Millioner Frs. — Bois Boulogne er Parisernes Promenadeskov og indtager et uhyre stort Areal (dog skal den haagshe Bosch nær Haag, hvor jeg ogsaa har været, være større). — Trocadero er en paladslignende Bygning opført til Koncertsal under Udstillingen 1878. Der findes tillige Museum og Antikvarium deri. — Eiffeltaarnet er bygget af Jern paa Marsmarken og er 984 Fod højt. Med Elevator tog vi op til den anden Platform i en Højde af 378 Fod, og hvorfra er en vid Udsigt over Paris. — Tuillerihaven er en dejlig Promenadepark. Slottet afbrændtes af Kommunerne i 1871. — Louvre er paabegyndt Aar 1204 og er et prægtigt Slot, meget stort, nu Museum, der indeholder de rigeste Samlinger i Verden, og jeg tror, det kan maale sig i Indhold med British Museum i London, hvilket jeg har beset mange Gange. Malerisamlingen er overordentlig sjælden og righoldig og overgaar sikkert den i Moritshuis i Haag med sine udødelige Værker af gamle hollandske Malere, som jeg ogsaa har set og beundret. Nær ved Louvre staar paa Karusselpladsen en Statue af Gambetta og en Triumbue bygget under Napoleon 1806 og er en Kopi af Kejser Septimus Severus' Triumbue i Rom. — Vendomesøjlen er oprejst 1806 til Minde om den sejrige franske Hær og er støbt i Bronze af 1200 erobrede Kanoner. Den er en Imitation af Kejser Trajans Søjle i Rom og er 144 Fod høj. Paa Toppen er Napoleons Statue som romersk Kriger. — Madeleinekirken er en Kopi af Jupiters Tempel i Athen. — Justitskapellet i Justitspalæet er bygget i gotisk Stil af Louis den niende (den hellige) Aar 1245 efter hans Hjemkomst fra Orienten og oprindelig bestemt til at opbevare de Relikvier i, som han havde købt af Sultanen af Tyrkiet og Balduin II, nemlig Jesu Tornekroner og et Stykke af hans Kors, det

største der eksisterer. Disse Sager opbevares nu i Notre Dame Kirken. — Notre Damekirken er Paris' Katedral og er bygget under Kong Childebert I, der var Søn af Clodevig og Clotilde, Aar 511—558. Den faldt i Ruiner men genopbyggedes Aar 1173, fuldført 200 Aar senere under Carl den syvende. — Invalidernes Hotel bygget af Louis den fjortende 1670, men af Napoleon I lavet til Bolig for Krigsinvalider. Her findes den store Napoleons vældige Grav, en vældig Porfyrsarkofag. Hans Ben blev 1840 ført hertil fra St. Helena, hvor han døde i engelsk Fangenskab 1821 af Kræft i Leveren 52 Aar gammel og bisat her. — Palais Luxembourg, bygget Aar 1620, er Senatets Mødested og tillige Museum for moderne Malerier. — Musée Cluny er den ældste Bygning i Paris, og her blev Julian Apostata udraabt til Kejser Aar 360. I Haven findes Ruiner af Julians Thermæ (varme Bade). — Moulin Rouge er en berømt Varietè, hvor Levemænd og Demimonder mødes. — Pantéon, denne prægtige Bygning fra 1764 og lignende det gamle Panteon i Rom, huser i sine underjordiske Hvælvinger Støvet af Frankrigs berømteste Mænd. Naar man kommer ind i Panteon, fængsles man straks af de mægtige Freskomalerier paa Væggene, forestillende Episoder af Frankrigs Historie, navnlig fra St. Genevièves, Paris' Skytspatroneses, og Jeanne d'Arcs Tid. I Krypten ser man Kister med Levninger af Victor Hugo, Rousseau, Voltaire, Marat, Mirabeau, Lagrange, Marchal Lannes, Hertugen af Montebello, Lazare, Sadi Carnot og Baudin (Frankrigs Kongegrave findes i Katedralen i St. Denis 7 Km fra Paris). — I Kirken St. Etienne du Mont, nær Pantéon, ser man St. Genevièves pragtfulde forgyldte Metalkiste med hendes Levninger, hvor mange Mirakler siges at være sket. I Kirken er desuden bisat Pascal, Racine og Lesueur. — Julisøjlen af Jern er bygget 1831 paa Stedet, hvor Bastillen stod, og er 154 Fod høj. Under den ligger Frihedsheltene, der ofrede deres Liv, begravet, og deres Navne er indhugget med forgyldte Bogstaver i Søjleens Fod. — Cleopatras Mumie er nedgravet i Nationalbibliotekets Have i Rue Richelieu.

Sidst i September kom vi atter til Rouen fra Riga, og da havde vi en herlig Tid sammen, Anna, Børnene og jeg, idet vi hver Dag foretog Udflugter pr. Vogn, Sporvogn eller med Floddamper til Steder i Omegnen saaledes til Maromme, Deville, Bois Guillaume, Bonsecours, Amfreville og St. Adrien. Vi var rigt belæst med Brombær, Æbler og Nødder, vi selv havde plukket, naar vi kom hjem til Skibet. Ved Bois Guillaume tog vi gerne ind hos nogle venlige Krofolk, der havde en Ged og en stor Æblehave til Fryd for Børnene, da de kunde samle saa mange, de vilde. Saa gik eller kørte vi en Tur i den dejlige, store Skov. I Maromme var ogsaa en stor Skov med Nøddehegn

og Brombærhække. I St. Adrian var en gammel Kirke indhugget i Klippen; den var indviet af St. Barbare og fra det trettende Aarhundrede. Fra Bonsecours var en dejlig Udsigt over Seinen. Da vi fra England passerede Helsingør, blev Knud og Ingeborg afhentet af Svigerfader, der bragte os lille Anna i Stedet, og hun var saa med til Stettin og tilbage til Helsingørs Red, hvor hun sammen med sin Moder forlod mig og rejste hjem. Min Broder Hugo blev gift med Marie Petersen samme Efteraar den 18. November.

Fra sidst i Januar til først i April 1912 havde jeg Ferie og tilbragte denne i mit Hjem sammen med Hustru og Børn, da jeg nemlig var bleven meget nervøs og trængte til Ro nogen Tid. Kun var vi en lille Tur paa 3 Dage i Svendborg. Fra først i Maj til sidst i September havde jeg Familien med mig ude at sejle, og vi var i Rouen, siden et Par Gange i Hungerburg, hvorfra vi rejste op til Narva. Endvidere var vi et Par Gange i Zaandam, hvor vi besaa Zar Peters Hus og rejste til Amsterdam flere Gange. Min Svoger, Lektor Jensen, var med en Maa-nedstid, og vi besaa Rigsmuseet i Amsterdam sammen, ligesom vi ogsaa rejste sammen fra Blyth til Durham og besaa den herlige Katedral i normannisk Stil i de naturskønne Omgivelser. I Kirken er Biskop St. Gutbert og Englands Historieskriver Beda begravet. Kirken er bygget af Munkene Aar 1093 efterat de, fordrevne Aar 793 fra Lindisfarne af de plyndrende Danskere, i flere Aar havde vandret rundt med St. Gutbergs Lig for at finde en Hvileplads til det og et Sted, hvor de selv kunde være. Ved et Jertegn af Helgenen nedsatte de sig her i Durham, og Munkene byggede en Kirke over ham Aar 995; den erstat-tes siden af den nuværende Katedral. St. Gutbert døde Aar 687, Beda 735. Tæt ved byggedes et stærkt Slot 1072, hvoraf Ruinerne er velbevarede og interessante at bese. —

Knud og Magnus blev satte i Land midt i Avgust, da Knud skulde begynde at gaa i Skole, og saa kom lille Anna i Stedet. De sidste 14 Dage havde først Ingeborg derpaa Anna Mæslinger, saa da vi kom til København at losse Kul, gik Familien i Land den 21de September, og jeg var nu ene igen. Dog kom vi endnu 2 Gange til København derefter med Kul. Da vi sidste Gang gik derfra til England i Ballast, var det nær ved, at vi under en Storm var drevet i Land paa Norges Kyst og forlist med Mand og Mus. For at holde Skibet op imod Vind og Sø lod jeg begge Ankerkæder stikke ud til Tamps og forhindrede derved Skibet i at drive saa stærkt, ligesom jeg derved ogsaa var i Stand til at holde Maskinen i Gang; men vi brugte næsten alle vore Kul, saa da det flovede, hev vi den ene Ankerkæde hjem, men maatte stikke den anden fra os, fordi det var umuligt at hive den ind med Spillet fra det dybe Vand og var nødt til

at gaa ind til Kristianssand for at supplere vor Kulbeholdning. Fra England gik vi saa i Begyndelsen af December til Genua med Kul. —

Fra Genua gik vi i Januar 1913 til Novorossisk i Sortehavet; efterat være kommet ud af Bosporus fik vi mildt Vejr igen som i Middelhavet, men det var ogsaa en slem Kulde, vi havde i det ægæiske Hav, Dardanellerne, Marmarahavet og Bosporus. Alle Bjergene laa dækket af Sne, og jeg tænkte paa de stakkels Soldater, der igen skal ud at slaas og lide Nød. Lodsens, vi fik i Charnak, fortalte, at Fredsforhandlingerne i London vilde blive afbrudte og Krigen genoptaget, da Tyrkerne ikke kunde gaa ind paa de ydmygende Betingelser: Afstaaelse af næsten hele det evropæiske Tyrki og Overgivelse af de uindtagelige Fæstninger Skutari, Janina og Adrianopel til de allierede Balkanstater. Ved Dardanellerne laa udenfor Skudvidde fra Fæstningerne 3 græske Torpedojagere og passede paa, at ikke den tyrkiske Flaade skulde løbe ud — en fjerde passerede vi ved Øen Andros den 8de Februar gaaende Syd efter. Der havde nogle Dage forinden staaet et Søslag imellem den tyrkiske og den græske Flaade, saa det er muligt, at den er beskadiget og gaaet til Piræus for Reparation eller Kulfyring. Vi var 4 Dampere udfor Kap Hellas ventende paa Tilladelse til at gaa ind i Dardanellerne, og omsider hejstes Signal fra en lille tyrkisk Damper at følge efter den op til Karantænestationen ved Chanak, en lille By tæt ved Negara Pynt. Jeg bemærkede, at Fæstningen paa den vestlige Bred var forsynet med 7 svære Kanoner, beskyttede af Jordvolde, og at Miner laa forankrede midt i Løbet op til Chanak; her var Fæstningsværker paa begge Sider. Lodsens, en Græker, kom ombord, og lidt efter passerede vi hele den tyrkiske Flaade bestaaende af 7 gamle Panserskibe og 2 Krydsere samt 7 smaa Torpedobaade, alle tilankers. Lodsens sagde, at 2 af de større Skibe var blevet beskadiget under den sidste Træfning, men det blev holdt hemmeligt.

Ved Konstantinopel laa en Del fremmede store Krigsskibe tilankers ventende paa at optage deres Landsmænd, dersom der skulde blive Massakre paa de Kristne; men det tror jeg ikke sker, da Tyrkerne er rolige, taalsomme Mennesker. Dog kan man jo ikke vide, hvor vidt de kan drives i deres Fortvivlelse, og Massakrerne i Armenien og Makedonien er ikke glemte. I Bosporus lidt Nord for Konstantinopel laa en Transportdamper, der under Fredsforhandlingerne i London skal have overført mere end 100000 Soldater fra Asien. Vi slap for at anløbe Konstantinopel, hvor der var Kolera, og undgik saaledes at komme til at ligge i Karantæne i Novorossisk. I Stedet for fik vi i Chanak 2 Tyrkere med fra Sundhedsvæsenet til Kavak nær Udløbet af Bosporus i Sortehavet, og her blev mig tilsendt et

russisk Sundhedspas fra Konstantinopel. I en Bugt, Kechili, lidt Nord for Kavak, var Hospital og Lasaret, og her laa 3 Lasaretskibe tilankers, 1 tyrkisk, 1 engelsk og 1 fransk. Ved Kavak var stærke Klippefæstninger paa begge Sider, ligeledes ved Udløbet af Bosporus i Sortehavet 4—5 Kvartmil nordligere. —

Da vi havde losset i Aarhus, Kolding og København, tog jeg Ferie og var hjemme 2 Maaneder; derefter rejste jeg til London og overtog Skibet igen. Hele Sommeren havde jeg Familien med, og vi havde dejlige Udflugter baade i Hungerburg, Kronstadt og Rouen til Skovene i Omegnen af disse Byer. Fra Kronstadt tog vi over Nevafloden til Oranienbaum og Peterhof, hvor vi kørte rundt i de store Skove samt besaa Kejserens Slot, sidstnævnte Sted med Park og Springvand efter Model fra Versailles. I Oranienbaums Skove tog vi gerne ind hos en Skovfoged, hvor vi drak Kaffe og spiste Tykmælk. I Hungerburg nød vi Badelivet paa aaben Strand og sejlede rundt paa Floden i Skibets lille Baad. I September gik Familien i Land, og om Vinteren gik vi i Fart paa Middelhavet men var 2 Gange dansk Havn med Fosfat, Aarhus og Aalborg, hvortil min Hustru rejste og var sammen med mig. Fra Aarhus var vi en Dag paa Besøg i Holstebro, og i Aalborg var lille Anna med hos mig.

1914.

I Begyndelsen af Juni rejste min Hustru med alle 3 Børn til Holtenau og kom ombord der, da vi passerede igennem Kielerkanalen paa Vej til Rouen med Props fra St. Petersburg. Vi tilbragte en herlig Tid sammen lige til Oktober, da Verdenskrigen forhindrede Hustru og Børn i at komme hjem før.

I Rouen, hvor vi lossede Props et godt Stykke fra Byen paa et Sted, der hed Granqueville, og hvor der laa en Papirfabrik, laa ogsaa et Par Beværtninger, hvor Mandskabet søgte til ikke alene om Aftenen, men ogsaa om Dagen i Arbejdstiden. En af dem fik Bersærker gang og truede med at ville slaa mig ihjel med en Økse, hvorfor jeg telefonerede til Konsulen og Mægleren om Hjælp af Politi, men der kom ingen, da der skulde udstedes Arrestordre, og den ene kunde ikke, den anden vilde ikke, og saaledes sad jeg med min Familie belejret inde i Kahytten en hel Eftermiddag. Først Kl. 11 Aften blev vi befriet, idet 2den Mester Thaysen om Eftermiddagen tog op til Byen og fortalte om vor uheldige Stilling til en Handelsmand ved Navn Mandel, som baade Officerer og Mandskab handlede med, og denne tog ham med sig op til Politistationen, hvor Sagen forklaredes for Chefen, der viste sig meget forstaaende overfor Situationen og beordrede en Stab af Betjente anførte af en Gendarmoberst i 2 Biler ned til Skibet. Jeg blev spurgt om hvem og hvormange, han skulde tage, da han præsenterede sig

for mig, hvortil jeg svarede: »Tag dem alle sammen, 11 Mand, 7 Matroser og 4 Fyrbødere.« Nu begyndte en vild Jagt paa dem baade ombord og i Beværtningerne i Land, og snart var de alle lagt i Haandjern og blev kørt til Arresten i Rouen. Næste Dag gik jeg saa til Konsulen og fortalte, hvad der var sket, og han bad mig tage dem ombord igen, hvilket jeg nægtede at gøre, før Skibet skulde sejle nogle Dage senere. Saa blev de paa den Dag afhentede i Biler og bragt til Konsulatet, hvor de bad og tiggede om at faa Lov til at komme ombord igen, da de blev ilde behandlet i Arresten, og deres Føde bestod af Lungesuppe, saa de havde sultet. Jeg lovede at tage dem alle med, dersom de vilde love at opføre sig godt og udføre deres Arbejde her-efter, som de var mønstret paa, og det lovede de; kun en vilde jeg ikke tage med igen, og det var den Mand, Tømmermanden, som havde truet mig paa Livet. »Jamen hvad skal jeg dog gøre ved ham — De maa endelig tage ham med ogsaa,« bad Konsulen, men jeg var ubøielig. »Ham vil jeg skænke Dem, Hr. Konsul, og De maa for mig gøre ved ham, hvad De vil, men paa mit Skib faar han ikke mere Lov at komme,« sagde jeg, og saaledes blev det. Han slap for Straf, de andre ogsaa, men de maatte betale Omkostningerne. Saa kom vi til Sunderland, Krigen var brudt ud, og ingen af Mandskabet fik Lov at gaa i Land af Avtoriteterne. Det brød de sig ikke om, men gik i Land, hvor de blev arresteret paa Beværtningerne, men løsladte igen, da Skibet efter en Maanedes Ophold kom afsted; dog maatte jeg for hver Mand betale en større Bøde, som blev trukket i deres Tilgodehavende.

Vi gik til St. Petersburg, hvor der var Koleraepidemi og alt Samkvem mellem Skib og Land forbudt. Skibet laa langt fra Byen nede i Trælastbassin, hvor vi skulde laste Træ efterat have losset Kul i Kronstadt, og handlende Jøder sejlede rundt i Bombaade og solgte Varer til Søfolkene, men maatte ikke komme ombord. Vore Folk skulde have en Masse Ting, saasom Cigarer, Cigaretter, Tobak, Sæbe, Tændstikker etc. Baaden laa ved Forenden af Skibet, og Spanden, hvori Sagerne laa, blev flittigt halet op og firet ned, indtil de ikke vilde have mere men spredte sig paa Bakken, liggende paa Ryggen med Benene overkors velbehageligt tilpas med en fin Cigar i Munden, stirrende efter Ringene, Røgen frembragte og nydende Lugten deraf. Men Jøderne vilde have deres Penge og sendte Regningen op med den sidste Spand. »Penge — er I tossede,« blev der svaret i Kor fra oven — »vi har,« og saa bandte de, »ingen Penge og har heller ingen tilgode, men gaa I til Skipperen og se, om I kan faa nogle der.« Skønt det var forbudt at komme ombord, kom de alligevel kravlende opad et Tov og spurgte, om jeg vilde betale den Regning, hvilket jeg nægtede og bad

dem se at komme bort fra Skibet hurtigst muligt, men de græd og bad, da det ikke hjalp, truede de med at ville lade Skibet arrestere næste Dag. Føreren havde Lov imod Pas at udføre Skibets Forretninger, hvorfor jeg næste Dag tog op til Mægler og Konsul og forklarede Sagen. »De har handlet ganske rigtigt,« sagde Konsulen, »de har slet ikke Lov til at have noget Samkvem med Skibene under disse Forhold, og de har allerede været hos mig, men jeg jagede dem bort, og til Politiet skal de nok vogte sig for at gaa.« — Senere, da vi kom til Aalborg, fik jeg at vide, at disse Folk var rekrutteret fra et Forbedrings- eller Opdragelseshjem i Byens Nærhed, da ingen Folk var at faa paa anden Maade. Dette tilføjes for at retfærdiggøre vor hæderlige Matros- og Fyrbøderstand, der heltmodigt satte Livet ind under den frygtelige Verdenskrig. —

Fra Rouen gik vi til Blyth, Kronstadt, St. Petersborg, Rouen, Sunderland, Tyne, Aalborg og Helsingør. Saa var den store Krig brudt ud den 1. Avgust, og det syntes, at Skibsfarten skulde lammes deraf, da det ene Skib efter det andet sprang i Luften ved at støde paa tyske Miner, der var strøet ud i Nordsøen; men heldigvis traadte Regeringen til med Krigsforsikring og Fragtnævn, og Fragterne steg kolossalt. Da vi gik fra Rouen, havde Østerrig overfaldet Serbien paa Grund af Mordet paa den østerrigske Tronfølger og Gemalinde forøvet af Serbere i Serajevo under et Besøg, de aflagde i Bosnien og Herzegovina, som Østerrig havde annekteret sammen med Dalmatien. Nu mobiliserede Rusland, da Serberne er af samme Race som Russerne, nemlig Slaver, og af den Grund, at Rusland mobiliserede, erklærede Tyskland Krig imod Rusland; samtidig marcherede tyske Tropper ind i Belgien, hvorved de krænkede dette Lands Neutralitet, der var garanteret af England, Frankrig og Tyskland; men Frankrig var allieret med Rusland. Tyskland vilde ad den Vej overfalde Frankrig, og da England gjorde Forestillinger derom, og Tyskland svarede, at det ikke kunde tage Hensyn til denne Papirlap (scrap of paper), der garanterede Belgiens Ukrænkelighed, gik England i Forbund med Rusland og Frankrig og dannede Entente.

Disse Begivenheder udviklede sig hurtigt, mens vi var paa Vej til Sunderland. Jeg fik Ordre til foreløbig at blive liggende og Certepartiet annulleredes. Vi læste Aviserne baade Morgen og Aften og saa deraf, at Belgierne forsvarede sig heltmodigt i deres Fæstninger saa længe, at Frankrig fik Tid til at mobilisere sin Hær. Det ulykkelige lille Belgien anraabte England og Frankrig om Hjælp, og imens indtog Tyskerne næsten hele Landet og gik med deres Hære imod Paris. Ved Floden Marne stod et afgørende Slag mellem Tyskerne, Østerrigerne paa den ene Side og Franskmandene, Englænderne anførte af Foch,

Gallieni og Joffre paa den anden, hvorved de første blev tvungne til at opgive deres Plan og trække sig tilbage til Nordfrankrig, Elsas og Lothringen, hvor de indrettede sig til Forsvar med Løbegrave. Den belgiske Regering flyttede til Le Havre, og den franske kom tilbage til Paris fra Bordeaux, hvortil den var flyttet, da Tyskerne stod ved Marne. Senere gik Italien, som var allieret med Tyskland og Østerrig, med i Krigen paa Englands, Ruslands og Frankrigs Side, fordi det saa sin Fordel derved og som Følge af de Grusomheder og Uretfærdigheder, Tyskerne udøvede i Krigsførelse baade tillands og tilvands. Et halvt Aar efter gik Bulgarien med paa tysk Side, da en tysk Prins var Konge, skønt Folket i sin Tid var befriet af Rusland fra det tyrkiske Herredømme. Tyrkiet var snart efter Krigens Udbrud ved en snedig Manøvre blevet indblandet i Krigen paa tysk Side, hvilket havde til Følge, at Ententemagterne belejrede og forsøgte at indtage Dardanellerne for at ødelægge Konstantinopel og bringe Rusland Hjælp igennem Sortehavet. Dette viste sig dog at være et større Projekt end antaget. Tyskland havde sendt dygtige Generaler, Sanders og v. d. Golz til Tyrkiet, og v. Mackensen kæmpede imod Serbien; medens Ludendorff og Hindenburg var paa Østfronten, kæmpede Haeseler og Moltke paa Vestfronten. —

Vi fik imidlertid efter 3 Ugers Forløb Ordre til at gaa til Tyne fra Sunderland at laste Kul til Aalborg. Vi lossede ved Rørdal Cementfabrik og fiskede eller sejlede hver Dag paa Limfjorden. Derfra gik vi til Helsingør for at proviantere og siden til Stavanger for Ordre. Fra Helsingør rejste Familien hjem efter et langt og behageligt Samvær ombord i »Brynhild«, hvilket Navn Skibet havde faaet i Stedet for »Leif« i April 1913. Vi gik nu til England at laste Kul til Salerno i Italien. Derfra gjorde jeg flere Rejser til Pompeji og besaa med Interesse de udgravede Huse og Gader i den fordums saa rige og blomstrende By, der blev ødelagt under et Udbrud af Vesuv Aar 79 under Kejser Titus, ham der erobrede Jerusalem fra Jøderne. Jeg indtog min Middag hver Gang i Hotel Diomedes, hvor Bulwer boede, mens han skrev sin berømte Bog Pompejis Undergang (Last days of Pompeji) Aar 1836. Ogsaa til Neapel rejste jeg, navnlig for at bese det righoldige Museum med Udgravninger fra Pompeji og Herkulanum og Naturomgivelserne i den skønne Omegn med de maleriske Smaabyer, vi kørte igennem. Saa lastede vi Erts (Pyrites) i Huelva i Spanien til New Orleans i Amerika. Undervejs maatte jeg foretage en Operation paa Kokken, der havde faaet en stor Brandbyld paa Ryggen og led ubeskriveligt. Alt forløb heldigt.

Da han ikke kunde sove for Smerter, bad han mig skære Hul paa Bylden, hvad jeg ogsaa lovede ham, men sagde, at da det

var en livsfarlig Operation, fralagde jeg mig ethvert Ansvar, dersom det gik galt, og han døde; men det var han lige glad med, blot jeg vilde gøre det, og saa tog jeg Instrumenterne af Medicinskabet, kogte dem og skyllede dem i Sprit, tog steriliseret Vat, et Fad med lunket Borvand, fik Iste Styrmand Larsen med ind i Kahytten til Assistance, vaskede vore Hænder omhyggeligt i varmt Vand og grøn Sæbe. Saa holdt han Fadet med Borvand under Bylden, medens jeg med Kniven skar et Kors i den, der var stor og blaa, men der kom kun lidt Vædske ud, da jeg ikke skar dybt nok af Frygt for at træffe en Blodaare, og Manden saa skulde forbløde sig. Nu vaskede jeg Bylden godt med Borvand og lagde et Kompres af varmt Borvand og Vat over med en Bandage og Surring rundt om for at holde det fast. Om Natten havde han stadig frygtelige Smerter, og der var flydt Vædske ud i Kompresset, men da han havde ligget 3—4 Nætter uden Søvn, besluttede jeg mig til at fortsætte med Operationen næste Dags Formiddag. De samme Forsigtighedsregler foretoges som den foregaaende Dag, og saa skar jeg dybere med Kniven, hvorpaa der sprøjtede baade Blod og Materie ud i Fadet og paa Gulvet, og jeg trykkede varsomt rundt Bylden for at faa saa meget af Vædsken som muligt ud med det samme, hvorefter jeg lagde et nyt, stort, varmt Kompres med Borvand paa Saaret. Nu lod jeg ham have Ro til næste Dags Morgen, især da han sov hele Tiden, og da Kompresset skiftedes, var der trukket noget mere Blod og Materie ud deri, og Manden følte sig glad over at være befriet for Smerterne. Saa fik han skiftet Kompresset 2 Gange daglig og var næsten helt rask, da vi 14 Dage senere kom til New Orleans, hvor jeg tog ham til en Doktor, der sagde, at der intet var for ham at gøre, da Manden om nogle faa Dage vilde være i Stand til at passe sin Gerning, som Hovmesteren havde udført i den Tid, han var syg. —

Fra New Orleans gik vi til Danmark med Oliekager og anløb Norfolk i Virginien paa Vejen for at tage Bunkerkul. Hertil var mine Brødre Walter og William rejst fra New York for at mødes med mig. Den første havde jeg ikke set i 43 Aar, da jeg kun var 3 Aar gammel og den anden ikke siden i Decmber 1903, saa der var stor Glæde over at ses igen. Først spiste vi en flot Middag paa deres Hotel Montecello, hvor der var sort Betjening, og siden kørte vi i Bil ud til Skibet, der laa et Par danske Mil fra Byen. Her fik vi nu Aftensmad, tilbragte en behagelig Aften og gik derpaa tilkøjs. Næste Dag spiste vi Frokost ombord, og saa maatte vi skilles igen.

1915.

Efter en frygtelig stormfuld Hjemrejse ankom vi til Aarhus først i Januar, og hertil var min Hustru rejst med Ingeborg; siden gik vi til Korsør og Nykøbing, Falster, med Resten af Ladningen. Fra Korsør var vi et Par Dage hjemme og skiftede Ingeborg med lille Anna, som kom med ombord i Stedet. Der havde vi Besøg af Julius og Olga med flere af deres Børn samt af Hugo og Marie fra Odense. Fra Nykøbing gik vi til Helsingør for at gaa i Tørdok, og da det viste sig, at der var en Del Bundskade, som vilde foraarsage et længere Ophold, fik jeg Lov at rejse hjem, da jeg var syg af Influenta, og var hjemme i 3 Uger. Det blev en tung Afsked fra min Hustru, da vi ikke vidste, om vi skulde ses igen. Vi skulde indtage Bunkerkul i Ardrossan i Skotland og gaa til Pensacola i Florida at laste Oliekager til Svendborg, Aalborg og Aarhus. Dagen efterat vi gik fra Pensacola den 28de Marts, blev vor Datter Elisabeth født, og det varede en Maaned, før jeg kunde faa Underretning derom, nemlig ikke før vi kom til Ardrossan for at tage Kul paa Hjemvejen, og jeg var jo glad ved, at alt var gaaet godt. Fra Svendborg rejste jeg saa hjem i 4 Dage og siden fra Aarhus 2 Dage, og da døbte vi Barnet i Stilhed. Jeg selv holdt hende over Daaben, og hun blev opkaldt efter min Moder. Der var ikke andre med i Kirke end min Hustru, jeg selv, Svigermoder, Magnus samt Knud, Ingeborg og Anna. Magnus var Fadder tilligemed Walter, Helene og William i Amerika. Samme Dags Aften maatte jeg rejse til Skibet i Aarhus. Min Hustru havde været syg en Tid før og efter Fødslen og ligget tilsengs.

Om Sommeren sejlede vi paa Middelhavet og England og kom i Oktober til Aarhus med Fosfat, og herfra rejste jeg hjem i 6 Dage. Lille Anna havde Difteritis og laa hjemme, medens Knud og Ingeborg boede hos Bedsteforældrene imens og var fri for Skole. Min Broder Albert var blevet gift Aaret forud og havde bosat sig i Strandhuse ved Svendborg med sin norske Hustru, Anna Ellefsen. De blev viiede i København og spiste Middag hos min Hustru sammen med Olga og Julius fra Ringsted. Da var Henny kort forinden blevet gift i Svendborg med Larsen, som var Direktør for Fyns Andels- og Foderstofkompagni i Svendborg. I Sommerferien var min Hustru og Børn rejst til Strandhuse og boede hos en Fiskerfamilie i 6 Uger, hvilket gjorde dem alle sunde og raske.

I Juli Maaned var vi paa Malta at losse Kul for anden Gang, og der var hedt som i en Bagerovn; vi havde ogsaa været der i Februar 1914. Disse Øer er meget interessante og er nu i engelsk Besiddelse og Flaadestation. De bestaar af Malta, Gozo og Comino, og Malta er størst; den maaler 20×12 engelske Mil og har et Fladerum af 98 Kvadratmil. Øerne har en Befolkning

af 210000 Indbyggere, der taler maltesisk og engelsk. Der er mange Fortidslevninger, som tyder paa, at de har været beboet og i blomstrende Tilstand allerede 3000 f. K.; at Fønikierne har besiddet Øerne i det 12te Aarhundrede f. K. vides bestemt, da de har efterladt sig Spor overalt. Før dem var Ægypten Herre der og efter dem Karthagenienserne. I det 9de Aarhundrede erobredes Malta efter en Periode under Grækerne og Romerne af Araberne, men de blev fordrevne af Grev Robert Aar 1090; han blev Konge af Sicilien og var af normannisk Æt. Aragoniens Konger har ogsaa besiddet Malta, og Aar 1530 gav Kejser Carl den femte disse Øer til Johannitteriddernes Orden, da den var fordrevet fra Rhodos af Tyrkerne. 1565 blev Malta belejret af Tyrkerne, men udholdt Belejringen, og Tyrkerne maatte drage bort med uforrettet Sag. I 1680 Aar regeredes Øerne af Ordensmestrene, 28 ialt, indtil Napoleon landede med en ægyptisk Hær 1798 og fordrev den sidste Ordensmester derfra. Aar 1800 valgte Malteserne sig selv under engelsk Styre og har været det siden da. Apostelen St. Paulus strandede paa Øerne og omvendte Statholderen St. Publius og Befolkningen fra Heden-skabet til Kristendommen. Paa Gozo, en af Øerne, er et Offersted bestaaende af store tilhugne Sten fra Fortidens Stenalder ca. 4000 Aar f. K., og det kaldes Gigantia. I Citta Vecchia, for-dum Hovedstaden paa Malta, midt inde paa Øen, er en Kirke paa det Sted, hvor Statholderen St. Publius havde sit Palads, som han lod omdanne til en Kirke; i denne findes en Stav med det Sølvkors paa, som Gotfred af Bouillon bar ved Jerusalems Erobring af Korsridderne 1099.

Endvidere findes et Maleri paa Træ af den hellige Jomfru med Jesusbarnet malet af Apostlen St. Lukas og den Tinkalk, St. Paulus anvendte ved sine Gudstjenester. I Landsbyen Musta er en stor Kirke i byzantisk Stil, og det skal være den tredie største i Evropa. Nedgangen til Katakomberne, der breder sig under hele Øen, var ikke langt fra Katedralen i Citta Vecchia, og hernede skulde en Gang nogle amerikanske Marinematroser være forsvundne, da, de ikke kunde finde ud igen, fordi Gangene forgrener sig, og derfor er nogle af dem blevet tilmuret. I Valletta, som er den nuværende Hovedstad, er den smukke, store St. Johannes Katedral, og tæt ved er Kapellet af Ben arrangeret paa forskellig Maade af Skeletter, Knogler og Kranier og uhyggeligt at se. Hagiur Kim paa Malta er Ruiner af et fønikisk Tempel, og Casal Paula er udgravede, afdækkede Rum under Jorden bestaaende af 4 Sæt Huler og Galerier i forskellige Dybder og indtager et Fladerum af 500 Kvadratmeter. Her var Offersteder, Magasiner til Opbevaring af Korn samt Begravel-sesplads, hvor de Døde styrtedes ned i et stort Rum, og det var fra den graa Oldtid. Der var Tegninger af rød Farve paa flere

af Loftsrømmene bestaaende af nogle Kruseduller, og et Par Hjortehorn stak op af Huller foran Offerstedet i Tempelrummet. Masser af Kranier, Potteskaar, Figurer af Dyr og Mennesker og Ornamentter er bragt for Dagens Lys herfra, og i Valletta er et lille, men meget interessant Museum. —

Nogle Dage før Jul kom vi til Aalborg med Fosfat fra Middelhavet, og jeg var hjemme 6 Dage og holdt Jul med min Familie, hvilket var første Gang, siden jeg blev gift i 1904. Krigen mærkes mere og mere. Man er stadig udsat for at støde paa en Mine eller blive torpederet af tyske Undervandsbaade. Al Sejlads blev en Tid beordret Nord om Skotland af det engelske Admiralitet, men siden atter igennem den engelske Kanal, og man skal have Lods langs Østkysten af England, ligesom man er pligtig til at anløbe en engelsk Havn for Ud- og Hjemgaaende for at tage Bunkerkul og faa sine Papirer undersøgte. Naar man gaar til og fra Middelhavet, skal man af samme Grund anløbe Gibraltar desforuden. Ved Folkstone er den engelske Kanal spærret med Staalnæt tværs over Kanalen, og Sejladsen gaar imellem 2 Fyrskibe ikke langt fra hinanden udfor Folkstone. Fragterne stiger kolossalt. Saaledes har vi nylig haft 63 Kr. pr. Tons for Foderstoffer fra Amerika til Danmark og Lastnings- og Losseafgifter betalt frit imod 12—14 Kr. normalt. Kul til italienske Havne 97 sh (7 sh normalt) og Fosfat fra Tunis til Danmark 50 Kr. (7 Kr. normalt). England har vedtaget en Lov, der nægter neutrale Skibe Bunkerkul, undtagen de bringer Last til England, og Frankrig begærer af England, at det skal kun give Bunkerkul imod at fastsætte Fragten for Kul. Mange Skibe sænkes af de tyske Undervandsbaade, saa Tonnagen indskrænkes betydeligt. Engelske Undervandsbaade opererer sammen med russiske i Østersøen. Dardanellerne er forladt af de Allierede, der i Stedet derfor har besat Saloniki, som er stærkt befæstet. Serbien og Montenegro er erobret af Tyskerne og Østerrigerne.

1916.

I England skal hver Mand af Besætningen have engelsk Pas og indregistreres paa Politistationen, naar Skibet opholder sig udover 24 Timer og afskrives, naar Skibet sejler. Kun Føreren faar Lov at gaa i Land og kun ved Dag med særskilt Tilladelse af en Toldofficer (alien officer). Paa Grund af Faren for Zeppelinerne, som om Natten hjemsøger England og nedkaster Bomber, skal alle Lys ombord være blændede, saa de ikke kan ses ude- eller overfra, og naar Sirenerne lyder som Tegn paa, at Zeppelinere er observerede, skal alle Lys baade ombord og i Land slukkes.

Den 10de April kom vi til Aarhus med Oliekager fra Charle-

ston i Amerika, og jeg kunde lige naa hjem til min Fødselsdag og var hjemme i 6 Dage. Albert var ogsaa i København, og Olga og Julius kom ind fra Ringsted for at være sammen med os, saa vi havde det saa hyggeligt. Børnene var forkølet, men kom sig, før jeg rejste tilbage; vi skulde til Middelhavet med Kul og derfra til Danmark med Fosfat.

I Middelhavet den 29de Maj paa Vej fra Tunis til Nørresundby med Fosfat observerede jeg Kl. 8 $\frac{1}{2}$ om Morgenen en mørk Genstand dukke op et Stykke agtenfor Skibet, og den viste sig at være en Undervandsbaad, som vi var gaaet hen over. Nogle Signalflag og et Nationsflag blev hejst paa Stager, men de var snavsede og utydelige, og imens jeg forsøgte at tyde dem i Kikkerten, lød et Skud, og et Projektil plaskede ned i Vandet udfor Kommandobroen. Jeg stoppede straks Maskinen, gav 2 lange Stød i Fløjten, drejede Skibet rundt og hejste Signalet: Jeg kan ikke skelne deres Flag. Lidt efter var vi kommet nær nok til, at jeg kunde tyde Flagene M N (stop øjeblikkelig). Jeg lod hejse Svarstanderen og fik nu Signalet: Send en Baad paa Prajehold. Nationsflaget var det tyske Orlogsflag. Jeg hejste Svarstanderen, lod Frivagten kalde ud, lod en af Redningsbaadene fire af, tog Skibets Papirer og lod Baadens Mandskab ro mig hen til Undervandsbaaden. Det var klart Solskinsvejr med svag Kuling fra Øst, med der var en Del Sø, saa det tog vel et Kvarterstid at ro derhen. Det var ingen stor U-baad og vistnok en gammel; den havde ingen Mast og, saavidt jeg kunde se, intet Apparat til Torpedoudskydning, men en Revolverkanon paa Dækket foran for Taarnet. Den laa ogslingrede med Dækket i Vandskorpen. To Mand stod og spejdede Horisonten rundt i Kikkerter, og 3 Mand gik paa det overskyllede Dæk med en Line til Baaden. Den ene Officer spurgte paa engelsk, hvad Ladning jeg havde med, og hvor jeg skulde hen. Jeg svarede ham paa tysk og langede Papirerne ombord, for at han selv kunde se, det var rigtigt. Han bad mig nu komme ombord selv, da de ikke kunde finde Manifestet og ikke havde megen Tid. Han spurgte mig, om jeg havde nogle Udlændinge ombord blandt Besætningen, hvad jeg benægtede, og Mønsterullen blev gennemset af en Mand, der øjensynligt forstod dansk og engelsk, medens en anden gjorde Optegnelser i en Bog. Officeren spurgte, om jeg skulde anløbe England paa Hjemvejen, hvortil jeg svarede: Ja, for at tage Bunkerkul. Han sagde da, at han havde læst, at England ikke gav Bunkerkul til neutrale Skibe, undtagen de bragte Ladning dertil, hvortil jeg svarede, at det havde jeg selv læst, men uden Kul kunde jeg ikke sejle, saa fik de gøre ved mig, hvad de vilde i England. Han sagde da, at dersom jeg havde haft over $\frac{1}{3}$ Ladning til England, vilde Skibet være blevet sænket, men nu var jeg fri

og kunde fortsætte. Han spurgte ogsaa, om jeg var blevet standset før undervejs enten af U-baade eller fransk-engelske Krigsskibe, hvilket jeg besvarede benægtende. »Ja, saa vil De nok blive det paa Deres Vej videre, da her er en Masse U-baade i Middelhavet«, sagde han, »hvor har De ellers lært tysk?« — »I Skolen, svarede jeg, »og desuden var min Moder tysk.« — »Ah, saa er De vel fra Grænsen?« — »Nej, jeg er fra Fyn«, svarede jeg. »Alles in Ordning.« spurgte nu den anden Officer. »Jawohl, Adieu,« svarede den Officer, jeg havde talt med. Jeg hilste med min Hat, sprang paa mine Morgensko over det overskyllede Dæk ned i Baaden, satte af og roede ombord, medens U-baaden atter dykkede ned, hvilket tog 5 Minutter. Jollen hejstes, og Rejsen fortsattes. Det kunde være blevet et ubehageligt Møde, især da jeg kom i Tanke om, at der var en russisk Matros ombord, og han var blevet overset af den Mand, der undersøgte Mandskabslisten enten med Vilje eller i sin nervøse Tilstand, men glad var jeg og takkede ham i mit stille Sind derfor.

Vi ankom til Nørresundby den 19. Juni, og samme Dag ankom min Hustru med alle 4 Børn og Tjenestepige for at være sammen med mig, mens vi laa der og lossede, og skulde siden rejse til Holstebro efter Indbydelse af min Hustrus Onkel og Tante for at tilbringe Sommerferien hos dem i en Lejlighed, de havde staaende ledig, men skulde selv føre Hus. Desværre blev min Hustru syg af Gigtfeber et Par Dage efterat, de var kommet ombord, og jeg maatte bringe hende til Hospitalet i Aalborg og søge om at faa Ferie, der blev bevilget, hvorefter jeg bragte Børnene og Pigen til Holstebro og tog selv tilbage til til Aalborg og indlogerede mig paa et Hotel, indtil min Hustru kunde udskrives, hvorefter vi begge rejste til Holstebro og tilbragte en dejlig Tid der især med at gaa ud til Skredsande, en Park eller Anlæg, Onkelen havde købt og anlagt, og hvor der var en Dam at fiske Gedder i, ligesom Aaen løb der forbi, og i den fiskedes Gedder og Skaller til stor Fryd for Børnene.

Da Ferien var forbi, tog vi tilbage til København, og jeg overtog igen Skibet i Helsingør i Begyndelsen af September, hvorefter vi gik til England for at laste Kul til Rouen via Cherbourg Red, og siden lastede vi Kul i England til Savona i Italien. Derfra gik vi til Tunis for at laste Fosfat til Kastrup Red via Tyne for Bunkerkul. I Kastrup laa vi fra den 14.—28. December og gik derfra til København for at lægge op, dels fordi Fragterne var sjældne og daarlige i Forhold til den høje Krigsforsikring af Skibet, dels paa Grund af Tyskernes Erklæring at ville føre en uindskrænket Undervandsbaadskrig baade imod Fjenden og Neutrale. Mange var de Skibe, der blev sænket, og mange var de stakkels uskyldige Sømænd, der værgeløse maatte lade Livet

ved Tyskernes barbariske Maade at føre Krig paa. Mens jeg nu var hjemme, blev vort yngste Barn født den 19de Marts 1917 og fik i Daaben Navnet Margrethe. Tante Bertha fra Holstebro var Gudmoder og holdt hende over Daaben. Hendes Faddere var Direktør Larsen, Henny og Albert.

Midt i Maj 1917 fik vi pludselig Ordre at gaa til Helsingør og udproviantere for at gaa til New Orleans at hente en Ladning Oliekager hjem for den danske Regering. Vi fulgte Kysten af Sverige og Norge indtil Bergen indenfor Tremilegrænsen, hvilket er neutralt Omraade, og stak saa over til Halifax imellem Færøerne og Island for videre Sejlinstruktioner og derfra til Bestemmelsesstedet. Lidet anede vi dengang, at det skulde tage omtrent 2 Aar, før vi gensaa vort Land og vore Kære. —

Lord Kitchener med sin Stab ombord i et engelsk Krigsskib paa Vej til Underhandling med den russiske Regering i St. Petersburg er sænket Vest for Skotland af en tysk Undervandsbaad, og alle omkom. Amerika var i Foraaret samme Aar indtraadt i Krigen paa de Allieredes, England, Frankrig, Italien, Rusland og Belgiens Side paa Grund af den uindskrænkede Undervandsbaadskrig, hvorved en Del amerikanske Skibe bl. a. det store Udvandreraskib »Lusitania« blev torpederet og sank, hvorved mange Mennesker druknede, og alle Præsident Wilsons Noter til Tyskland havde ingen Effekt, hvorfor der af dette Land erklæredes Tyskland Krig, og det var vel nok det, der bragte Krigen til en hurtigere Ende, saa Vaabenstilstand blev indrømmet Tyskland den 11te November 1918, efterat en stor amerikansk Hær med Krigsmateriel var overført til Frankrig eskorteret af engelske Krigsskibe, og disse friske Kræfter gik paa med Løvemod under General Pershing, der havde ca. 2 Millioner Soldater under sig, men den franske General Foch var de Allieredes Overgeneral. Tilsøs havde der i Maj 1916 staaet et stort Slag ved Jyllands Vestkyst imellem den tyske Flaade under Admiral von Scheer og den engelske under Admiral Jellicoe og Beatty, men Slaget forblev uafgjort; dog maatte Tyskerne rømme tilbage til Wilhelmshafen tilsidst.

I Rusland var forinden Vaabenstilstanden udbrudt Revolution. Zaren med Familie arresteredes af Kommunisterne, som havde afløst Republikanerne, og myrdedes paa en skændig Maade. Rusland faldt fra de Allierede og førte Krig mod de løsevne Republikker Ukraine, Polen, Lithauen, Estland, Finland og Sibirien.

Endelig sluttedes Freden i Versailles den 28de Juni 1919, godt et halvt Aar efter Vaabenstilstanden, og Præsident Wilson, Konseilspræsidenterne Clemenceau, Lloyd Georges, Italiens og Japans Repræsentanter afgjorde Betingelserne. Amerikas Præsident var selv tilstede og var ogsaa Sjælen i Folkenes Forbund,

der samtidig blev oprettet med Sæde i Geneve, for at forhindre Krig i Fremtiden; men man saa nu det Særsyn, at Kongressen i Washington nægtede at ratificere Fredstraktaten, der nu lidt efter lidt blev ratificeret af alle Stater ogsaa Tyskland. 22 Stater, deriblandt Japan, havde efterhaanden erklæret Tyskland Krig, og Betingelserne var haarde — altfor haarde.

Før Vaabenstilstanden var der ogsaa i Tyskland udbrudt Revolution imod Kejserhuset, Junkerne og Militærpartiet, saa Kejseren maatte flygte til Doorn i Holland, der var neutralt, og Tyskland erklæredes for Republik med en demokratisk Regering og Ebert, Socialdemokraternes kloge Fører, som Præsident.

I Østrig gik det ligesaa, at den gamle Kejser Franz Josef maatte flygte til Schweitz, hvor han døde kort Tid efter.

I Grækenland maatte Kongen, Konstantin, fratræde Regeringen til Fordel for Kronprinsen, da Kongen, der var gift med den tyske Kejsers Søster, under hele Krigen havde vist tyskvenligt Sindelag. Grækenland indtraadte i Krigens sidste Aar ligesom Rumænien paa de Alliereds Side og fik den kloge Statsmand Venizelos i Spidsen for Regeringen.

Ved Fredsslutningen blev gammel Uret gjort god igen overfor Danmark, idet Pragfredens Paragraf 5 opfyldtes. Derved faar hele Nordslesvig Lov til at stemme, om det vil være tysk eller dansk, og Afstemningen foregaar i 2 Zoner indtil sønden for Flensborg. Disse Omraader besættes af allierede Tropper under Afstemningen. 1ste Zone skal stemme en bloc og 2den kommunevis, hvorefter Grænsen fastsættes af de Allierede, idet der tages Hensyn til Kommunernes økonomiske og geografiske Forhold og Beliggenhed.

Det tidligere polske Rige bliver genoprettet i al sin Magt og Størrelse med Danzig som Frihavn, og derved faar det Adgang til Østersøen.

En stor Stat, Tscheko-Slovakiet, oprettes af Bøhmen og Slovakiet med Hovedstad i Prag. Ungarn bliver en selvstændig Republik, Østerrig ligeledes men indskrænkes.

Jugo-Slovakiet oprettes som Kongedømme af Serbien, Mon negro, Bosnien og Herzegovenia.

Italien faar Triest, Halvøen Istria og Kolonier i Nord-Afrika samt de dedokanesiske Øer.

Grækenland faar Makedonien og Saloniki med mere.

Fra Rusland rives de tidligere nævnte Randstater, der alle bliver Republikker undtagen Ukraine og Sibirien, som bliver ved Rusland.

Rumænien, der af Tyskland blev tvunget til Separatfred, faar Besarabien og Vallakiet.

Afstemning skal foretages i flere tyske Provinser til Fordel for Polen og Belgien.

Frankrig faar Elsas-Lothringen tilbage, hvilke Provinser mistedes under Krigen med Tyskland i 1870.

De tyske Kolonier i Afrika erobrede af England og Frankrig gives ikke tilbage. Hele den tyske Flaade udleveres til de Allierede ligeledes Kanoner, Ammunition, Flyvemaskiner, Lokomotiver og Jernbanemateriel, Tilbagegivelse af Kunstsager og Kvæg, der var røvet, samt en enorm Skadeserstatning, foreløbig 100 Milliarder Rm. i Guld og Genopbyggelse af de ødelagte Egne i Belgien og Frankrig.

Tyskland er ogsaa pligtig at udlevere alle dem, der under Krigen har gjort sig skyldige i Grusomheder og barbarisk Krigsførelse; blandt disse var ogsaa Kejser Wilhelm, som det var pligtigt at udlevere til de Allieredes Domstol, men det sætter Holland sig imod under Paaskud af, at det strider imod dets Love som neutral Stat. Den til England udleverede Flaade, som med sin tyske Besætning blev opankret i Scapa Flow ved Ørkeneyerne, blev af Besætningen sænket, saasnart Fredstraktaten blev bekendtgjort; men som Equivalent maa Tyskland udlevere næsten alt sit Dokmateriel, Dampskibe og 5 Krydsere. En stor Del Flyvemaskiner, samlede i Warnemünde, klar til Udlevering, blev stukket i Brand for at hindre Udleveringen.

Tyskland maa kun holde en Hær paa 100,000 Mand i Fremtiden samt nogle faa Krigsskibe og skal demobilisere Helgoland, Fæstningerne ved Grænsen og ved Kielerkanalen. De Allierede skal føre Tilsyn med Tysklands Vaabenfabriker. Krupps Værker i Essen omdannes til Fabrikation af andre Maskiner end til Krigsbrug. Næsten hele Handelsflaaden skal udleveres i Stedet for al den under Krigen sænkede Tonnage. Saaledes, menes der, er Tyskland knust for en uoverskuelig Fremtid og alle dets Kolonier er frataget det. Hvert Aar skal det levere et stort Kvantum Kul til Frankrig, og den østlige Rhinbred holdes besat af de allierede Tropper i 15 Aar for at se, om Tyskland loyalt vil opfylde sine Forpligtelser. Det maatte underskrive en ny Traktat, efterat Flaaden var sænket og ved, at Amerika nægtede at ratificere Fredstraktaten, der nu bliver opfyldt uden Amerikas Hjælp. Det var det republikanske Parti, der gjorde Indvendinger, idet det frygtede for, at Monrodoktrinet stod i Fare ved, at Amerika blandede sig for meget i Europas Forhold.

Bulgarien og Tyrkiet svinder ind til mindre Stater ligesom Østerrig og Ungarn og skal sammen med Tyskland betale de Allieredes Krigsomkostninger.

Efter Krigen er det med Nød og Elendighed særlig i de overvundne Lande, hvis Pengekurs synker i Værdi til næsten intet, og der er Mangel paa Levnedsmidler overalt, saa Masser af Mennesker dør af Sult og Kulde. Ogsaa Sygdomme hærger den nødlidende Befolkning i en uhyggelig Gråd. —

Da »Brynhild« var lastet i New Orleans, havde England udstedt Forbud imod Indførelse af Foderstoffer til neutrale Lande under Paaskud af, at de opfødte Kreaturer dermed og solgte dem derefter til Fjenden, og saa laa vi først dér og senere i Norfolk, hvortil vi fik Lov at gaa, da vi skulde tage Bunkerkul paa den Plads for at gaa til Europa, og her laa vi indtil Oktober, da der kom Ordre fra Rederiet at gaa til Savanna og opløse Ladningen og siden laste Kul i Norfolk til Pernambuc i Brasilien og derfra til Santos at laste Kaffe til New York. Mens vi laa i Norfolk, var jeg rejst nogle Dage op til New York for at tale med vor Agent om Forholdene og besøgte samtidig mine derboende Søskende Walter, Helene og William og boede hos sidstnævnte. Saa kom vi i time-charter for et Firma der ved Navn Munson og sejlede mest paa Cuba med Kul og bragte Sukker med tilbage, vi var ogsaa en Tur til Iquique i Chile gennem Panamakanalen, dette Verdens ottende Underværk, udført af Oberst Goethals og amerikanske Ingeniører og gennemført af dem, efterat Franskmandene med Lesseps i Spidsen havde maattet opgive Foretagendet og lavet en Svindleraffære deraf.

Naar vi var i New York, boede jeg altid hos William, da vi havde gaaet i Skole sammen, og han var kun 2 Aar ældre end jeg. Det var en skrækkelig Tid for enhver Skibsfører at gaa igennem, idet vi blev jaget ud og ind af Havn, og med Mandskabet var der altid Spektakel, da det havde høj Løn og ved Land næsten altid var beruset og gik og kom uden at spørge derom. Det gik slet ikke an at straffe dem, for saa vilde Skibet komme i Vanry og have ondt ved at faa Folk. Tilmed var Lovene derovre i Folkenes Favør, og dem skulde vi følge, mens vi sejlede i Kystfart for det amerikanske shipping board. Konsulerne havde vi ingen rigtig Støtte af, for de kunde let komme i Konflikt med Autoriteterne, saa vi var henvist til at hjælpe os selv, og det var at lade Disciplinen gaa i Hundene og lade det hele gaa, som det bedst kunde og harme og ærgre sig derover sammen med Officererne fra Morgen til Aften. Og naar vi kom til en Havn eller skulde gaa til en Havn i United States, var der saa mange Ting at iagttage, og det gik ikke an at glemme nogen, da der var saa mange Bestemmelser, fordi det var Krigstid, og i Søen skulde man sejle med slukkede Lanterner om Natten og vidste ikke, hvad Øjeblik vi løb ind i en anden Damper, eller en Damper løb paa os, og vi maatte ikke gaa længere end 1 Kvartmil af Kysten saavidt muligt. Viste man Lanterner eller Lys, berettigede det Patrouillebaade af Krigsskibe at skyde paa os, saa vi maatte være paa Støvlerne altid, og før man kom til Havn, skulde der laves Manifeste i 4 Kopier af Ladningen, ligesaa med Mandskabslistre og særskilt Liste for Emigrations-

officeren over Mandskabet samt 5 Kopier af alt, hvad der fandtes af Stores og Proviant ombord nøjagtigt maalt, talt og vejjet, ellers blev det konfiskeret, hvad der ikke var opgivet eller var for meget. Det tog paa Nerverne de 2 Aar mere end al den Tid, jeg har sejlet tilsøs, og Minefelter var der lagt ud overalt — 9 Felter blev af Tyskerne opgivet ved Vaabenstilstanden langs Nordamerikas Kyst ved Atlanterhavet.

Naar Skibet kom til Havn, kom først Flaadens Officerer ombord, gennemgik og underskrev Logbogen og gennemgik hele Mandskabet omhyggeligt med deres Pas, Emigrations- og Toldpas. Naar de var gaaet, kom Emigrationsstaben og Intelligensstaben (Officer og 15 Mand); de gennemgik paany alle Passene og paategnede dem samt undersøgte hele Skibet fra For til Agter og tog alle Breve og Tryksager med sig i Land til Oversættelse og kemisk Undersøgelse. Al Proviant blev vejjet og maalt. Samtidig kom 4 Marinematroser (Naval guard) med skarpladte Geværer og Revolvere, og de skulde blive ombord og skaffes gode Opholdsrum til og Kost, indtil Skibet forlod Havnen igen. Da der ikke var Plads til alle 4 i Bestiklukafet, blev tillige Passagerkamret ved Kahytten anvist for de 2, men det var ikke til at sove, læse eller skrive for Kaptejnen, saalidt som i Søen (hvor han laa paa en Sofa med alt Tøjet paa) for det Spektakel, de lavede. Naar Ankeret var faldet, kom der gerne en Slæbebaad ud for at hente Kaptejnen i Land med sine Papirer for at klarere og melde sig hos timecharteren, give application til food board for Proviant til næste Rejse, bestille nyt Mandskab, hæve Penge og rejse ud til Skibet dermed efter Indklareringen paa Toldboden og saa i Land igen til timecharterens Disposition samt præstere Mandskabets Overtidsregning. Den blev som Regel ikke betalt, før man havde været der 2-3 Gange og bedt dem indtrængende om at gaa den igennem, for at man kunde faa sine Penge igen, der var udbetalt til de afmønstrede Folk.

Saa kunde man endelig trække Vejret frit og tænke paa at spise og drikke og om muligt at sove lidt i Land, hvor Føreren varetog alle Forretninger dér, mens Styrmanden passede Skibet med Lastning og Losning ombord, og Held den Fører, der havde en dygtig og paalidelig Styrmand med Erfaring nok til at staa paa egne Ben, mens Kaptejnen var borte. William og Marie, hans Hustru, boede ude i Bay Ridge paa Long Island i stille Omgivelser og havde ingen Børn, saa det var mig en sand Vedkvægelse og Hvile at bo hos dem, naar vi var i New York, og de var glade for at have mig. Om Aftenen spillede vi gerne Poker, og jeg sov i et lille Gæstekammer, de havde ovenpaa ved Siden af deres Sovekammer. Det frøs saa haardt den Vinter, og tidt kom William ind om Natten med et ekstra Tæppe og dæk-

kede mig til eller hang noget for Vinduet, at jeg ikke skulde ligge og fryse og var i det hele taget meget omhyggelig for mig. Det frøs den Gang 22 Grader Celcius og blæste dertil, saa Kulden gik ret igennem Tøjet.

Saa kom tilsidst det værste for mig ved Juletid 1918, da jeg fik Influenza og maatte gaa i Land tillige med 3 Officerer og lade os indlægge paa et Hospital først i Norfolk og siden i New York, da der ikke var Plads længere paa Hospitalet i Norfolk, og saa kom Walter, William og Helenes Søn Wally og besøgte mig og fik mig udskrevet til Juleaften, som vi 4 Søskende fejrede sammen hos William og Marie, og Juledagsaften var vi til Middag hos Helene, Wally og hans Hustru Hilda og havde det saa godt sammen og var saa glade for hverandre. 3die Juledags Morgen Klokken 7, da jeg vaagnede og kiggede ud af Vinduet, saa jeg en Mand ude paa Vejen, der stod og vinkede op til mig og pegede ind i Haven, og da jeg løb derned, fandt jeg min gode Broder William liggende ude i Haven ramt af et Slagtilfælde (Apoplexi), mens han var paa Vej over til Bageren at købe Hvedebrød til sin Morgenkaffe, som han lavede selv, før han gik paa Kontoret til sit Arbejde. Den fremmede Mand hjalp mig at bære ham ind paa en Sofa, og Marie og en Læge blev tilkaldt. William var lam i den ene Side, og Tungen var ogsaa lam, saa han kunde kun tale uforstaaeligt, og for det meste laa han og kaldte paa mig Dag og Nat lige til han døde 3die Døgn derefter. Det var, som om noget laa ham paa Hjertet og vilde sige det til mig men formaaede det ikke. Wallys Hustru, Hilda, var udlært Sygeplejerske, og hun var hans trofaste Nattevagt, medens Marie og jeg plejede ham om Dagen. Saa kom Kirkeceremonien i Hjemmet og Begravelsen paa Evergreen Kirkegaard i Brooklyn, men vi var alle saa sløve af Sorg og Udmatelse, at det passerede som en Drøm forbi os. Han blev balsameret og lagt i en Egetræskiste med Glaslaag, klædt i Selskabsdragt, som Skik og Brug er i Amerika, og saa kom alle Venner og Slægtninge for at se ham for sidste Gang. 2 Dage efter døde Tante Mary, Onkel Christians Enke, i Huset ved Siden af ogsaa af Apoplexi, og vi gik fra den ene Sørgegudstjeneste til den anden.

Da mit Skib kom til Boston 3 Uger senere, rejste vi saa dertil, Officererne og jeg, der nu var blevet raske, og kom ud og fik frisk Luft igen.

Sidst i Februar 1919 fik vi Ordre til at gaa til Baltimore og laste Superfosfat til Nykøbing Falster, og saa blev der stor Glæde ombord. Vi slap heldigt hjem trods alle Miner og Undervandsbaade og ankom til Bestemmelsesstedet den 28. Marts via St. Helens paa Øen Wigh og Yarmouth for Sejlorder, og min Hustru og Lis var rejst til Nykøbing for at modtage mig.

De blev ombord og fulgte med til Helsingør, hvor Skibet skulde i Dok, og den 15de April fik jeg en længere tiltrængt Ferie, da mine Nerver var en Del anstrengte. Min Hustru, Lis og jeg rejste en Tur til Svendborg for at besøge Familien og boede 8 Dage paa Højskolehjemmet. Pinsen tilbragte vi alle i Haarlev hos Suhr-Henriksens efter Indbydelse fra dem, og det var især en Svir for Børnene. Siden rejste min Hustru, Knud og jeg en Tur til Ribe for at besøge Magnus, der var Adjunkt ved Katedral-skolen dér, og derfra tog vi til Holstebro for at besøge min Hustrus Onkel og Tante i 5 Dage, hvorpaa vi rejste tilbage til København. Sommerferien tilbragte vi i Strandhuse hos Fisker Rasmussens og var der i 6 Uger. Vi sejlede, roede, fiskede og badede, saa Børnene var i deres Himmel i den Tid, skønt Vejret var koldt og regnfuldt den meste Tid, vi var der. Da vi kom hjem igen, blev min Hustru kort efter indlagt paa Kommunehospitalet for at underkaste sig en meget smertefuldt Operation i Underlivet under Overlæge P. N. Hansen. Opholdet varede 6 Uger, og hun var meget svag flere Maaneder derefter. Saa maatte jeg tilsøs igen sidst i November, da vi havde brugt mange Penge i den Tid, jeg var hjemme, og hvor alt var saa dyrt. Min Svigermoder var død af Hjertelammelse den 12. November 1918, mens vi var i Amerika, og min Svigerfader døde af Alderdom 86 Aar gl. den 5. Juli 1919. Svigermoder blev 74 Aar gl. Svigerfader døde samme Morgen, som vi skulde rejse til Strandhuse i Sommerferien, saa jeg blev tilbage for at begrave ham og tilkaldte Magnus fra Ribe. Min Broder Albert var ogsaa rejst til København for at vise ham den sidste Ære, hvorpaa vi to fulgtes ad til Svendborg, og Magnus rejste tilbage til Ribe men kom senere over til os en Ugestid i Strandhuse. Min Søster Henny, som var gift med Direktør Larsen i Svendborg og har en sød, lille Pige ved Navn Ingeborg, et Par Aar gl., er blevet separeret fra sin Mand ved Juletid, da han led af Samvittighedsnag over at have forskudt sin første Hustru og begaar derved en ny Synd. Henny og Barnet har foreløbigt taget Ophold sammen hos Suhr-Henriksens i Haarlev.

I 1920 gik vi fra Middelhavet til Fredericia med Jernerts, og min Hustru var rejst dertil med Knud og de to mindste Pigebørn. Vi tilbragte en behagelig Tid sammen dér i ti Dage, hvorefter de sejlede med til København, hvor Skibet skulde repareres og gennemgaa sin 12aarige Klasse ved Flydedokken, og det vare 2 $\frac{1}{2}$ Maaned, saa det var som en Slags Ferie for mig, da jeg boede hjemme. —

Afstemningen i 1ste Zone i Slesvig havde fundet Sted med det Resultat, at 75 % stemte for Danmark; men i 2den Zone, hvor Afstemningen fandt Sted i Marts, en Maaned efter Afstemningen i 1ste Zone, stemte 75 % tysk, saa det blev en Skuf-

felse for mange i Danmark, at ikke Flensborg kom med tilbage. 1ste Zone er 72 Kvadratmil eller 4000 Kvadratkilometer med 165,000 Indbyggere. Der er 125 Mejerier, store Skove og Tørve-moser, men Veje, Jernbaner og mere er i forsømt og forfalden Tilstand. Danmark betalte 65 Millioner Gudmark, som var dette Stykke Lands Part af Tysklands Skadeerstatning til de Allie-rede. Den radikale Venstreregering støttet af Socialdemokra-terne var da ved Styret i Danmark. De Allierede havde fore-spurgt, hvormeget Danmark ønskede tilbage af Slesvig, og Rege-ringen foreslog Afstemning som mest retfærdigt for ikke at saare Tyskland. Da Regeringen trods Minoritet og Kongens Op-fordring ikke vilde demissionere og udskrive nye Valg, hvilket var en Overenskomst under Krigen skulde ske, naar Krigen var ophørt, blev den afskediget af Kongen i Henhold til Grundlovs-forfatningen, at Regeringen skal være i Flertal, og det var den ikke; men saa fulgte en bevæget Tid med Trusel om General-stejke af de Radikale og Socialisterne. En ny Regering danne-des straks af ansete behjertede Mænd med Højesteretsassessor Liebe i Spidsen, Professor Rovsing, Admiral Konow o. a., men ved Forhandling med Partierne om Generalstrejkens Aflysning kom man overens om at danne en anden Regering foreløbig med nye Ministre og Friis i Spidsen og saa udskrive Valg. Men der forefaldt en Del Uroligheder i København under disse For-handlinger, og Valget gav et stort Nederlag for de Radikale. Det største Parti blev det moderate Venstre, der med Neer-gaard som Statsminister dannede en ny Regering med Støtte fra de Konservative, der var gaaet stærkt frem ved Valget, og fra Erhvervspartiet.

Derpaa fulgte mange Festligheder i København for Sønder-tyderne og for de franske og engelske Besættelsestropper i Sles-vig under Afstemningen. Et senere Valg i Juli gav omtrent samme Resultat som det foregaaende. —

Da Tyskland ikke syntes at ville overholde sine Forpligtelser overfor de Allierede, enedes man om et Møde i Spa af den ny-valgte Regering i Tyskland med Kansleren Fehrenbach i Spid-sen, Frankrigs nye Konseilspræsident Millerand, Englands Pre-mierminister Lloyd Georges og Italiens og Japans Befuldmæg-tigede for at komme overens, og det viste sig da, at Tyskland havde ti Gange saa mange Soldater, Kanoner, Ammunition og Flyvemaskiner, som det var tilladt, og at det kun havde leveret et Minimum af Kul til Frankrig af, hvad det skulde; men det bliver sikkert tvunget til at opfylde Versailles Fredstraktat fuldt ud, og hvis ikke bliver flere Landeomraader i Westfalen besat af allierede Soldater. —

Danmark har af de aAllierede faaet Suverænitetsret over 1ste Zone i Slesvig, som er indlemmet i Danmarks Rige, og Genfor-

eningen er fejret med megen stor Højtidelighed i København og Sønderjylland. —

Vi kom til at gaa til Finland efter Træ til Antwerpen med »Brynchild«. Det var 12 Aar siden, jeg sidst havde været i Antwerpen, og da levede baade min Kusine Carrie, hendes Mand, Kaptejn Eyler, og deres Datter Georgina, som var gift med Marinearkitekt Leon Frateur. De tre første var døde og begravede, Forældrene i Antwerpen og Datteren i New York, hvortil hun og hendes Mand og lille Søn var flygtet under Krigen, saa jeg besøgte kun Gravene ude paa Kiel Kirkegaard men ikke Leon Frateur, der med Sønnen bebor Huset i Rue Taciturne Nr. 21, og Leon skal have giftet sig igen.

Jeg rejste til Fronten ved Yserkanalen, hvor Skyttegravene var paa begge Sider af Kanalen — de tyske paa den ene Side og de belgiske paa den anden; jeg var nede i begge og fandt en Del Souvenirs saasom en Gasmasker, Geværpatroner og Patronhylstre, og alt stod og laa endnu, som da Krigen rasede. Alle Huse i Omegnen var sønderskudte, Træerne stod og strakte de nøgne Grene uden Løv imod Himlen, Jorden var dækket af rustne Pigtraadshegn og oprevet af Granater og Bomber overalt, Cementstøtter, hvorpaa Mitrailleuser havde været anbragte, stod hist og her, og Kors, der betegnede faldne Soldaters Grave, saas flere Steder. Det var interessant men skrækkeligt at se. —

Jeg har faaet udarbejdet en Stamtavle over min Faders Familie og faaet den trykt og er nu ved at udarbejde en lignende over min Moders Slægt, som er fra Holsten og hedder Wolff.

Min kære, gode Broder Walter, Lods i New York, var død dér af Lugebetændelse den 21de Januar 1920. Hans Hustru, Jennie, er stadig paa et Sindssygehjem paa Long Island. Foruden at arve mine andre Søkende, naar hun dør, har Walther overført et Legat til William til mig.

Fra Antwerpen gik vi til Cardiff og lastede Kul til Algier; derfra til Bougie at laste Fosfat og til Oran at komplettere med Espartogræs til Leith i Skotland. Fosfaten lossedes i Newcastle; derfra gik vi i Ballast til Baltimore og kom atter i time-charter mellem Cuba, Mexico og de forenede Stater først for Munson Linen og siden for Ward Linen. Vi var bl. a. i New York, og det var svært for mig at komme der igen — nu var kun min Søster Helene tilbage; de 3 Brødre Christian, Walter og William laa ude paa Evergreen Kirkegaard i Brooklyn, og Wally og jeg var ude at smykke deres Grave en Søndag Formiddag med Kranse og Buketter. Jeg sov om Nætterne i Wallys Hus, hvor Helene, hans Moder, opholdt sig. —

Zarens Bødler, Sovjetregeringen eller Kommunisterne, fører stadig Rædselsregimente i Rusland. Kong Konstantin er kaldt tilbage til sit Land af Grækerne trods de Allieredes Ønske,

fordi han havde Sympati for Tyskland under Krigen. Den tyske Eks-Kejser og Kronprinsen er stadig interneret i Holland, og en ny Konference har været afholdt i London i Begyndelsen af Marts 1921 med Tyskland men uden Resultat, da det nægtede at betale de mange Milliarder i Guld (226) som Skadeserstatning til de Allierede, som derfor har besat yderligere Landsdele af Tyskland som Pant.

Amerika havde ikke underskrevet Fredstraktaten i Versailles, fordi den var sammenknyttet med Nationernes Forbund, men har alligevel holdt en Landsdel af Tyskland besat med amerikanske Tropper, og der er Haab om, at Amerika baade underskriver Fredstraktaten og indtræder som Medlem af Folkenes Forbund, naar en Paragraf i denne bliver ændret. Harding har afløst Wilson som Præsident i de forenede Stater, og Millerand er blevet Præsident i Frankrig. Briand er Konseilspræsident i Stedet for Millerand. —

De dansk-vestindiske Øer St. Croix, St. Thomas og St. Jan blev efter en Folkeafstemning i Danmark solgt til de forenede Stater for 25 Millioner Dollars eller ca. 90 Millioner Kroner i Begyndelsen af Verdenskrigen. Tillige frasagde Amerika sig alle Rettigheder til Grønland. Da Pengene ikke kunde føres hjem før efter Krigen, og Kursen steg med omtrent et Par Kroner pr. Dollars, blev det en god Forretning, naar man tillige regnes Renterne vistnok 4 % med i 4—5 Aar. Øerne kostede os for meget at holde saa langt borte fra Moderlandet, og Befolkningen ønskede Salget og at komme under amerikansk Styre. Skønt jeg var hjemme, vilde dog hverken min Hustru eller jeg være med til at stemme for eller imod, selv om det var rigtigst at sælge dem, da der altid var Uro og Strejker af de Sorte, der ikke gad arbejde i Sukkerplantagerne. Nu, da der bliver taget med en anderledes fast og haard Haand paa dem, er de meget kede af at være kommet fra Danmark. —

Da det saa ud til, at vi skulde vedblive at sejle i time-charter ovre paa Amerika, Cuba og Mexico, skrev jeg hjem til Rederiet og bad om Ferie for at kunne være tilstede ved Knuds og Ingeborgs Konfirmation, der fandt Sted den 18. September 1921 i Brønshøj Kirke, hvor vor Præst, Jespersen, var flyttet ud, og han havde forberedt dem. Ferien blev bevilliget, og jeg rejste hjem som Passager med »Hellig Olaf« fra New York den 1. September og ankom til København den 13. September.

Det blev en smuk og stemnigsfuld Højtid, og vi havde indbudt Slægt og Venner til Middagsselskab hjemme samme Dag. Vi var 28 ialt tilbords, og der blev holdt Taler og sunget Sange. Festen varede til Kl. 1 og var vellykket helt igennem. Min Hustrus Tante Bertha fra Holstebro var kommet med og blev 14 Dage hos os. Det kostede os mange Penge, og jeg var nødt til

at rejse tilbage med samme Skib den 6. November og kom tilbage til New York den 20. November. Desværre var mit Skib nede i Mexico, og jeg maatte indlogere mig paa et Hotel, indtil det kom tilbage ved Juletid; men Rederiet var saa humant at betale baade min Rejse, Ophold i New York og Gage i den Tid, jeg havde været med Skibet. Jeg rejste ud til Bayport og besøgte min Nicce, Albertine Kreyer, som er gift og bor der med Mand og Datter. Ligeledes besøgte jeg hendes Broder, Lods Carl Huus, ovre i New Jersey og Henry Martens, som ogsaa bor derovre. Flere Gange var jeg ude paa Evergreen Kirkegaard for at smykke mine 3 Brødres Grave med Blomster og se det smukke Granitmonument, jeg havde ladet rejse over min gode Broder William. De 2 andre Brødre havde deres store, smukke Monumenter.

Sidst i Februar fik vi Ordre til at laste Stykgods i New York for Det Forenede Dampskibsselskab og gaa til København, hvortil vi ankom den 20. Marts efter en meget haard Rejse og havde faaet baade Skib og Ladning beskadiget. Da der var Strejke og Lockout, varede det 7 Uger, før vi kom afsted derfra igen, fordi vi gik over til Flydedokken og fik Skibet repareret og Rust banket af det efter Udlosningen. Det lykkedes os at faa en større og bedre Lejlighed, men jeg kunde ikke være med til at flytte den 19. Maj, da vi afgik til Finland for at laste Props d. 11. Maj. Vi flyttede fra Kastelsvej 15 til Livjærggade 21 ikke langt derfra. —

Angaaende Udenrigspolitikken har jeg glemt, at Albanien løsev sig og dannede et selvstændigt Rige. Norge har faaet Spitzbergen tilkendt og kaldt det Svalbart. Island er blevet et selvstændigt Rige med den danske Konge som Konge for Island til lige. For at faa Orden i det europæiske Virvar blev en Konference sammenkaldt i Genua midt i Maj 1922; men den mislykkedes, og enhver rejste hjem igen til sit. Amerika var dog ikke med, da det ikke mere vil blande sig i Europas Anliggender. Den tyske Mark er sunket ned til næsten ingen Værdi. I Rusland dør Folk i tusindvis af Sult under Bolchevikernes Regimente. I Østerrig, Rusland og Finland er Pengekursen ogsaa meget lav. —

End er vi Vandringsmænd, vi fremad gaa,
 Og Vejen stiger nedad allerede,
 Og Blomstrene paa den er kun saa faa;
 Men under Dagens Byrde, Dagens Hede
 Dog efter vor forlorne Skat vi lede,
 For, før vi alting tabe, den at naa.
 Rundt søge vi — og hist er Natten, Døden;
 Men hvor er Barndomstiden, Morgenrøden?

Adam Homo.

September 1923.

Vi er nu paa Vej til Cuba med Cement fra Nørresundby og skal hjem igen fra New Orleans med Korn eller Oliekager, der- som en saadan Ladning er at faa. Ellers har Skibet været i Fragt- fart hjemme omkring, og flere Gange har vi været i København eller dansk Provinshavn at losse Kul, og jeg har rejst hjem, eller min Hustru har været hos mig med de to mindste Børn. En Gang i Vinterens Løb gik vi til Marseille med Kul og derfra til Ivitza, en af de baleariske Øer, at laste Salt til Bodø, Harstad og Svolvær i Norge. Det blev en kold og storfuld Rejse, og jeg laa syg i over 14 Dage af Influenza i Tyne Dock og Blyth, men kom dog over det og blev rask, inden vi gik fra Blyth. —

Da Tyskland ikke vilde eller kunde betale til de Allierede, fik det ved Englands Hjælp Moratorium et Par Aar for at stabilisere Markkursen, men den faldt stadig, fordi Pengene blev anvendt til Ophjælpning af Tyskland i Stedet, saaledes blev Kiel gjort til Frihavn, Flensborg ligeledes; Kanaler blev bygget imellem Floderne, Berlin gjort til Søhavn, Provinsen Slesvig- Holsten forsynet med Elektricitet, alle Havne uddybet og forbedret samt fast Vej lavet fra Fastlandet til Øen Sild for Bade- gæsternes Bekvemmelighed. Da Tyskland drev det saa vidt, at det ej heller leverede det Kul og Materiale, det ifølge Versail- letraktaten ogsaa var pligtig at yde Frankrig, besatte dette Land hele Ruhrdistriktet i Westfalen, som er rigt paa Kulminer for, sammen med Belgien, at tvinge det til at opfylde sine For- pligtelser. England, der først intet havde at erindre imod denne Ordning, fortryder det og arbejder nu paa at faa Franskmæn- dene og Belgierne ud af Ruhr igen for, som det saa kønt hed- der, at hjælpe Tyskland paa Fode og derved skabe Fred i Eu- ropa. Nylig truedes igen med Krig, idet Italien borbarderede og derpaa besatte Øen Korfu, der er græsk, fordi en italiensk General var blevet myrdet, da han skulde afstikke Albaniens Grænse imod Grækenland, og det antoges, at græske Soldater havde forøvet Udaaden. Endvidere er der Disput mellem Ita- lien og Jugoslavien om Byen Fiume, hvem den skal tilfalde. Fre- den imellem Tyrkiet og Grækenland blev efter Møje og Besvær afsluttet i Lausanne i Juli Maaned, hvor ogsaa de Allierede af- gjorde deres Mellemværende med Tyrkiet, der opnaaede de bedst mulige Betingelser, idet de forinden jagede Grækerne ud af Lilleasien. Grækerne havde, understøttet af England, begyndt Offensiven imod Tyrkerne; men de blev tilsidst slagte og maatte flygte til Europa. Kong Konstantin maatte for anden Gang flygte og døde i Italien, medens en Søn af ham toges til Konge. Et stort Jordskælv har fundet Sted i Japan, hvorved henved 200,000 Mennesker har mistet Livet, og Byerne Tokio og Yokohama er, sammen med flere store Krigsskibe, ødelagte.

Mellem Danmark og Norge har der hersket stor Ophidselse, fordi Norge ikke vilde anerkende Danmarks Suverænitet over hele Grønland, og der er nu nedsat en Kommission fra begge Lande i København for at se at faa Sagen klaret (Er siden forlagt til Oslo).

Præsident Pointcare er nu Ministerpræsident i Frankrig, og i England afløste Bonar Law Lloyd George, men er atter fulgt af Baldwin.

Præsident Harding i De Forenede Stater døde under en Rejse til Alaska af Forgiftning og Lungebetændelse, og Eks-Præsident Coolidge har overtaget Stillingen som Præsident indtil Valgene i November 1924.

Weimar Forfatningen af 7. Oktober 1919 havde valgt Ebert til Præsident i Tyskland, hvad han stadig er, men flere Regjeringer har afløst hinanden — nylig afgik Cuno, og Stresemann blev valgt, og det ser ud, som om denne med ærlig Vilje vil forsøge en Ordning med Frankrig og de Allierede om Betalingen. De Allierede har under Krigen laant mange Penge i De Forenede Stater, og dersom ikke Tyskland betaler de dem idømte Krigsomkostninger, kan de ikke betale Renter og Afdrag til Amerika. —

Paa Cuba fik jeg Brev fra Mathilde og fra Henry Martens i New Jersey, at min Søster Helene var død under et Besøg hos en Veninde i New Jersey den 5. September 1923.

September 1924. Vi var paa Cuba at losse og gik derfra til New Orleans at laste Stykgods til København. Da der var Strejke, laa vi der i lang Tid, hvorefter vi hentede en Kullast til Lindholm ved Nørresundby og gik saa til Helsingør for at gennemgaa den 16aarige Klasse og kom lige hjem til Jul. Først i Februar gik vi ballastet til Rotterdam og lastede Kul til Genua, hvorpaa vi var rundt paa mange italienske og spanske Pladser at laste Frugt og Stykgods til København. Vi endte i Lissabon med Kork paa Dækket som Stykgods, og jeg kom lige hjem til at fejre min Fødselsdag og Annas Konfirmationsfest, der var meget smuk og højtidelig. Derpaa gik vi til Windau og England, hvor vi lastede Kul til Nakskov. Derfra til Frederikshavn i Finland at laste Props til Rouen.

I Frederikshavn logerede min Aflader hos en Enkefru Leinaa, der havde en stor Gaard, hvori hun boede med sine 8 Børn. Manden var Grosserer før og under Krigen, men da de røde fik Magten, tog de Gidsler blandt Byens største og bedste Borgere — Borgmester, Præst, Læge, Sagfører og Købmænd, 12 ialt. Leinaa var Træeksportør og Købmand og havde en stor Gaard og Forretning; han vidste, hvad Skæbne der ventede ham og andre af Byens gode Borgere, hvis Kommunerne fik Overtaget, og det skete, Formanden, som lastede mit Skib, fortalte,

at han havde hjulpet flere bort med sit Køretøj som Bønder og Kørekarle i Forklædning, men da Leinaa kom til ham og grædende bad ham hjælpe sig derfra for sin Kones og Børns Skyld, turde han ikke hjælpe ham, dels fordi han var saa svær, at han var bange for, at de vilde opdage ham i Forklædningen, hvad der udsatte ham selv for Fare og dels, fordi det var for sent. Den samme Nat blev han taget sammen med andre af Byens Storborgere og ført til Rusland, hvor de blev skudt uden Lov og Dom i Pskov.

I Trangsund havde jeg en Ven, en ung Mand ved Navn Viktor Ivaska, ansat paa et Savværk og Udskeibningssted dér. Han var saa glad ved en Grammofon og da særlig over en Plade, der sang en dansk Sømandssang: »Og langt udi Pernau der laa en gammel Brig«. Om hans Skæbne fik jeg at vide, at de røde arresterede ham, der nu var gift og havde en lille Søn, han var saa glad ved, og en flink lille Kone i et lykkeligt Hjem. Sammen med ham blev hans Principals Søn ført for Soldatteraadet — Faderen var det lykkedes at undkomme — og her stak de det unge Menneske med Bajonetterne og sparkede ham som en Hund, hvilket var mere, end Viktor kunde udholde at se paa, hvorfor han foreholdt ham deres umenneskelige Optræden, men Svaret var en Kugle i hans trofaste Bryst fra den ene af Bødderne. —

Fra Rouen gik vi til England at laste Kul til København, og saa fik jeg Ferie og var sammen med min Familie i Kerteminde, hvor den var installeret, og havde en dejlig Tid dér. Da Ferien var forbi, rejste Magnus til Ribe og Pigen hjem til København, medens vi andre undtagen Knud, som ferierede i Rejsby i Sønderjylland, tog til Svendborg, hvor vi boede 5 Dage paa Sømandshøjskolen og var hver Dag sammen med min Familie. Hugo fra Odense med sin Hustru og Mathilde havde vi været sammen med i Kerteminde et Par Dage. Fra Svendborg rejste Ingeborg til København med de to mindste, Lis og Grethe. Anna rejste til Ribe, hvortil hun var inviteret nogle Dage af Magnus, og min Hustru og jeg over Faaborg til Sønderborg, hvor vi boede 2 Dage paa Sønderborghus, hvorfra vi foretog Udflugter til Augustenborg og Dybbøl. Saa rejste vi til Rejsby over Tønder, var 2 Dage hos Mejeribestyrer Petersens sammen med Knud, og siden tog vi til Ribe og Holstebro for at besøge min Hustrus Onkel og Tante. I Ribe havde vi et 5 Timers Ophold, overværede gamle Fru Termansens Begravelse fra Domkirken og spiste Middag hos Tømremester Peters, hos hvem Magnus har Lejlighed, og hvor Anna var Datterens Gæst. I Holstebro var vi 2 Dage og tog saa hjem til København, hvor jeg afventede »Brynhild«s Passeren Reden for atter at gaa ombord og overtage min Gerning. Den 4. September gik jeg om-

bord efterat have tilbragt en dejlig Tid sammen med min Familie. Knud havde faaet Studentereksamen som Nr. 1, Ingeborg fik mg i Gymnasielassen og Anna mg $\times$ i Mellemskolen, hvorefter hun er kommet i Boghandlerlære hos sin Gudmoder Frk. Lørup ude paa Christianshavn. Knud læser til Filosofikum og Ingeborg til Studentereksamen.

Min Svoger i Haarlev, Købmand Suhr-Henriksen, var meget syg af Nyreblødning og laa paa et Hospital i København for at blive helbredet. Da han kom hjem, maatte han gaa paa Akkord med sine Kreditorer og afstaa sin Forretning, der blev solgt, hvorefter han med Familie tog Bopæl i Køge, indtil Sagerne blev bragt i Orden. Jeg var i Stand til at give dem en Haandsrækning ved et Laan til Køb af deres Møbler og Betaling af en Livrente, han havde.

Hugo har tilbagebetalt sit Laan hos mig paa 4000 Kr. og Renter, men min Svoger i Svendborg ser sig hverken i Stand til at betale et Laan, jeg havde ydet ham paa ialt Kr. 6250, saalidt som Renterne 5 %, og jeg har et Gældsbevis derfor som Forskud paa min Søster Thoras Arv efter Walter, naar hans Enke, der er sindssyg, dør. Jeg har yderligere kautioneret for en Kassekredit paa Kr. 5000 imod en Prioritet i hans Hus, der dog næppe er saa meget værd, saa der er Fare for, at jeg mister disse Penge, hvis han gaar Fallit. Suhr-Henriksen skylder mig Kr. 6000 foruden Renter 5 %. Albert har ialt faaet en Understøttelse af mig paa Kr. 5655 indbefattet Renter; men disse Penge har jeg eftergivet ham.

Knud har taget Filosofikum med Glans og ug med et stort Kryds og læser nu til cand. mag. Ingeborg tog Studentereksamen med mg i Gennemsnitskarakter. Knuds var mg $\times$ til samme.

Vi har været hjemme mange Gange med Skibet i de sidste Aar. Nu er det Mening, at Ingeborg skal tage Filosofikum og samtidig gaa paa Musikkonservatoriet, da hun er meget dygtig i Musik.

Den 1. April 1927. Min Hustrus Onkel Frederik Povlsen i Holstebro døde i Efteraaret 1924.

Da vi kom til København med Skibet sidst i Oktober 1925, repareredes det efter Udlosning og oplagdes paa Grund af daarlige Tider til den 1. Juli 1926, da det kom i Fart igen, men var efter Nytaar officielt overtaget af det forenede Dampskibsselskab. Ingeborg kunde ikke holde til al den Læsning og maatte efterat være blevet optaget paa Musikkonservatoriet i Efteraaret 1925 ophøre med at læse til Filosofikum og Aaret efter ogsaa ophøre med at spille, da hendes Nervesystem var blevet for medtaget, saa hun er nu for Tiden paa en Gaardovre i Jylland for at lære Husholdning. Min Søster Mathilde, der var pen-

sioneret Kommunalærerinde og havde købt sig et Hus paa Thurø, hvor hun boede, døde pludselig af Apopleksi den 12. Februar 1927, og min Hustru rejste over og var med til Bisættelsen, hvorefter hun blev ført til København og brændt og bisat i Krematoriet paa Bispebjerg. Da vi skulde losse og laste paa Tyne, rejste min Hustru over til mig, og vi var sammen der i 18 Dage. Derfra gik vi til Civita Vecchia i Italien med Kul. Axel May døde i Oktober (21. 10.) 1927; han blev ligelædes ført til København, brændt og bisat i Krematoriet paa Bispebjerg. Ingeborg fik Ansættelse ved Skattevæsenet i København.

Den 1. September 1929. I Oktober 1927 blev jeg forespurgt, om jeg ønskede at skifte til en mindre Damp, »Sigrun«, da Føreren gik fra, og det gik jeg med Glæde ind paa, da den gik i regelmæssig Fart mellem Antwerpen og danske Provins-havne, og jeg vilde altsaa oftere komme hjem eller sammen med min Familie, og Gagen var den samme efter Anciennitet. Jeg overtog »Sigrun« den 27. September efterat have gennem-gaaet en Operation paa Rigshospitalet for Tarmforsnævring. —

Tysklands Gæld til de Allierede og Amerika og de Allieredes Gæld til Amerika blev endelig ordnet saaledes, at det aarlig indbetaler til en Bank, der oprettes i det Øjemed, 2050 Milliar-der Guldmarg fordelt over 87 Aar efter en Plan, der hedder Youngplanen, og saa skal Rhinlandene rømmes snarest muligt. Indtil da betalte Tyskland mere efter en Plan kaldet Dawes-planen, og begge opkaldt efter de to Amerikanere, der fremsatte dem efter deres Regerings Ønske.

Danmark og England har faaet socialistiske Regeringer og vil have afrustet eller foreløbig nedrustet for at forhindre Krig. Nationernes Forbund i Geneve arbejder med dette Problem for Øje. England har udvist en uvenlig Holdning i Haag og Geneve imod Frankrig det sidste Aarstid. Frankrig er mægtigt. Eng-land gaar tilbage, idet alle dets Kolonier udskiller sig og faar Selvstyre paa Forlangende. Endnu er Indien tilbage, men det gærer stærkt.

— Anna, eller som hun kaldes, Putse, er udlært Svend nu og er stadig hos Frk. Lørup og har en ganske god Løn. Hun var $\frac{1}{2}$ Aar i Tours i Frankrig i Sommeren 1929. Ingeborg er stadig ved Skattevæsenet og var en Tur i Paris i Sommerferien, hvor hun og Putse mødtes. Knud læser stadig til cand. mag., og de to yngste gaar endnu i Skole.

Naar i Alders sene Dage
Haabet svinder paa vor Vej,
Gyldne Minder bliver tilbage —
Dem berøver Tiden ej.

Efter 1929. Min Søster Thora rejste til Amerika i Oktober 1929 for at besøge sine 2 Døtre, som er gift derovre, den ene i Arlington ved Boston og den anden i Oakland i Californien. Da deres Hus i Møllergade i Svendborg solgtes, blev jeg heldigvis udløst af min Forpligtelse som Kautionist uden at lide noget Tab derved. Knud May har giftet sig med en Frk. Ebbesen og overtog Forretningen i det gamle Hus, men opgav den efter et Aars Forløb og rejste til København, hvor han igen fik Plads som Handelsrejsende. Hugo har nu sin egen Forretning i Odense i Herreekvipering. Min Hustru og jeg var i Ferien 1929 sammen med »Sigrun« i Antwerpen og tog derfra til Brüssel og Ardennerne, hvor vi besaa Vidundergrotten i Han. Vor Søn Knud maatte ophøre med Læsningen i et Aar paa Grund af Influenza, Nervøsitet og Overanstrengelse. Han kunde ikke huske, hvad han læste og var sammen med sin Moder 3 Uger ombord i »Sigrun« rundt i danske Havne og paa Hareskov Sanatorium 3 Maaneder om Vinteren i 1930, siden 3 Maaneder paa en Bondegaard med Pensionat i Mørdrup ved Espergærde, holdt Sommerferie med os andre i Tejlgaard ved Fænøsund og genoptog sin Læsning i September 1930. Ingeborg og Putse var paa Fodtur i Norge; jeg fik 3 Ugers Ferie og havde lejet en 4 Værelsers Lejlighed i Tejlgaard i herlige Naturomgivelser. Min Hustru havde været syg og sengeliggende 3 Maaneder af Feber vistnok fremkaldt ved Spænding over Knud og hans mislykkede Eksamen; thi Lægerne kunde ikke finde ud af Sygdommen og kaldte den Nervefeber. Hun var meget svag og trængte til Forandring og kom sig med hver Dag, da Luften skal være meget sund dér. Vi har flere Gange haft Besøg af amerikansk Konsul Mr. Edward Groth, der har kendt og er opvokset sammen med mine Kusiner Kate og Tilly Vogel i New York. Min Broder Williams Enke, Marie, der var rejst hjem til Danmark, døde i Stubbekøbing den 20. November 1930 og havde testamenteret alle Williams Søskende en Sum af 1000 Kr. hver. Det var den Sum, vi gav Afkald paa ved hans Død, for at hun skulde sidde i uskiftet Bo og have lidt at leve af, da min Broder ikke havde gjort Testamente. Vor Datter Elisabeth fik desuden en Sum af 5000 Kr., der er indsat i Overformynderiet til hendes 21de Aar, da hun saa bliver myndig og faar Summen udbetalt; men indtil da kan hun faa Renterne hver Termin. Hun er Williams Gudatter og er opkaldt efter min Moder, men Grunden til Gaven er vistnok mest at søge deri, at jeg var tilstede ved min Broders Død og fik ordnet Maries Sager paa bedste Maade for hende ved mine Søskendes Hjælp og uden at kræve nogle af Pengene tilbage, naar hun døde. Min Broder Albert blev skilt fra sin Hustru i Aaret 1921, og hun rejste ogsaa til Norge, mens han

lever af Invaliderende, da han er tunghør og svagelig, og saa af det, jeg har understøttet ham med.

I Januar 1931 døde Putses Principal Frk. Lørup, min Hustrus Barndomsveninde og Skolekammerat. Hun havde testamenteret 5000 Kr. til Putse, saa nu har 2 af vore Børn hver arvet denne forholdsvis store Sum, Lis og Anna. Min Hustru fik et smukt Maleri og jeg et hæklet Slumretæppe efter hende. Hun var et godt Menneske.

Om Sommeren samme Aar var Knud oppe til Eksamen men maatte trække sig tilbage, før den var færdig, da han var altfor nervøs. Den 18de Oktober blev de to yngste af vore Børn konfirmeret i Frederikskirken af Provst Winther, og vi havde en smuk Familiefest bag efter. Der var Middag i Hjemmet om Aftenen; foruden flere af vore gode Bekendte var Olga og Henny med Børn og Hugo og Marie fra Odense saa vel som Tante Bertha fra Holstebro, som er Grethes Gudmoder, og hun, Henny og Ingeborg Larsen blev hos os en Ugestid. Jeg havde 12Dages Ferie; de 8 Dage havde jeg brugt om Sommeren, da jeg var ovre hos Anna og de 2 mindste Børn i Gamborg, hvor de boede hos Fisker Busk i Ferien.

Paa Grund af Sygdom og daarlige Tider har jeg været i Land og Skibet oplagt siden den 12te November i København. 14 Dage før Jul var jeg oppe paa et Rekreationshjem »Vesterpris« i Tisvildeleje, og Anna var et Par Gange oppe at besøge mig. Det var Nervøsitet. Jeg var hjemme at fejre Julen og rejste saa tilbage ledsaget af min Hustru men fik et Par Dage senere Bud om, at Ingeniør Streyers Hustru var død paa Hospitalet i København af Kræft efter en ny Operation, hvorfor vi rejste hjem og overværede Bisættelsen i Krematoriet og var sammen med ham, da vi har kendt dem i flere Aar. De var bosiddende i London, hvor han havde Forretning; hun var Søster til Ingrid Mays Mand i Arlington ved Boston i Amerika. Hendes Moder og alle hendes Søskende arver en større Sum efter hende; ogsaa min Søster Thora May, der bor hos sin næstældste Datter, Valborg Rifbjerg i Oakland i Californien, arver 2500 Kr., og jeg er Executor sammen med Højesteretssagfører Gelting. Hendes Urne med Asken skal begraves paa Tibirke Kirkegaard. Min Broder Hugo har købt sig et smukt Hus med Have i Odense og givet 25,000 Kr. derfor. Vi selv har for nylig købt en smuk Villa med Centralvarme og en temmelig stor Have for 30,000 Kr. paa Bolbrovej Nr. 10 i Rungsted og skal flytte derud i Begyndelsen af Maj.

Vi fik Ordre til at afgaa til Liverpool den 12te April at laste til Aalborg og København, og da vi kom tilbage efterat have losset i Holbæk i Stedet for i København, var vi 3 Uger i Dok i Helsingør. Imens var Familien flyttet ud i vort dejlige, store

Hus med 8 Værelser, høj og lys Kælder, Centralvarme, Frugthave og Pyntehave med Græsplæne og Flagstang forbundne ved en Pergola af Roser, Caprifolier og Klematis — ialt 1576 Kvadratmeter Jord omgivet af en Hæk og et Hegn med alle Slags Buske og Træer. Overalt var et Blomsterflor, især da ogsaa Frugttræerne var i Blomst. Der var foruden Espaliertræer opad Huset 14 Frugttræer i Haven — Æble, Pære, Blomme og Kirsebærtræer, Hindbær, Solbær, Ribs og Stikkelsbærbuske samt Jordbær og Rhabarber. Lejligheden var istansat, før de flyttede derud den 2den Maj, men dog var der en Del for mig at lave hver Dag, mens vi laa iDok, da jeg boede hjemme men rejste til Helsingør hver Morgen og hjem hver Aften.

Saa sejlede vi til Danzig, Manchester, Liverpool, Svansø og kom med Last til Esbjerg og København, hvor vi atter lagde op, og jeg maatte søge en Specialist i Hjertesygdom, da jeg var blevet syg paa Rejsen, og min Hustru var rejst til Esbjerg for at sejle med til København. Der fik jeg Ferie og var derefter til Disposition, medens jeg af og til rejste til Lægen i København, og jeg kunde mærke, at jeg blev bedre. Til Tante Berthas 80aarige Fødselsdag i Holstebro rejste min Hustru ene over og havde en Sang med, som jeg havde skrevet i den Anledning. Der var Fest paa Højskolehjemmet, og de fleste af Familien var til Stede.

Hr. Streyer har besøgt os flere Gange her i Rungsted, naar han har været i Danmark i Anledning af Indrettelsen af Fru Streyers Gravsted paa Tibirke Kirkegaard, hvor ogsaa han en Gang skal stedes til Hvile.

Min Søsterdatter Ingeborg Larsen i Svendborg blev konfirmeret i Oktober 1932, og min Hustru samt Lis og Grethe rejste derover og var med til denne Fest sammen med den øvrige Familie fra Ringsted og Odense, og de blev der nogle Dage med det samme. Jeg fik pludselig Sejlordre forinden og kunde ikke komme med.

Knud May, der var Handelsrejsende og gift men barnløs, døde af Kræft paa et Hospital i København i November og blev begravet der.

Min Broder Albert blev syg kort efter Konfirmationen og blev ikke mere rask. Først havde han Sygeplejerske, og Henny sendte ham Mad hver Dag, ligesom hun og Ingeborg daglig gik hen til ham. Til sidst blev han indlagt paa Alderdomshjemmets Sygeafdeling, da han skulde være under Opsigt Dag og Nat af Sygeplejerske og Læge, der tog Vandet fra ham med et Kateter. Vi kom hyppigt til Odense i den Vinter, og jeg rejste da hver Gang derfra til Svendborg og besøgte ham, først i hans Hjem og siden paa Sygehuset, hvor han fik en god og kærlig Pleje. Da jeg Søndag Morgen den 16de Juli 1933 kom med

»Sigrun« til Svendborg for at losse, var han død nogle faa Timer før min Ankomst, og saa var Henny, Hugo, Marie og jeg med til at begrave ham den næste Dag i vore Forældres Gravsted paa Svendborg Kirkegaard, og han fik en smuk Begravelse. Om Aftenen sejlede vi, og Hugo og Marie rejste hjem til Odense, Henny til Anna i Rungsted, hvortil Ingeborg var rejst forinden, og siden kom Olga og min Svoger Magnus, der alle blev der i nogen Tid for at faa Hvile og Ro, da de trængte meget dertil, og vi kom kort efter til København, hvorfra jeg rejste hjem et Par Gange.

Knud var oppe til Eksamen ved Nytaar i tysk og engelsk og bestod med 2den Karakter; siden har han gaaet Kursus igennem i Pædagogik og undervist i Skoler og bestaaet denne Prøve. Nu søger han Plads ved Statsskolerne som Lærer. Lis bestod sin Studentereksamen i Juni og søger nu Plads ved Telefonvæsenet eller paa et Kontor; muligvis skal hun først gennemgaa et Kursus i Stenografi og Maskinskrivning. Grethe er siden den 1ste Marts 1933 ansat som Elev ved Frederiksberg Haveselskabs Have og bor i et Pensionat der i Nærheden. Knud og Putse bor ogsaa i København, og paa Søn- og Helligdage er de hjemme hos os.

Juli 1934. Knud har ingen Stilling faaet endnu men bor i København for at være ved Haanden saa snart, der bliver noget at søge paa, og han lærer sig fransk som Bifag imens. Putse fik det for strengt i sin Plads og maatte søge Lægehjælp og melde sig syg i flere Maaneder. Siden søgte hun og Lis Plads paa Telefonselskabets Kontorer og var saa heldige at blive antagne begge to med en ganske god Gage til at begynde med.

Den 8. Februar havde jeg været Dampskibsfører i 30 Aar, den 5. Marts havde jeg faret tilsøs i 50 Aar og den 11. April blev jeg 65 Aar og skulde saa søge min Afsked ifølge Vedtægterne i det forenede Dampskibsselskab. Da »Sigrun« skulde i Tørdok i Frederikshavn i Marts Maaned, vilde min Hustru og Børn gøre en Familiefest for mig og indbød mine her i Danmark værende Søskende Olga, Henny og Hugo samt Hennys Datter Ingeborg og Hugos Hustru Marie. Olgas Mand var ogsaa indbudt men kunde ikke komme.

De kom Lørdag og rejste igen Mandag og var de to Nætter hos os. Festen var om Søndagen, og den var yderst smuk og vellykket. Der kom mange Blomster, Telegrammer og Gaver bl. a. fra min Hustru et stort fotografisk forstørret Billede af mine Forældre og et forstørret koloreret Fotografi af mig selv for 50 Aar siden, da jeg begyndte min Karriere som Kokkedreng i Krydstoldvæsenet. Børnen gav os et nyt, stort Gulvtæppe over hele Dagligstuen. Af Henny fik jeg en Bog om Svendborg af Museumsinspektør Olsen, af Ingeborg hendes

store fotografiske Billede og af Hugo og Marie et smukt Ølglas af Krystal samt et Par Silkeseler, Ærme- og Strømpeholdere.

Ved Bordet læste min Hustru en meget smuk Tale op for mig og derefter Hugo en Tale paa Rim. Putse havde digtet en Sang, der blev sunget to Gange, og Knud holdt en Tale til mig fra Børnene som den ældste af dem.

Det var en uforglemmelige Fest for os alle og da mest for mig. Saa drog hver igen til sit, og jeg overtog atter mit Skib indtil den 23. April, da jeg blev afløst i Aalborg efter Afslutning af en ulovlig Fyrbøder- og Sømandsstrejke, og jeg modtog senere en Gratifikation paa 100 Kr. af Selskabet som Paaskønnelse for at have sejlet under Strejken. Jeg skulde melde mig paa Kontoret i København, hvortil min Hustru var rejst, og næste Dags Aften tog vi pr. Damper til Aarhus og videre pr. Bane til Holstebro for at se til min Hustrus gamle Tante Bertha, der var 82 Aar og laa meget syg, men kom sig dog igen.

Efter Ansøgning opnaaede jeg at faa en Pension fra D.F.D.S.s Jubilæumsfond paa 600 Kr. aarlig, da jeg ellers ikke var berettiget til Pension hverken fra det forenede Dampskibsselskabs Pensionskasse, hvoraf jeg ikke var Medlem, men havde modtaget aarlig Rederiets Tilskud af 7 %. Tillige fik jeg et aarligt Bidrag af 720 Kr.; disse var, fordi jeg skulde have haft de 7 % fra 1920, og nu fik jeg disse Penge i 5 Aar. Ialt 1320 Kr. om Aaret, og da de 3 Pigebørn betaler lidt for at bo hjemme, kan vi omtrent leve deraf sammen med vore Renter af de Penge, jeg har sparet op og lagt til Side i Aarenes Løb, selv om der er kostet meget paa vore Børns Uddannelse.

Min Bog med Optegnelser om Begivenheder i mit Sømandsliv sluttede jeg af, da jeg var 65 Aar gammel og maatte ikke sejle mere som Fører ifølge Lovene i D.F.D.S., hvorfor jeg gik af med en mindre Pension efter Aftale, da jeg ikke var berettiget til nogen. Denne Begivenhed tilligemed min Fødselsdag den 11. April 1934 fejredes ved en Familiefest, tillige fordi jeg havde faaret tilsøs i 50 Aar og været Dampskibsfører i 30 Aar.

De sidste 2½ Aar havde jeg ikke været saa raske som tidligere, idet en Affære gjorde, at jeg blev meget nervøs og fik en Hjertelidelse, hvorfor jeg maatte søge Lægehjælp hos Specialist Overlæge Petersen, hvem det lykkedes at holde Sygdommen nogenlunde nede, saa jeg var i Stand til at passe min Gerning, selv om det var med stort Besvær til Tider. Det var saa galt en Nat, at jeg af Angst sprang ud af Køjen og løb ud paa Dækket, da jeg ikke var i Stand til at trække mit Vejr og først lidt efter lidt kunde trække Vejret igen. Lægen i Manchester var meget betænkelig ved at lade mig føre Skibet hjem efterat have undersøgt mig, men jeg insisterede derpaa for ikke at opholde Skibet og slap ogsaa vel hjem, hvor det blev oplagt. Jeg fik

3—4 Ugers Ferie og tog derefter ud igen. Det var i 1932, og den Sommer var vi gaaet ind i Rutefarten paa Englands Vestkyst, Danmark og Danzig men kom saa atter tilbage i vor tidligere Fart imellem Antwerpen og Danmark. Det var udmærkede Agenter at arbejde for og med baade i de danske Provinshavne og Direktør Johansen i Antwerpen i Særdeleshed, da han ikke alene var en meget dygtig Mand, der beherskede dansk og fransk lige godt; men vi Førere og Maskinmestre nød altid stor Gæstfrihed i hans Hjem navnlig ved Højtiderne Jul, Nytaar, Paaske og Pinse, naar vi maatte være borte fra Hjemmet og vore Kære.

Af to Grunde havde jeg ment at maatte udmelde mig af den danske Skibsførerforening af 1874, hvoraf jeg havde været Medlem siden 1. Januar 1905, havde betalt mit Kontingent hvert Aar og givet 200 Kr. til Foreningens Bygning i Havnegade paa Hjørnet af Nyhavn. Formanden sendte mig et meget elskværdigt Brev, hvori han bad mig tage min Beslutning tilbage, særlig da jeg om et Aar var fri for at betale Kontingent; men jeg havde i min Opsigelse skrevet, at den var uigenkaldelig. Jeg skrev, at det var muligt, at jeg vilde lade ham Grunden vide, naar jeg snart fik min Afsked ved at falde for Aldersgrænsen. Men da jeg skiltes fra mine Foresatte i Fred og gensidig Tilfredshed, vilde jeg ikke lave Ufred for nogen Pris, og mine Grunde beholdt jeg for mig selv. Kun var min Hustru ikke tilfreds med denne min Beslutning, da hun mente, at jeg havde været alt for samvittighedsfuld i min Gerning og tilsidst sat mit Helbred til derved; men det blev nu ikke anderledes, og jeg fordrev Tiden med Arbejde i den store Have, der hørte til Huset, holde dette vedlige ind- og udvendig samt passe Fyrene til Centralvarmen. Knud gik endnu uden Plads og gav Privat-timer i tysk og engelsk i sit lille Hjem bestaaende af 2 Værelser i Valby, hvor han boede med Kone og et Barn, en lille Pige ved Navn Ingrid. Lis havde taget Studentereksamen og søgte nu Ansættelse ved Københavns Telefonselskabs Kontorer, og det lykkedes baade hende og Putse efter en streng Prøve at blive antaget. Putse eller Anna havde nemlig maattet opgive sin Plads ved Boghandelen, da den blev for streng for hende, efterat den ene Medhjælper var afskediget. Hun blev meget syg og laa dels tre Maaneder hjemme dels paa en Klinik, men kom sig tilsidst igen. Ingeborg og Grete gik til et Samaritanerkursus, der var under Dronningens Protektion, og bestod begge med Udmærkelse. Ingeborg var stadig ved Københavns Skattevæsen og blev fast ansat. Grete maatte forlade sin Stilling ved Uddannelse til Gartner, efterat hun havde været et Par Aar i Frederiksbergs kgl. Haveselskabs Have og faaet en glimrende Anbefaling derfra. Saa kom hun til et Handelsgartneri, hvor hun

atter skulde være et Par Aar, men her blev det for strengt Arbejde for hende, saa hun maatte sige fra, da hun blev syg og gik saa paa en Husholdningsskole i Hørsholm samtidig med, at hun gik det før omtalte Samaritanerkursus igennem sammen med Ingeborg. Da hun var færdig dermed, fik hun Arbejde som Vikar ved Københavns Telefonselskab, hvor hendes to Søstre er ansat. Lis havde lejet sig et Værelse i København, men Ingeborg, Putse og Grete boede hjemme i Rungsted.

Paa den Tid rejstes Oxfordbevægelsen stærkt paa denne Egn; min Hustru blev grebet af den og tog til Møderne i Hørsholm sammen med Grete, der dengang endnu intet havde at bestille, efterat have forladt Gartneriet og gaaet paa de før omtalte Kursus.

Saa kom der en tung Tid for os alle og for vort Hjem, idet min kære Hustru blev syg og døde. I 1932 havde hun overværet sin Tante Berthas 80aarige Fødselsdag i Holstebro og Ingeborg Larsens Konfirmation i Svendborg. Vi havde endelig haft mit Jubilæum og Afskedsfest — den sidste Fest, hun skulde opleve. I April Maaned tog vi begge et Rekreationsophold paa Vesterpris i Tisvilde paa en Ugestid, fordi hun havde haft saa mange sindsoprivende Ting at tænke paa. Det var i 1935, og om Efteraaret var det, som om Benene ikke rigtig vilde bære hende, saa hun ofte faldt, naar hun var ude, og Lægen erklærede, at det var Vand i Leddene, hun led af, hvorfor der kom en Massøse 2 Gange om Ugen og masserede Knæene og Anklerne paa hende; men hun færdedes oppe, til hun var erklæret for rask igen, men saa fik hun Smerter i Mellemgulvet og blev gul i Hud og Øjne, saa hun skulde holde Sengen, især da der tillige var noget Feber, og hun skulde holde Diæt, fordi det var Galdesten, hun led af. Der skulde lægges varme Uldstykker paa Underlivet, og siden blev en Gummipude med varmt Vand stadig lagt paa Stedet, hvor Smerterne følte. En Tid laa hun i Altanværelset, siden nede i Spisestuen og tilsidst i Putses Værelse, hvor der var roligst. Men det blev værre i Stedet for bedre, og saa begik hun tilmed den Uforsigtighed at staa op af Sengen en Dag og tage ind paa Ingeborgs Kontor med hende, da der havde været noget Sladder, som skulde slaas ned.

Saa kom Julen, og Knud med Hustru og Barn var blevet indbudt til at komme ud og holde Jul med os med Juletræ og Spisning; men Juleaften blev det slemt med Smerterne, og jeg maatte være oppe hos hende hele Natten for at skifte Vandet, naar det blev lunkent. Doktoren mente, at det var bedst, hun kom paa Sygehuset i Usserød 4—5 km fra, hvor vi boede, og det skulde saa ske 2den Juledag, da Ambulancen vilde komme og hente hende. Det var ikke bedre Juledag, og hun ønskede at tage Afsked med Knud, Ragnhild og Ingrid, før de tog hjem,

hvorefter Doktoren kom og gav hende en Morfinindsprøjtning, for at hun kunde faa Nattero og sove lidt; men det blev der intet af, og det var grusomt at se, hvor hun led, til Doktoren kom igen 2den Juledag og ringede efter Ambulancen, før han gik fra os. Putse og jeg fulgte hende til Sygehuset i Bilen, der var iskold, da det var Frostvej. Hun led ubeskriveligt ved at blive flyttet fra Sengen til Baaren og under Nedgangen ad Trapperne, saa det var en Lise for hende at komme i Seng paa Ene-stue og faa en rigtig Morfinindsprøjtning af Reservelægen, hvem jeg skulde sige fra vor Læge, at han var bange for, at der var lidt Lungebetændelse tilstede; men det, sagde han, havde han ikke observeret.

I elleve Dage laa hun nu til Observation, da Maveskindet, der var forbrændt af for hedt Vand i Gummipuden, først skulde høles og kureres, og saa blev der konstateret Lungehindebetændelse, sagde Overlægen til mig. Feber havde hun hele Tiden, og en Morgen var den steget saa meget, saa hun var taget op i Operationsstuen, da jeg kom derud, og tappet fra den ene Lunge igennem Skulderen. Der var pumpet en halv Liter Vædske op. Hun led ikke fra hun kom derud og til hun døde; jeg spurgte hende hver Dag derom; men hun fik baade Morfin og feberstillende Mikstur 3 Gange daglig. Hjemme laa Ingeborg og Putse syge af Influenza, og Grete og jeg skiftedes til at tage ud til vor syge Hustru og Mor en halv Dag ad Gangen hver Dag, saa det var at gaa fra den ene Sygeseng til den anden. Flere Gange kørte Ingeborg og Putse ud at se til deres Mor, og Knud og Lis kom ogsaa af og til derud. Men Hjertet var for svagt, sagde Overlægen, og det gik nedad hver Dag, indtil vi blev ringet op Mandag Morgen den 3. Februar Kl. 5 og anmodet om at komme derud. Vi kørte straks og saa, at der ikke var langt igen, da Udseendet var forandret, og hun laa med lukkede Øjne, aandende saa tungt. Putse og Grete tog hjem igen med Bilen, der havde bragt os, da de ikke kunde udholde at være der, og saa blev Ingeborg og jeg hos hende, til hun drog sit sidste Suk omgivet af Læger, Sygeplejersker og os to, hvorpaa jeg trykkede hendes Øjne til, som nu var vidt aabne, og tog hjem sammen med Ingeborg, før nu blev der først for Alvor noget at gøre for mig.

Først maatte jeg hjem for at hente nogle Papirer, derefter tilbage til Sygehuset efter Dødsattesten hos Lægen og lægge en Buke friske Blomster paa min Hustrus afsjælede Legeme, saa til Præsten, hvor Dødsattesten ombyttedes med et andet Dokument. Derpaa tog jeg med Toget til Helsingør til Skifteretten dér med Testamentet og paa Politikammeret samme Sted for at faa Tilladelse til Ligbrænding i København. Da vi havde Ægtepagt med den længstlevende som eneste Arving i uskiftet

Bo, og et af Børnene endnu var umyndig, var der ingen Vanskeligheder; men Skifteretten beholdt Testamentet.

Overførelsen i Rustvogn fra Sygehusets Kapel foregik næste Dags Eftermiddag den 4., og vi fulgte i Bil med til Bispebjerg Kapel, hvor Gudstjenesten skulde foretages den 7. Om Formiddagen den 4. maatte jeg rejse til København at ordne med Ligbrændingsforeningen og Begravelsesvæsenet. Nedsættelse af Urnen skulde finde Sted den 10de Kl. 10 Fm. paa Annas Forældres Gravsted paa Assistens Kirkegaard uden videre Cereemonier.

Forinden Laaget blev lagt over Kisten i Sygehusets Kapel, samledes vi derude Ingeborg, Putse, Lis, Grete og jeg for at se hende for sidste Gang i sin blomstersmykkede Kiste, hvor hun laa saa fredeligt, næsten som hun sov; saa sagde vi Farvel til hende dér. Knud mødte os ude paa Bispebjerg og fulgte med ind i Kapellet, hvorefter vi kørte hjem. Næste Dag maatte jeg atter til København angaaende Ligbrænding og Begravelse og bestille mig Sørgetøj.

Annas Broder Magnus, som er Lektor i Ribe, havde et Par Gange været ovre, mens Anna laa paa Sygehuset, men kunde ikke taale at se hende eller tale med hende; nu kom han igen over og var med til Højtideligheden i Kapellet paa Bispebjerg, hvor Provst Winther, som har konfirmeret de 3 sidste af vore Børn, holdt en smuk personlig Tale over hende og til os, efterat Frk. Gade, vor Veninde og Børnenes Musiklærerinde, havde spillet Schuberts Litani paa Orglet. Et Sangkor sang: Til Himlene rækker Din Miskundhed, Gud — vor Bryllupssalme, samt: Lyksalig, lyksalig hver Sjæl, som har Fred, og tilsidst: Dejlig er Jorden, hvorefter vi skiltes, men mødtes til Middag i Hotel Terminus samme Dags Aften. I Kirken havde ikke været andre end Børnene, Onkel Magnus og jeg, fordi vi ikke annoncerede derom, før Bisættelsen havde fundet Sted; men saa kom der Blomster og Breve i Masser, jeg skrev Kort til alle Familiens Medlemmer og vore Bekendte derom, foruden at det blev sat i Dagens Nyheder og Berlingske Tidende.

Børnene genoptog deres Arbejde, og jeg havde kun haft Tid at sørge, fra jeg gik i Seng om Aftenen og stod op om Morgen. Gravstedet, hvis Tid vilde være udløbet 3 Aar senere, fornyede jeg tilligemed Vedligeholdelsen til 1946 og lod sætte en stor, smuk Natursten paa en lille Høj med Indskrift: J. Jensens og C. Huus' Familiebegravelse, og der er altid friske Blomster paa Gravene. Mandag Fmd. den 10de var vi Børnene og jeg tilstede ved Urnens Nedsættelse. Det var 10 Graders Kulde, og efterat have faaet en Kop varm Kaffe i Nærheden af Kirkegaarden skiltes vi, og hver gik til sit. Magnus var straks rejst

tilbage til Ribe efter Bisættelsen og Middagen, da han ikke kunde være længere borte.

Putse er blevet fast ansat ligesom Ingeborg og berettiget til Pension, og i Foraaret 1939 venter Lis at blive det, da hun saa først naar den Alder, der fordres. Knud var saa heldig ved Borgmester Kapers Hjælp at faa Aftentimer 3 Gange ugentlig i Sprog for de Arbejdsløse, og derpaa fik han om Sommeren 1937 et Vikariat 3 Maaneder i Næstved ved Realskolen der. Han var lige blevet færdig dermed, da han søgte og fik Plads ved Realskolen i Kastrup som Lærer i tysk, engelsk og fransk, og nu bor de ude i Sundbyerne og kan omtrent ligesom Grete klare sig selv.

I Januar 1937 døde min afdøde Broder Walters Enke, der var sindssyg, paa et Asyl for Sindslidende paa Long Island ved New York, og der tilfaldt mig og mine Søskende en Arvepart, som vi ret trængte til allesammen. Jeg havde laant min Svoger Axel May en Sum Penge som Forskud paa denne Arv, da han var i Nød, og da hans Enke, min Søster Thora, var rejst til Californien og optaget i Huset hos sin Datter og Svigersøn Julius Ribbjerg, anerkendte sine Forpligtelser overfor mig, strøg jeg Renterne 5 % for de 17 Aar i Haab om, at der saa vilde blive noget ogsaa til hende, men det blev ikke, hvad jeg havde troet, idet Executorerne havde anbragt Arven i Prioriteter i Huse, men der havde været et stort Krak i Finansverdenen derovre, hvorved Papirerne var reduceret til det halve af deres Værdi, men der bliver dog nok til at betale mig den Kapital, jeg laante dem i 1920, og der er endog Udsigt til, at der bliver et mindre Beløb til hende, saa hun kan betale noget deraf for sit Ophold hos Ribbjergs, og det er en stor Glæde for hende og for mig.

Da Tiden faldt mig meget lang, og jeg ingen Omgang havde, besluttede jeg mig til at foretage en Sørejse for de Penge, Thora skyldte mig og besøge hende i Oakland i Californien og holde Jul sammen med dem. Da jeg skrev til dem derom, fik jeg straks omgaaende en indtrængende Indbydelse til at besøge dem og blive 1—2 Maaneder hos dem. Østasiatisk Kompagni havde Skibe, der gik den Vej en Gang hver Maaned anløbende Hull, Southampton, St. Thomas, Kingston, Christobal ved Indløbet til Panamakanalen, Los Angelos, San Francisco, Vancouver og Seattle paa Udrejsen, hvorfor jeg besluttede at tage med Motorskibet Europa, der afgik den 8. November fra København og vilde være i San Francisco den 13. December. Mens Skibet saa gik Nord over, vilde jeg blive i Oakland, til det kom tilbage og skulde gaa Syd over med Afgang fra San Francisco den 8. Januar 1938 anløbende Los Angelos 2 Dage senere. Plads blev bestilt, og Billetten til Rundturen, der vilde vare til den 13. Februar 1938, blev købt.

Forinden dette blev udført, havde min Nevø Walter Martens i New York, hvem vi Søkende her i Danmark havde udnævnt til at varetage vore Interesser i Arvesagen, og som var Manager ved den store Papirfabrik Geo Millar & Co i New York, anmeldt en Forretningsrejse til Europa i August Maaned 1937 og stillet et Besøg hos sine Slægtninge i Danmark i Udsigt, hvad vi alle var glade ved, da vi saa med det samme kunde faa nogle Oplysninger om Arvesagen.

Han ankom til København Tirsdag Morgen den 24. August Kl. 6 Morgen, og jeg var rejst ind med det første Tog for at modtage ham. Vi kendtetraks hinanden, og efter en hjertelig Modtagelse gik vi ind i Jernbanerestauranten og drak Morgenkaffe med Skinke og Spejlæg, som man bruger det i Amerika. Derpaa vandrede vi en Tur nedad Strøget, var i Banken at hæve og veksle Penge og tog saa ud til Rungsted, hvor Frida, vor Pige, ventede os med Lunchen, hvorpaa vi tog os en lille Lur, til Ingeborg kom hjem, og saa spiste vi Middagsmad. Om Onsdagen var vi inde i København paa Indkøbs og Forretnings Vegne, spiste Lunch derinde, besøgte Børnene og tog saa hjem.

Torsdag Morgen rejste vi til Odense, spiste fin Middag hos Hugo og Marie, hvor Poul og Ingebjørg Suhr Henriksen var tilstede, og henad Aften kørte Poul os til Svendborg i sin Bil. Hugo og Marie var ogsaa med og kørte ham tilbage. Der blev jo stort Oprør med Kaffe og Kager og Snakken i Munden paa hverandre, indtil de brød op og kørte hjem. Henny og hendes Datter Ingeborg, som var blevet ansat ved Biblioteket i Svendborg, var henrykte og vi spiste Aftensmad, hvorpaa vi tog ned paa Hotel Svendborg, hvor vi havde bestilt Værelser for Natten. Vi spiste Morgenmad paa Hotellet næste Dag, gik en Tur rundt i Byen og saa hjem til Middag hos Henny og Ingeborg, der havde bedt sig fri i Anledning af vort Besøg, men før Middagen lejede vi en Bil, der kørte os til Smørmøsen paa Thuse, der nu ved en Bro er landfast med Fyn. Kl. 15 tog vi afsted med Toget til Ringsted, hvortil vi ankom, saa vi spiste Aftensmad og tilbragte en behagelig Aften med Sang og Musik, til vi tog hen paa et Hotel ved Midnat og sov der om Natten. Lørdag Morgen fulgte Julius Suhr Henriksen os til Toget, der gik Kl. 8. Vi havde om Aftenen taget Afsked med Olga, Jeanette, Mogens og Ellen. Mogens havde hentet os ved Banen i sin Bil. Morgenmaaltidet indtøg vi paa Hotellet.

Efter Wallys Ønske havde jeg inviteret mine Søkende Olga, Henny og Hugo samt Marie hjem til Sammenkomat hos mig i Rungsted om Søndagen sammen med alle mine Børn, og derfor rejste Henny med os tilbage og blev Natten over hos Olga, saa de næste Morgen kunde følges ad til Rungsted. Hugo laa i Sengen og var daarlig i Halsen, saa de troede ikke, de kunde være

med — han og Marie. Det var saa Meningen, at de skulde spise Frokost og Middag hos os, sove her om Natten og tage hjem efter Frokosten Mandag Eftermiddag. Da Hugo og Marie ikke kunde komme og være med til Middagen, kom Jeanette og Ellen med i Stedet — Ingeborg Larsen kunde ikke forsømmе sin Gerning. Julius var ikke rask. Menuen var kogt Helleflynder, Andesteg og Is til Dessert. Der var Rhinskvin, Rødvin og Sherry til Maden, Likør og Cognac til Kaffen ovenpaa. Just som vi sad ved Kaffen i Daligstuen, kom Hugo og Marie i Bil fra Toget, og saa fik de Mad og Drikke; vi havde en glad Aften sammen og logerede dem alle ind — Lis, Grete og Knud tog til København og sov om Natten. Det var bestemt saaledes, at de alle blev til Tirsdag Eftermiddag, da Wally havde inviteret os alle til Middag paa Hotel Terminus, og der mødtes vi saa atter og havde en fin Middag med Vin til, hvorefter vi tog hjem til Rungsted igen, da vi var for trætte til at gaa nogle Steder hen. Næste Dags Formiddag var Wally, Henny og jeg ude paa Kitkegaarden i København og lagde Blomster paa Annas Grav. Hun maatte ikke glemmes. Hugo og Marie havde været der før os; de havde om Natten boet hos Maries Brøder, som ejer et Gods Niverødgaard i Nivaa.

Tirsdag Eftermiddag rejste Gæsterne, hvorpaa Wally og jeg tog til København at gøre Indkøb. Om Onsdagen var vi atter i København i Forretninger, spiste Lunch derinde, men Middag hjemme, og saa samledes vi alle paa Banegaarden Kl. 10 Onsdag Aften den 1. September og tog Afsked med Wally efter et for os alle uforglemmeligt Samvær.

Forinden jeg nu fortæller om min Rejse til Kalifornien og tilbage, vil jeg give nogle Oplysninger om en Slægtning, Charles May i Los Angeles; han er gift med Anna og har 2 raske Sønner, Howard og Walter, 16 og 14 Aar gammel. Charles Mays Fader, Henning May, var Brøder til min Søster Thoras Mand Axel; han var stor og kraftig, smuk med blaa Øjne, sort Haar og et kruset, sort Fuldskæg. Han havde været Maskinarbejder hos Burmeister og Wain efterat have arbejdet nogle Aar hos Jernstøber Lange i Svendborg, hvor han havde lært sin Hustru at kende. Ellers var han Københavner. Moderen var Enke efter en Snedker, og der var 4 raske, store Sønne, hvoraf Axel var den yngste. De var alle udprægede Socialister og meget rettænkende. Da jeg lærte Henning og hans Hustru Christine at kende, var jeg 20 Aar gammel og indt at aftjene min Værnepligt som Menig Matros i Marinen. De var da bosatte i Nansensgade i København, hvor han havde en Jernhandel og Reparationsværksted i en Kælder, og da havde de lige faaet Sønnen Charles, deres eneste levende Barn. Min Søster Mathilde, der den Gang var i Huset som Selskabsdame hos det gamle Ægte-

par Trier, og jeg var bedt med til Barnedaaben, og vi talte om, hvad vi skulde give Barnet. Jeg foreslog en stor og fin Kage, men det blev afslaaet med den Besked, at saadant et lille Barn kunde rigtignok ikke spise Kager, og saa blev det i Stedet for til stor Buket Blomster. Foruden os var der kun en Politibetjent indbudt til Middagen. Senere kom jeg ofte sammen med dem baade i deres eget Hjem først i Nansensgade og siden i et Hus eller Villa, som de havde købt paa H. C. Ørstedsvej paa Frederiksberg, eller naar de var paa Besøg i Svendborg hos Axel og Thora.

Jeg skylder dem mange glade og hyggelige Timer tilbragte i deres Hjem, ligesom jeg ogsaa tidt var bedt med dem paa Køreture og Udflugter i Omegnen, især mens hans gamle Moder levede, og da var hun altid med, for han var en god og kærlig Søn imod hende. Ogsaa min Broder Albert og min Søster Henny har nydt megen Gæstfrihed i dette Hjem, og de var alle 3 blandt Gæsterne til vort Bryllup. Da Charles var konfirmeret og havde taget Realskoleeksamen, kom han i Apotekerlære, men saa ramte der dem det haarde Slag, at Fru May døde af Angina, og Manden sørgede dybt og inderligt over Tabet af en god og kærlig Hustru. Han lod sig indlægge paa en Nerveklinik for nogen Tid men kom ud derfra, hvorefter Charles rejste til Amerika og har kæmpet sig selv frem derovre. Faderen levede nogle Aar derefter og talte stadig om at ville over og besøge sin Søn, men han blev gammel og graa af Udseende, og da han døde i 1918, arvede Charles en Del Penge, som blev sendt over til ham, og som sikkert har været ham til god Hjælp og Støtte.

Saa skal jeg fortælle lidt om Axel og Thoras 2 Døtre, der rejste til Amerika, blev gift og bosatte der. Den ældste, Ingrid, rejste først derover for at være til Selskab og Nytte i Huset hos min Broder Walter og hans Hustru Jeanette, der boede i Rockville Centre paa Long Island. Han var Lods imellem Sandy Hook og New York og var et prægtigt Menneske; hun var en lille meget nervøs Kvinde, der senere døde paa en Sindsygeanstalt mange Aar senere. Der blev Ingrid ikke længe men fik Plads i Boston gennem en Veninde, blev forlovet og gift dér med Edward Jørgensen, en Dansker, der var ansat paa en Fortepianofabrik i Arlington nær Boston, og de fik i Aarenes Løb 3 Børn. William, Edith og Norma. Da det gik tilbage med Fabriken, overtog Jørgensen den; han var efterhaanden blevet Formand. Saa arvede han, hans Moder og 4 Søsken deres Søster Fru Stroyer, som var gift med en dansk Ingeniør Stroyer, bosiddende i London. Hun døde i København efter en Underlivsoperation dybt savnet af sin gode Mand. Hun var en sjælden fintdannet og finfølede Kvinde. De havde ingen Børn, og han lod hendes Moder og Søsken dele de Penge, hun selv havde

ejet ved sit Giftermaal dels havde sammensparet af de Penge, hendes Mand gav hende. Fru Stroyer var nobel og gavmild i hele sin Færd og førte sig, som var hun en Adelsdame, født og uddannet i de Kredse. Hun havde ogsaa været gift med en Adelsmand, fra hvem hun var blevet skilt. Ofte havde hun og hendes Mand været i vort Hjem, naar de var i Danmark paa Besøg, ligesom de ogsaa kendte og havde været Gæst i Mays Hjem og hos min Søster Fru Larsen og Datter Ingeborg i Svendborg. Vi havde mange Gange besøgt hende, mens hun laa paa Hospitalet, hvorfra hun omsider blev udskrevet og tog til Hareskov Kuranstalt for Rekreation, siden op til Tisvilde, men hun blev atter syg og indlagt paa samme Hospital som før, og her døde hun efter en ny Operation i Juledagene 1931.

Jeg var da oppe paa et Rekreationshjem i Tisvilde for mine Nerver og havde lige været hjemme Juleaften og Juledag, og min Hustru fulgte mig tilbage for at være sammen med mig en Ugestid, da vi blev ringet op hjemme fra af Ingeborg, der af Hr. Stroyer var blevet underrettet om, at hans Hustru var død, og om vi kunde komme med til Ligbrænding og Begravelse, da han ingen andre havde at tale med. Vi rejste saa straks tilbage og var med til Bisættelsen i Søndermarkens Krematorium, hvor Provst Ussing, hvem Hr. og Fru Stroyer en Gang havde hørt tale i Tibirke Kirke, forrettede den kirkelige Handling. Senere blev Urnen med hendes Aske nedsat i en muret Gravhvelving paa Tibirke Kirkegaard. Sammen med Højesteretssagfører Gelting var jeg blevet udnævnt til Executor i Fru Stroyers Bo.

For sin Arvepart, da Moderen døde et Par Aar senere, og de Penge, der af Fru Stroyer var sat ud for hende til at leve af Renterne, delt mellem Børnene i Amerika, hvoriblandt Ingrids Mand, købte denne en Fabrik i Clinton i Massachusetts men blev taget ved Næsen af en Partner, saa han nu er blevet dennes Tjener og har mistet sine Penge. Hos denne Datter var Moderen Thora May taget over at være men rejste efter nogen Tid til Oakland i Californien til sin Datter Valborg, der er gift med en Købmand Julius Rifbjerg, og efter megen Møje, Udgifter og Besvær fik hun ved deres og Charles Mays Hjælp Lov at blive i Landet som Emigrant men kunde ikke blive Statsborger. Først var hun hos Charles May og hans lille gode Hustru Anna, maatte rejse til Mexico og opholde sig der nogen Tid paa et Hotel og var siden hos dem i 3 Maaneder, skønt de havde det meget smaat. Siden blev hun optaget i Rifbjergs Hjem, og da Thora arvede en lille Sum Penge efter Fru Stroyer, betalte hun Charles hans udlagte Penge tilbage. Valborg og Rifbjerg har selv en Datter ved Navn Grace. Baade Ingrid og Valborg har været hjemme i Danmark, da deres Børn var smaa; den Gang

havde Ribbjergs ogsaa en Søn, som døde, da han var 7 Aar gammel.

Efter disse Oplysninger skal jeg komme tilbage til mit Hjem i Rungsted efter min Hustrus Død. Hr. Strøyer besøgte os altid, naar han er paa Besøg i Danmark og bor da i Vassingrød, hvor han har købt en gammel Gaard og en Del Jord for at danne en Levevej for sin Svoger, Søster og deres lille Søn (en voksen Datter er Tandlæge og gift med Sagfører Graf). Der er plantet Frugttræer, og der dyrkes Grøntsager, ligesom der er lagt Vand og elektrisk Lys ind i Huset, og Hr. Strøyer, som selv har besørget dette Arbejde, har ogsaa muret et Par Værelser og Skorsten i Huset, hvori han bor, naar han er der paa Besøg. Børnene og jeg har alle været der hos dem, og han har bedt dem kalde sig Onkel Peter og sigte du til ham. Saaledes gik Tiden hen. Vi fik en Husbestyrerinde fra Sønderjylland ved Navn Frida, og jeg passede Haven og Frugttræerne, klippede Hække og Græsplæner, passede Blomster og Varmeapparatet nede i Kælderen, murede og malede og reparerede hist og her men havde ingen Omgang og tog sjældnere ind til København. Denne isolerede Tilværelse var ikke sund i Længden, og jeg mærkede, at jeg blev sur og gnaven og nervøs, naar Børnene var hjemme om Søndagen, hvorfor jeg besluttede at foretage en Forandring, hvorved jeg for en Tid kunde komme iblandt andre og glade Mennesker. Da jeg tilmed havde faaet nogle Penge ved Arv og derved fik bedre Raad, besluttede jeg mig til at foretage en Rejse paa 3 Maaneder til Oakland i Californien for at holde Jul med min Søster Thora, hendes Datter Valborg, Julius Ribbjerg og deres Datter Grace 19 Aar gammel, der studerede ved Universitetet i Stockton 70 engelske Mil fra Oakland. Jeg fik straks Invitation fra dem om at bo hos dem, skønt de ikke havde Overflod af Plads; men hvor der er Hjerterum, er der som Regel ogsaa altid Husrum, siger et gammelt Ord. Det havde vi set med Charles May og Anna, og det slog ogsaa til i dette Tilfælde. Thora var 74 Aar gl., Valborg 47, Ribbjerg 49 og jeg 68.

Altsaa bestilte jeg paa Østasiatisk Kontor Plads i et Dobbelt-kammer i M/S »Europa« Kaptejn Rasmussen og afgang fra Københavns Frihavn Kl. 12 Middag den 6. November. Ingeborg og Putse havde bedt sig fri et Par Timer for at følge mig og se mig sejle. Jeg havde købt Billet for Rundturen, der vilde vare godt 3 Maaneder med Hjemkomst til København med samme Skib den 13. Februar 1938 anløbende Hull, Southampton, St. Thomas, Kingston, Christobal ved Indløbet til Panamakanalen, gennem Panamakanalen, Puerto Armuelles i Panama, La Libertad i San Salvador, Los Angeles i Californien og San Francisco, hvor jeg skulde fratræde og gaa ombord igen, naar Skibet havde været i Vancouver, Seattle og flere Pladser i Oregon og

Washington. Paa Tilbagevejen skulde jeg saa atter gaa ombord efterat have været i Land i 28 Dage, og Rejsen kostede ialt Kr. 2676,67 hvortil kom Vask, Drikkevarer og Drikkepenge. Det blev en herlig Rejse for mig og en hel Triumftur.

Der var 11 Passagerer ombord, alle Danskere og Dansk-Amerikanere, men i Souhampton skulde der yderligere komme 46 Englændere, Amerikanere og Danskere ombord. Af os 11 var de 4 Dansk-Amerikanere, som havde tilbragt Sommeren i Danmark, 1 ung Pige skulde tilbage til San Francisco ligesom de 4, og to unge Piger skulde paa Besøg hos den ældres Søster i Los Angeles; den ældre var den yngres Moster. Saa var der et Ægtepar fra København, der vilde gøre Rundturen med hele Vejen samt en gammel 74aarig Gartner, der skulde over at tilbringe Resten af sit Liv hos en Søn, som var gift og boede i Staten Washington og endelig mig selv.

Det daglige Liv ombord begyndte med Kaffe eller The bragt ned i Kamret mellem Kl. 6 og 8 Morgen. Jeg delte Kammer med den 74aarige, der var ret livlig og temmelig urolig, han skulde have sin The paa Sengen hver Morgen Kl. 6,15. Kl. 8 var vi paaklædte efter Bad og Toilettet og blev ved Musikspil af en af Tjenerne kaldt op til Frokost, hvor enhver kunde faa, hvad de vilde have af Grapefrugt, Appelsiner, Svedsker, Havregrød, Æg, Skinke, Bacon, friskt eller ristet Franskbrød, Rundstykker og Rugbrød samt Kaffe, The og Marmelade. Saa promenerede man paa Dækket, forlystede sig med alle Slags Spil eller laa i Liggestode og dasede eller læste. Kl. 11 Formiddag en Kop varm Bouillon i koldt Vejr og i Troperne Frugtis paa Dækket eller i Rygesalonen. Kl. 12,30 lød Klokkespillet igen og kaldte til Lunch, der bestod af 2 varme Retter og alle mulige kolde, som man selv udvalgte ved 2 lange Borde fyldte dermed. Der var ogsaa flere Slags Salater og Pier, og naar man var færdig dermed, blev der serveret Ost, Kiks, Celleri, Oliven og Radiser; derpaa Frugt, enten Appelsine, Bananer, Æbler eller Pærer. Saa rejste man sig mæt og gik op til en Kop Mokka Kaffe i Rygesalonen. En Middagslur forsøgte nu til Kl. 15,30, da der saa var Kaffe eller The (Isthe i Troperne) med ristet Franskbrød, Marmelade, Syltetøj og hjemmebagte Kager til. Saa holdt man ud til Kl. 19,30, da Middagen blev serveret; den var overdaadig og bestod af 6 Retter med Kaffe i Rygesalonen ovenpaa. Der var gerne Omklædning til Middagsbordet baade for Damer og Herre dog ikke hverken i Kjole eller Smoking for disse undtagen til Modtagelses- og Afskedsfesterne, hvor Herrerne som Regel var i Smoking, og da begyndte Middagen 1/2 Time før med Cocktails i Damesalonen, Vin til Maden og Likør og Cognac til Kaffen. Siden var der Dans i Spisesalonen. I Damesalonen stod et Flygel, men Musiken til Dansen leveredes fra en Grammofon.

Radioavis paa dansk og engelsk opsloges hver Formiddag og ved Middag Skibets Position. Vi hørte Radio i Damesalonen, og paa Fordækket var et Svømmebasin, der benyttedes hele Dagen i Troperne men ellers var der Badekar til Afbenyttelse i Toiletrummen med baade koldt og varmt Vand og Styrtebad. I Kamrene var Kumme til hver med koldt og varmt Vand; her var ogsaa Varmeapparater og Luftblæseventiler, hvad tillige fandtes i Spise- og Rygeværelset og Damesalonen. Kaptejnen, 1ste Mesteren og Doktoren var tilbords sammen med Passagererne men sad spredt imellem dem. Den første Søndag Formiddag sad vi i Damesalonen og hørte Gudstjeneste gennem Radio i Haderslev Domkirke, hvor Biskop Noack prædikede. Saa kom til til Hull, hvor vi laa en Ugestid for at losse og laste, og en Dag havde vi lejet en Motorbus, der tog os paa en Udflugt til Beverley og York for at bese de berømte Domkirker i gotisk Stil fra det 13de Aarhundrede begge Steder samt den gamle Mur og Vold rundt om Byen York, hvor den sidste angelsaksiske Konge kæmpede og dræbte Harald Haardraade af Norge for derpaa at ile ned til Hastings, hvor han fandt sin Død under Forsøg paa at standse Hertug William af Normandiet og hans Hærs Indtrængen. Vi havde Madkurv med og spiste i en Kro udenfor York, havde en dejlig Dag og kom tilbage til Middagen ombord.

I Southampton fik vi saa de mange engelske og amerikanske Passagerer ombord, hvoriblandt en Sir Trevor Bigham og hans elskværdige Lady; endvidere Kaptejn i den engelske Hær Gordon Duff med sin nygifte Kone og den danske Forfatter Dr. Krarup Nielsen med sin Hustru. Der var to engelske Herrer, som hver havde sin Tjener med sig ombord. Vi afgang fra Hull den 15. November og fra Southampton den 17. Kl. 23.

Der var stor Thanksgiving Dinner den 25. med Cocktails, Cigaretter og smaa Sandwiches af Franskbrød med Kaviar og Ost paa før Middagen med sine 6 Retter, hvoriblandt Kalkun med Rødvind til Maden, Likør og Cognac til Kaffen oppe i Rygesalonen. Siden dansedes der i Spisesalonen til efter Midnat.

Der blev dannet en Sportskomité og spillet flere Slags Sport saasom Bridge, Shofling Board, Ping Pong, Ringspil, Kegler etc., og Præmier uddeltes ved Slutningen til Vinderne. Den 27. November Lørdag Eftm. ankom vi til St. Thomas, en af Jomfruøerne, der alle 3 i 1917 solgtes til de forenede Stater efter Folkeafstemning i Danmark for 25 Millioner Dollars, som dog først kunde udbetales efter Verdenskrigens Afslutning, men saa var Dollaren steget et Par Kroner i Kurs, og dertil kom de 5 pCt. Renter, saa det blev en god Forretning økonomisk, men daarlig nationalt set. Tillige gav Amerika Afkald paa ethvert som helst Krav paa Grønland ved Salget af Øerne. Da St. Thomas havde

en ypperlig Havn, hvor mange Sibe anløb for at tage Vand, Kul og Proviant, ønskede Amerika denne Havn ogsaa til Flaadestation, og St. Croix havde mange Sukkerplantager, hvorfra udførtes Sukker og god Rom. Da Negrene var dovne og som Regel nedlagde Arbejdet ved Sukkerhøstens Begyndelse, og Danmark maatte have et Krigsskib og et stort Gendarmkorps paa alle 3 Øer St. Croix, St. Thomas og St. Jan, var det ingen lukrativ Forretning at eje dem, der laa saa langt fra Moderlandet. Oprør havde der været flere Gange og kunde befrygtes igen naarsomhelst. Men saa kom Spiritusforbudet i Amerika under Krigen. Det ødelagde Sukkerroedyrkingen, og St. Thomas tabte Betydningen som Anløbshavn, Negrene maatte arbejde for at tjene deres Føde og kom under strængere Tugt, end hvad de havde kendt under danske Herredømme, saa de ser tilbage paa Fortiden og dansk Styre som til the lost Paradise. Amerikanerne kalder Øerne nu for a Poorhouse og Handelen for a bad business, da de har en anden Krigshavn Guantanamo paa Cuba som Belønning, fordi de cubanske Oprørere imod Spanien og deres daarlige Regimente dér understøttedes af de forenede Stater, saa de sejrede og drev Spanierne ud. De forenede Stater fik ogsaa store Interesser i Cubas Sukkerproduktion.

Vi havde 1400 Tons Ferskvand med, som pumpedes op i store Beholdere, da Drikkevandet ikke er godt, og Kajen med Kul, Olie og Vand tilligemed Elektricitetsværket tilhørte det østasiatiske Kompagni. Her var en lille By Charlotte Amalie og skøn Natur med Bjerge og Palmer; et smukt Anlæg med Christian den IXdes Buste paa en høj Søkkel laa midt inde i Byen. Næste Søndag Middag den 28. November sejlede vi videre til Kingston paa Jamaica, ankom der den 30. og sejlede igen samme Dags Aften. Denne store Ø, som i sin Tid var spanske Søroveres Tilflugtssted i Vestindien, ejes nu af England, men det er Armod overalt, hvor man ser hen. Øen har store Bjerge, stor Naturskønhed og et sundt Klima, hvorfor mange Englændere og Amerikanere drager hertil om Vinteren, især da der er en Bugt med herlig Badestrand, og det er billigt at bo der. Ligesom mange andre Steder i Troperne, hvortil Turistskibe ankommer, laa her Kanoer med unge Negere i, der dykkede efter Pengestykker, som udkastedes fra Skibet, og som de med forbavsende Færdighed dykkede ned og fandt, før de sank tilbunds. Paa Kajen havde Negerkonerne spredt deres Varer ud tilsalgs saasom Frugter, Kurve, Tasker og Hatte flettede af Bast og Straa. Der dyrkedes især Bananer, Sukkerrør, Apfelsiner, Lemoner, Annanas og udføres Rom og Sukker.

Saa sejlede vi videre og ankom til Christobal ved Indsejlingen til Panamakanalen den 2. December om Morgen, og jeg gik ligesom i St. Thomas en Tur i Land med Kaptejn Rasmussen

et Par Timer. Christobal er amerikansk, men Colon er panamask, og de gaar ud i et. Alt, hvad man køber her, er meget billigt, da der ingen Toldafgifter er paa Varerne, der for det meste er japanske; især er Silketøjer meget billige. Kl. 10 Formiddag afgang vi igen og kvitterede Lodsens ved Balboa efter 7 Timers vidunderlig Sejlads igennem Kanalen. Først løftedes Skibet over 85 Fod op til Gatunsøen gennem 3 Sæt vældige Sluser. Derpaa sejler man 23 engelske Mil over Gatunsøen i smukke Naturomgivelser og sænkes siden ned gennem andre Sluser først Pedro Miguel derpaa Mira flores ned i Højde med Stillehavet og gaar tilsøs, naar man har afsat Lodsens ved Balboa, som er amerikansk. Byen Panama ligger ud til Havet nogle Mil SV derfor. Hele Kanalens Længde er 50 engelske Mil altsaa som Kielerkanalen, og der er dobbelte Sluseværker, saaledes at et Skib sænkes ned, naar et andet hæves op. Temperaturen var efterhaanden steget til 32 Graders Celcius, og det blev Maximum paa Rejsen.

Panama hørte tidligere til Republiken Colombia og var venlig stemt for de forenede Staters Projekt at ville lade dem grave denne Kanal, der var paabegyndt af Franskmandene men atter forladt af dem, da de ikke var i Stand til at overvinde de store Vanskeligheder, Arbejdet krævede, men da Colombia modsatte sig Planen, løsrev Panama sig og dannede en selvstændig Republik; den fik Colombias Anerkendelse ved de forenede Staters Mægling, saaledes at Colombia fik 25 Millioner Dollars i Erstatning, og derefter enedes disse med Panama om Kanalens Gennemførelse, der var meget kostbar. 375 Millioner Dollars gik med alene til Udgifterne dermed, men først maatte alle Mosquitoerne og deres Yngel dræbes, da det havde kostet Masser af Arbejderes Liv af gul Feber. Frankrigs Rettigheder afstodes til de forenede Stater for en Sum af 40 Millioner Dollars. Oberst Gorgas har Æren af de sanitære Forhold og Oberst Goethals af selve Kanalens Bygning. Fem engelske Mil paa hver Side af Kanalen skulde for bestandig være amerikansk Jord. Kanalen blev aabnet for Sejlads 1914. Den skar Amerika midt over, sparede Skibene for den lange, farlige Tur rundt om Kap Horn, alle Søfarendes Rædsel, og den er et Vidunder af Ingeniørarbejde.

Næste Dag ved Middagstid den 3. December ankom vi til en Udskibningsplads i Panama tilhørende det store Selskab United Fruit Co., Puerte Armuelles, for at laste Bananer. Dette Kompagni ejer store Landstrækninger her, hvor der dyrkes Bananer, og det var saa elskværdigt at invitere os Passagerer, saa mange der havde Lyst til en Køretur i Jernbane ud i Bananplantagerne, og det gav os saa mange at spise, som vi vilde have. Kl. 10 samme Dags Aften afgang vi derfra og ankom om

Morgenen den 5. December til La Libertad i San Salvador for at laste et Parti Kaffe. Her havde jeg været for 44 Aar siden i en By i Nærheden ved Navn La Union, mens jeg var 2den Styrmand med Barken »Julie« af København Kaptejn Riber, og da lastede vi Rødtræ til Le Havre. Om Eftermiddagen samme Dag afgik vi til Los Angeles, hvortil vi ankom om Morgenen den 11. December i tæt Taage.

Havnen hedder San Pedro og er amerikansk Krigshavn; den ligger langt fra Byen, jeg tror 15 engelske Mil, men Charles May havde telegraferet, at han vilde afhente mig i sin Bil, naar jeg fik Landgangstilladelse af Emigrations- og Toldvæsenet, som var meget strænge dér. Just som jeg var færdig, kom Charles, hans lille Hustru Anna og deres 2 Sønner Howard 16 og Walter 14 Aar gammel, for at hente mig til deres Hjem, hvortil det tog 5 Kvartér at køre. Vi kom først igennem Long Beach, en Part af Los Angeles, og saa gennem et Utal af Olie Boretarne; det er nemlig et rigt Oliedistrikt, og saa gennem Los Angeles til Bradshaw Street Nr. 611, hvor de havde eget Hus. Hollywood er udenfor Los Angeles til den anden Side. Det var osende Regnvejr og regnede ogsaa Dagen efter, men da Regn var meget sjældent dér, og det ikke havde regnet siden Marts, var den Regn Millioner af Dollars værd, stod der i Aviserne. Vi hyggede os indendørs først med The og Kager og siden med Champignonsuppe, Flæskesteg med Rødkaal, Frugtgele til Dessert samt Kaffe og Kager. Kl. 21 kørte de mig ned ombord og gik med op for at besøge Skibet, hvorefter de tog hjem. Vi afgik ved Midnat til San Francisco, hvortil vi ankom den 13. December om Morgenen.

Jeg havde telegraferet fra Los Angeles til Rifbjerg i Oakland, naar vi vilde ankomme, saa da vi havde haft Morgenmaaltid Kl. 8 og var kommet igennem Emigrationen, kom de i 2 Biler ned til Skibet i San Francisco, Rifbjerg. Thora og en Veninde Fru Johansen i den ene Bil og Rifbjergs Søster Olga og hendes Mand Christiansen i den anden. Den eneste, jeg havde set før og kendte var min kære, gamle Søster, hvem jeg skyndte mig ned paa Kajen for at hilse paa sammen med Familien og Fru Johansen og saa se at faa mine 4 Haandkufferter igennem Tolden, og aldrig skal jeg glemme den Modtagelse. Thora stirrede paa mig og syntes rent at have tabt Mælet ved at se sin Broder, der havde rejst de 8000 Mil bare for at se hende endnu en Gang her i Livet; men hun var blevet meget tunghør — ellers var hun rask og rørig, og Aandsevnerne var helt i Orden. Toldvæsenet, hvem jeg havde opgivet, hvad jeg havde med af Gaver og lagt dem øverst i en af Kufferterne, var her uhyre elskværdige og vilde slet ikke undersøge mit Tøj, sagde at Tolden vilde blive ca. 33 Dollars, men de vilde se at faa Taxationsmanden til at

nedsætte Værdien og Beløbet, hvilket ogsaa skete, saa jeg kom kun af med Halvdelen, hvad jeg var dem inderlig taknemmelig for.

Saa var vi færdig og kunde køre til Oakland over Verdens længste Bro, som har kostet 77 Millioner Dollars at bygge, og som er 4½ Mil lang. Christiansen tog til deres Hjem i San Francisco, hvor de bor og har en Søn William paa 13 Aar, men han var i Skole, og i deres gæstfri Hjem skulde vi komme mange Gange, mens jeg var i Oakland. Fru Johansen havde, mens min Hustru levede, været hos os en hel Dag paa Besøg i Rungsted, da hun var rejst en Tur til Danmark med sin Datter Fru Mogensens, som lige havde mistet sin Mand, der var død som Følge af Gasforgiftning i Frankrig under Verdenskrigen, og ingen af os kunde glemme, hvor bedrøvet og sorgfuld denne unge Kone saa ud. De havde giftet sig, lige før han drog i Krigen, og han var et Menneskevrage, da han kom tilbage. Nu fortalte hendes Moder, at hun var blevet gift igen og havde lige faaet en Datter, saa de var alle saa lykkelige. Valborg maatte blive hjemme og passe Butiken, mens hendes Mand og Moder drog ud for at modtage mig, og hun blev glad ved at se mig i deres Hjem, hvortil de havde indbudt mig at bo i de 28 Dage, mens Skibet gik Nord paa. De havde Bopæl i samme Hus som Butiken, hvor der var god Handel med alle Delikatessevarer, frisk Frugt, Grøntsager, Daasemad, tørret Frugt og Slagteriforretning, som end sendte Varer bestilt pr. Telefon flere Gange daglig i Lastbiler. Lejligheden, hvorfra man gik ned i Butiken, var indskrænket med stort Køkken, en Spise- og en Dagligstue, et Sovekammer, Datteren Graces Værelse samt et Bade- og Toiletværelse. Nede i Kælderen var et stort Værelse, hvor Thora og jeg sov med en løs Skillevæg imellem Sengene, og vi havde altid aabent Vindue baade Nat og Dag, da det sjældent frøs i Californien, som de kalder Gods Country, fordi Klimaet er saa sundt og varmt, og saa findes Kul, Olie, Metaller, Træ og alle Slags Frugter hele Aaret rundt, saasom Æbler, Pærer, Jordbær, Appelsiner, Mandariner, Citroner, Figen, Ferskner, Abrikoser, Valnødder, Mandler, Hasselnødder og Vindruer.

Der kom mange Besøgende baade Danskere og Amerikanere, men de talte alle engelsk imellem sig, og de skulde se og hilse paa Thora, der af dem alle kaldtes Bedstemor, se hendes Broder og de Gaver, jeg havde bragt med dels fra mig selv dels fra mine Søkende. For Toldens Skyld sendte jeg Gaverne til Charles og hans Kone i Los Angeles fra Oakland. Saa var vi paa Visiter, altid i Bil, da Afstandene er saa store, og vi blev ofte bedt ud til Lunch- eller Dinner, ligesom der ogsaa hjemme hos Ribbjergs var flere Middage. Datteren Grace, som er paa

et Universitet i Stockton 70 Mil fra Oakland, kom hjem i 14 Dage for at holde Juleferie, og i den Tid stod Telefonen ikke stille, ligesom der var et Rykind hele Dagen af unge Herrer, som tog hende med ud til Fornøjelser. Julen kom og med den en Del Selskabelighed, men Julius og Valborg passede deres Forretning, og de havde aldrig haft saa travlt som denne Jul; de var dødtrætte, naar de gik i Seng Kl. 10, naar vi da ikke var bedt ud, selv om de havde 3 Mand i Forretningen. Efter Lukketid Kl. 7 var der Arbejde med Kassebøgerne, og om Morgenen var de begge tilstede, naar der aabnedes, idet nogen var paa Markedet for at gøre Indkøb eller skulde ud med Varer. Valborg og jeg var en Dag med Christiansens til Lunch i San Francisco paa Hotel Cliff House ud mod Oceanet, og Sælhunde laa paa Klipperne neden under os og soled sig. Derefter kørte de os en Tur rundt i Golden Gate Park, hvor vi bl. a. saa store Svømmebassiner og et stort Aquarium. I Julen var vi til Dinner hos dem, og alle fik en Julegave. Olgas Søster Toni fra Fresno med sin Mand Hr. Petersen og deres Søn var i Besøg hos dem en hel Uge. Vi var ogsaa til Souper en Aften hos en dansk Familie Krygell og hos fhv. Fru Mogensen, nu Mrs. Mac Williams og Mand, til Dinner hos hendes Forældre Arkitekt Hr. og Fru Johansen og ligeledes til Dinner hos Hr. Arkitekt Petersen og Hustru, der alle var Hr. og Fru Riffbjergs Venner. Saa kom den store Aften den 29. December, da Riffbjergs havde en stor Aftenunderholdning til min Ære i den norske Forenings Sal med Sang, Dans, Taler og Smørrebrød, Øl, Sodavand og Kaffe. Tilstede var 48 Herrer og Damer, og Musiken præsteredes af en Specialist, der spillede paa Accordeon, en Slags Harmonika, og Valborg, der spillede paa Flyglet og Mr. Blaine, Riffbjergs Niece Lauras Mand, spillede Valdhorn. En af Gæsterne, Fru Jørgensen, sang solo, det samme gjorde en Hr. Hansen, som sang Revuesange. Over Indgangen i Salen var et stort Skjold, hvorpaa stod med store Bogstaver: Welcome Uncle Charles. Kl. 1 hørte Festlighederne op. Talerne var alle paa engelsk. Det danske Blad i San Francisco »Bien«, der tidligere havde haft en sympatisk Velkomsthilsen til mig, bragte et smukt Referat af hele Festen.

Den 1. Januar Nytaarsdagsaften havde jeg Thora, Valborg, Julius, Hr. og Fru Christiansen med Sønnen Billy samt Grace og en af hendes Venner til en snæver Familiedinner paa Hotel Lake Merrit, og en Dag kørte Christiansens os over Golden Gate Bridge, en mægtig ny Bro, som de største Skibe kan gaa under, og som har kostet 37 Millioner Dollars og er $1\frac{3}{4}$ Mil lang, op til Toppen af et højt Bjerg »Tamalpais« 2700 Fod højt. Da det var taaget Vejr for neden, saa det ud som en Isørken eller som om man var oven over Skyerne. Bag efter kørte vi

tilbage over den samme Bro og havde Dinner i en Natrestaurant ved Navn Bal Taborin, hvor der var Dans og Legshow; men forinden havde vi kørt ned til Fiskerihavnen og igennem Kineserbyen.

Tyskerne havde et stort og flot Alderdomshjem i Oakland, der hed »Altenheim«, og en Dag tog en Dansker, Hr. Sejrup, mig med over til en lille By St. Rafael, hvor Danskerne havde et udmærket Alderdomshjem, der hed »Aldersly«, men det var ikke saa stort. De mere Velhavende betalte indtil \$ 3500 en Gang for alle men andre i Forhold til deres Evner, Stand og Formue. Her venter Hr. Sejrup selv at blive optaget, da hans Hustru er død og Børnene voksne og ude i Verden.

En Dag var vi til Lunch hos Hr. Hagensen, som er en god Ven af Thora og Rifbjergs; en anden Dag til Lunch paa Hotel Lake Merrit med en Frøken Knudsen, ogsaa en god Ven af Huset, og samme Dags Aften til stor Middag hos Rifbjergs Broder Albert, gift med Anna, som var Østrigerinde. De havde 2 prægtige Drengene Clifford og Karl paa Alder med Charles Mays Drengene i Los Angeles. De boede i San Francisco, og jeg var rørt over den Ærbødighed og Hensynsfuldhed, som baade han og hans gode Hustru Anna saavel som Olga Christiansen viste Bedstemor.

Lad mig lige fortælle, at der skal være Verdensudstilling i San Francisco Aar 1939 samme Aar som i New York, og der træffes store Foranstaltninger i den Anledning. Sidste Udstilling i San Francisco var i Aaret 1915.

Der laa 2 Fængler i de to Byers Nærhed, Alcapatras paa en lille Ø og St. Quintin i den nordlige Del af Bugten.

Men alt har en Ende, og saa oprandt tilsidst Dagen, da jeg skulde rejse den 8de Januar, og jeg skulde være ombord Kl. 4 om Eftermiddagen. Jeg tog Afsked med Thora og Valborg i Hjemmet, og Julius kørte mig over Oaklandbroen til M/S »Europa« igen, og paa Vejen tog vi Fru Johansen og Rifbjergs Niece Harriet med og hendes Mand Mr. Braddy. Hun og Laura Blaine er Døtre af Rifbjergs afdøde Broder Carl, med hvem han var i Kompagni.

Der var mødt mange af Slægt og Venner for at sige mig Farvel, og da Skibet lagde fra Kajen, udbragte Albert Rifbjerg et dundrende: Længe leve Kaptejn Huus, der istemtes med Hurraer fra dem alle.

Kaptejn Rasmussen var glad ved at se mig igen og sendte Bud ned efter mig, at jeg skulde komme op til ham paa Broen for at se Udsejlingen og have en Cocktail med ham, Lodsens og 1ste Styrmanden Hr. Broge.

Vi ankom næste Dags Aften den 9de til Los Angeles eller

røttere St. Pedro, og om Morgene den 10de kom Charles May, Anna og deres 2 Sønner, som tilligemed Faderen havde bedt sig fri den Dag for at være sammen med mig, og vi kørte hjem til dem i deres Bil i det varmeste Solskinsvejr. Kl. 16 skulde vi sejle igen, saa vi fik tidlig Middag bestaaende af Suppe, Lammesteg med søde bagte Kartoffler og rigtige dito stegte til samt Dessert, Kaffe og Kager. Ude i Havnen blev vi alle fotograferede ligesom i Hr. Hagensens lille Have i Oakland, da Thora og jeg var hos ham til Lunch. Kl. 15 skulde vi være ombord, saa vi kørte hjemme fra Kl. 14. Charles var underrettet om Positionen af mig fra San Francisco, derfor havde han sat Middagen derefter. De var alle med oppe paa Skibet, hvor jeg traf Kaptejn Knudsen fra M/S »Canada«, der ogsaa laa i Havnen, og som jeg havde truffet i New York under Verdenskrigen. Han kendte mig igen, kom hen og hilste paa mig, og vi talte sammen; der havde været Lunchparty ombord hos Kaptejn Rasmussen, hvor bl. a. en ældre Dame, Fru Dagmar Wiggers og hendes Datter, begge fra Svendborg, havde været med. Fru Wiggers havde fortalt, at hun, der er Journalist og skriver en Del Artikler baade i de dansk-amerikanske Blade og til Bladene hjemme, godt kendte hele min Familie fra Svendborg. Hun har været bosat i Los Angeles i mange Aar.

I Los Angeles fik jeg en Kammerat til at bo i samme Værelse som jeg indtil St. Thomas, en amerikansk Ingeniør ved Navn Mr. Curtis; thi jeg havde købt Billet til et to Mands Kammer, som var meget billigere.

Der skulde være Modtagelsesmiddag med gratis Cocktails og Vin til Middagen, men Passagererne bad, om det maatte blive et Maskebal med Udklædning og Bal og fik deres Ønske opfyldt. Det blev en meget vellykket Aften.

Temperaturen steg med hver Dag fra 15 Grader, da vi gik fra Los Angeles til 31 Grader Celcius i Panamakanalen, hvorefter den igen aftog, efterhaanden som vi kom Nord paa; i St. Thomas var der 24 Grader, men der var ogsaa NO Passat. Der var 3 Passagerer, som skulde fra i Christebal, hvortil vi ankom den 19. Januar om Aftenen og ankrede paa Røden, da der ingen Last var at losse, men hvem af Passagererne, som vilde, fik Lov at gaa i Land 2 Timer i Agentens Baade; men da det blæste lidt, og der stod nogen Sø, og Butikerne var lukkede, blev en Del ombord, hvoriblandt jeg, og gik tilkøjs.

Da 26 af Passagererne skulde gaa fra i Kingston og 9 i St. Thomas, holdtes der Afskedemaaltid med efterfølgende Bal om Aftenen den 20. Januar; det var en meget smuk Fest, og der dansedes til Kl. 2 om Morgenen. Til Kingston ankom vi Kl. 17 den 21., men Butikerne var allerede lukkede Kl. 16, saa vi kunde

blot naa, mens vi lossede og lastede, at gaa i Land og drikke os en Planters Punch, som bestaar af Rom, Æggeblomme og Is pisket sammen og serveret i Ølglas. Vi afgik ved Midnatstid derfra og ankom Mandag Morgen den 24. til St. Thomas, hvorfra vi atter afgik ved Middagstid Kl. 12 efterat have indtaget Olie, losset og lastet nogle Varer og sat de 9 Passagerer i Land, men vi naaede at komme i Land og se os om i den lille By Charlotte Amalie samt at drikke en kold Planters Punch i det varme Vejr med Solskin. Der var nu kun 20 Passagerer med til London og København, og som Følge deraf sluttede vi os nærmere sammen. 2 Dage efter vor Afgang laa vi stille en hel Dag den 26. Januar paa Grund af Maskinhavari. Maskinmester Christensen var dog Mand for at ordne det, men en af de 6 Cylindre maatte sættes ud af Brug, da Stemplet i den var gaaet itu.

Mens vi nu laa stille og drev, laante jeg en Fiskesnøre af Kokken og prøvede paa at fange Fisk men forgæves, ingen Fisk var at se, og Maddingen sad urørt hele Tiden, indtil en stor Haj kom og slugte Krog, Sænkebly og Krog med Mading og bed Snøren over. Men Baadsmanden kom med en veritabel smedet Hajkrog med Wire i Forhaand; Kød blev sat paa samt en Kaste-line som Snøre, og nu varede det ikke længe, inden Hajen slugte Krogen, og under Passagerernes Jubel haledes den ombord, hvor Maven sprættedes op, og foruden Fiskekrogen var der 2 levende Unger inde i den. Det varede længe, før Livet gik af den, og da var Halen forlængst afhugget, hvorefter Hovedet afskares, og den parteredes. Der var flere sribede Lods-fisk i Følge med den, og 2 Sugefisk sad fastsugt paa dens Krop. Da det var mig, der fangede den, blev jeg stillet op og fotograferet sammen med den, mens den var ophængt ved Halen.

Den 1. Februar havde vi atter et mindre Havari og laa stille i 9 Timer (sidste Gang 12). Det var denne Gang en af Gliderne, der var gaaet i Stykker, men da der var Reservedele, fik Maskinchefen den i Orden igen, og saa løb vi videre. Det var heldigvis godt Vejr begge Gange, saa vi laa ganske rolig, imens Reparationen stod paa.

Den 2. Februar var der stor Fest ombord, idet baade Hr. og Fru Bauer, som tillige med en Fru Bendtsen var mine Bordfæller, havde Fødselsdag begge to og blev 60 Aar. Det var en sjælden Begivenhed, hvorfor der allerede ved Lunchen serveredes en dejlig Lagkage med Lys og Figurer i Toppen, dertil Madeira, og Kaptejn Rasmussen udbragte deres Skaal, som alle var enige om at drikke og raabe Hurra for Fødselsdagsbørnene. Til Middagen, hvor der forinden var Cocktails, var vort Bord pyntet med kunstige Blomster, og paa et lille Bord ved Siden stod en Iskurv, som Kokken havde lavet, med kun-

stige Blomster. Til Middagen gav Hr. Bauer Vin, og jeg udbragte deres Skaal; der blev ogsaa serveret Madeira til Deserten og senere Cognac til Kaffen — derefter Whisky og Sodavand Resten af Aftenen, og det blev efter Midnat, vi kom tilkøjs.

Næste Dag var der Tømmermænd over hele Linien, og skønt jeg ikke kunde taale at se Spiritus, blev jeg nødt til at drikke 2 Cognac til Kaffen efter Middagen, fordi en Rigmand Mr. Magoffin og hans elskværdige Hustru havde fundet saa stor Glæde over en Del Historier, jeg havde fortalt den foregaaende Aften, at han sendte 2 Omgange Cognac over til os alle ved vort Bord, og da jeg gik i Seng, havde han sendt mig en Flaske Champagne ned i mit Kammer til at styrke mig paa. Den gemte jeg nu til den følgende Dags Eftermiddag, da jeg bad Hr. og Fru Bauer hjælpe mig at drikke den, og saa lykønskede jeg dem i et Glas Champagne, skønt det var efter Fødselsdagen.

Lørdag Aften den 5. fandt Afskedsmiddagen Sted med et Glas Sherry i Damesalonen umiddelbart før Middagen, der var meget fin, og hvortil Rederiet gav Rhinskvind, Rødvind og Madeira — siden Likør og Cognac til Kaffen i Rygesalonen. Under Maaltidet udbragte Kaptejn Rasmussen i en Tale en Skaal for Passagererne og tog dermed formel Afsked med dem. Derefter holdt jeg en Tale paa Passagerernes Vegne for Kaptejnen, Officererne, Skib og Rederi og takkede for Rejsen og Opholdet ombord. Begge Taler var paa engelsk. Bag efter blev der konverseret men ikke danset officielt; dertil var der for faa Dansere. Dog sluttedes der først af Klokkeren 3 Morgen. Det var den bedste Aften, vi havde haft ombord, var vi alle enige om.

Paa Grund af Taage paa Themsen kom vi ikke til London før Mandag Aften den 7de Februar, da vi gik ind i Royal Albert Dok — den længst borte fra Byen liggende Dok. Ved Afskeden fra Passagererne inviterede Mr. og Mrs. Magoffin mig over til dem i Vancouver, da de saa gerne vilde se mig igen, og det skulde ikke koste mig noget; nogle af Damerne kysede mig.

Der var blevet sagt til os, at Rederiet betalte Omkostningerne ved at rejse hjem til København over Harwich-Esbjerg, da Skibet skulde ligge i London 3—4 Dage og siden gaa til Rotterdam, Aarhus, Gøteborg og København, men de, der foretrak at blive ombord, til Skibet kom hjem, skulde bo i Land paa egen Regning, hvorfor jeg sendte Hr. Stroyer et Telegram og bad ham om muligt møde mig ombord Tirsdag Morgen, da jeg ikke var videre kendt, fordi det var saa mange Aar siden, jeg havde været der. Foruden mig vilde Hr. og Fru Bauer ogsaa

helst med Skibet hjem, og de kunde ikke godt klare sig med det engelske Sprog. Der kom straks telegrafisk Svar fra Hr. Ingeniør Stroyer, at han vilde komme ombord om Formiddagen; og han kom i sin lille Bil, som han med stor Elskværdighed lod os køre til Byen i, mens han selv tog med Bus og Undergrundsjernbane til Strand Palace Hotel, hvor vi alle tre vilde bo skønt Hr. Stroyer generøst tilbød mig at bo hjemme hos sig, og det var godt, jeg ikke modtog hans Tilbud, fordi hans Møbler var tildækket, mens der blev installeret Centralvarme i Ejendommen; vi indbød ham til Middag hos os paa Hotellet samme Dag, og næste Dag, Onsdag, havde han os til Lunch i en gammel Restaurant »ye olde Cock Tavern« fra Aar 1546 i Fleet Street, og efterat vi havde spist og siden beset Madame Toussous Vokskabinet, enestaaende og berømt i hele Verden, tog vi hjem til The hos ham i Drayton Gardens i Kensington, hvorefter Bauers tog hjem paa Hotellet, mens jeg blev og talte et Par Timers Tid med Hr. Stroyer om min Rejse og hans og min Familie.

Da vi havde forhørt os om og faaet at vide, at Skibet skulde sejle næste Dag Kl. 17, bad vi Hr. Stroyer være vor Gæst til Lunch om Torsdagen paa vort Hotel, og vi fulgte ad til Skibet alle fire, da han vilde følge os og se, at vi kom godt ombord, og saa tog vi Afsked med ham paa Skibet med mange Taksigelser fra vor Side for al den Hjælpsomhed, han havde udvist imod os.

Vi kom nu ikke afsted den Aften alligevel; thi dels blæste det en Storm, dels regnede det, og Skibet havde faaet stor Slagside efter Losningen, saa det maatte først rettes op og stivnes, før det fik Lov at gaa ud af Døkken. Vi havde nemlig svært Træ paa Dækket som Last fra Vancouver.

Næste Morgen afgif vi og ankom til Rotterdam Kl. 2 om Morgenen Lørdag den 12. Februar dog ikke uden at ligge stoppet igen 3 Kvarter for Maskinskade. Vi afgik derfra samme Dags Eftermiddag Kl. 5 til Aarhus i Storm og Regnvejt; men vi fik dog lidt af Byen at se, idet Bauers og jeg tog med en Sporvogn op til Raadhuset og spadserede lidt rundt, hvorefter vi atter tog ombord, da det var Regnvejr. Jeg havde været der før, men det var mange Aar siden.

Tirsdag Morgen den 15. ankom vi til Aarhus, hvor vi skulde losse en Del, saa vi først skulde sejle den næste Dags Eftermiddag. Hr. og Fru Bauer, Fru Bændtson og jeg lejede en Bil til at tage os rundt til de mest seværdige Steder nemlig Marselisborg med Kongeslot og Krigsmonument over de i Verdenskrigen faldne danskere, hvis Navne var indhugget i Stenene i det smukke Mindesmærke, der var rejst ved Bidrag fra hele

Landet. Derefter kørte vi til Värna og Örneleden og saa ombord til Lunch. Om Eftermiddagen kørte vi til Universitetet, Sygehuset, den gamle By og Riis Skov — alle de Steder, hvor jeg saa ofte havde været med min Hustru.

Onsdag Aften den 16. afgang vi til Göteborg, hvortil vi ankom Torsdag Morgen; vi var en Spadseretur i Land og kørte med Bus og Sporvogn op i Byen, hvor der var kedeligt paa Grund af en langvarig Hotelstrjke, saa vi maatte nøjes med at købe nogle Aviser. Næste Dags Aften sejlede vi til København, til hvis Frihavn vi ankom Kl. 6,30 Morgen, Lørdag.

Her stod allerede Melchior og vinkede mig velkommen, senere kom Lis, Ingeborg og Putse; Grete var fokølet og Knud i sin Skole ude i Kastrup. Vi fik fat i en Bil, læsede mine Kofferter og Sager paa den og kørte til Tolden ved Udgangen. Her maatte jeg aabne for Kofferterne, og de var uhyre elskværdige overfor mig, da jeg havde opgivet alt toldpligtigt og lagt det ovenpaa Kofferterne, saa jeg slap med en ringe Toldafgift. Derpaa gik Lis til sit Kontor, og vi andre fire kørte videre hjem til Rungsted, hvor Frida havde Kaffe og Morgenbrød klar til os. Saa tog Ingeborg og Putse ind til deres Kontoret med Toget, og Melchior hjalp mig med at tømme mine Kufferter, hvorefter vi spiste Frokost, og jeg fik mig en Middagslur, mens Melchior beskar Frugttræerne i Haven og tog derpaa hjem. Kl. 17 kom Ingeborg og Putse til Middagen Kl. 16, hvorpaa vi talte en Del om Rejsen og om Tildragelserne herhjemme imens. De havde lejet sig et Værelse i Nærheden af deres Kontorer i København, da jeg tænker paa at lade Huset her i Rungsted solgt, fordi det er for dyrt at holde for mig alene. Næste Dag om Søndagen kom Knud, Melchior, Lis og Grete, og vi havde en hyggelig Dag sammen til Kl. 20, da de 4 tog tilbage til København, men Ingeborg og Putse blev til næste Dags Morgen og tog herfra til deres Gerning paa Kontorerne. Melchior havde skrevet til mig til Aarhus, at han og Grete tænkte paa at forlove sig og vilde gerne gifte sig i April, da de havde kendt hinanden i 5 Aar, og han og en Broder havde etableret sig som Havearkitekter fra Nytaar i Kompagni og allerede faaet en Masse Arbejde, saa han var i Stand til at forsørge Grete. Saa skulde hun føre Regnskabet og passe Telefonen. De vilde helst vies i Stilhed og ikke have noget Selskab eller større Fest.

Dette var for mig en stor Glæde, da min afdøde Hustru saa gerne havde ønsket, at der blev et Ægtepar af dem, saa jeg gav med Glæde mit Samtykke. Lørdag den 2. April skal de borgerlig vies paa Københavns Raadhus, og samme Dags Aften Kl. 19 mødes vi med dem i Wivex Restaurant, som den nu

kaldes, der stod Annas og mit Bryllup i 1904, men den hed da Wivel.

Det bliver en Fest i al Beskednhed efter begges Ønske, og foruden Gretes Søskende kommer kun Ragnhild og jeg og alle klædt paa uden at være i Dress.

Hermed slutter jeg saa mine Optegnelser.

Rungsted, den 20 Marts 1938.

CHARLES HUUS.

Af Byer har jeg været i:

Malmø. Hudiksvall. Luleå. Skelefteå. Torneå. Neder Kalix.
Hernösand. Sundsvall. Søderhamn. Stockholm. Nyköping.
Göteborg.

Oslo. Bergen. Stavanger. Christianssand. Bodø. Svolvær. Harstad. Narvik.

Brahestad. Uleåberg. Gamla Karleby. Aabo. Lovisa. Kemi.
Kotka. Frederikshamn.

Kronstadt. St. Peterborg. Novorossisk. Taganrog.

Hungerburg. Narva. Reval. Pernau.

Riga. Windau. Libau.

Königsberg. Pillau. Swinemünde. Stettin. Lübeck. Hamburg.
Bremen.

Neufahrwasser. Danzig.

Amsterdam. Rotterdam. Haag. Scheweningen. Zaandam.

Gent. Antwerpen. Brüssel. Ostende. Dixmüde.

London. Grimsby. Hull. Hartlepool. Middlesborough. North Shields. South Shields. Sunderland. Newcastle. Colchester. Kingslyn. Blyth. Berwick. Leith. Edinbourg. Boness. Grangemouth. Burntisland. Methil. Aberdeen. Ardrossan. Grenock. Liverpool. Swansea. Manchester. Birmingham. Runcorn. Cardiff. Kirkwall. Newport Men. Penarth. Barry. Londonderry. Halifax. Gibraltar. Malta. Belize. Santa Lucia. Barbados. Kingston.

Dunkerque. Calais. Honfleur. Boulogne. Havre. Rouen. Paris. Versailles. Brest. Cherbourg. Nantes. Bourdeaux. La Palise. Bayonne. Cette. Marseilles. Nizza. Gabes. Sfax. Tunis. Bougi Bona. Phillippeville. Algier. Arzew. Oran.

Bilbao. Curonna. Cadiz. Huelva. Castellon. Valencia. Carthagine. Melilla.

Lissabon.

Rom. Civita Vecchia. Savona. Genua. Salerno. Venedig. Neapel. Livorno. Catania. Messina. Palermo. Bari. Ancona.

Monaco.

Piræus. Athen. Ergasteria. Saloniki.

Constantinopel. Ismid.

Sulina. Braila. Galatz.

Baltimore. Philadelphia. New York. Norfolk. Newport News.
Boston. Savanna. Christobal.
Balboa. Mobile. New Orleans. Pensacola. Los Angeles. San
Francisco.
Macau. Pernambuco. Bahia. Rio Janeiro. Santos. Rio Grande.
Pelotas.
Montevideo.
Panama. Colon. Puerto Armuelles.
Corinto.
La Union. La Libertad.
Tabasco de la Frontera. Progreso. Tampico. Vera Cruz. Guay-
mas.
Alle Byer paa Cuba.
Omtrent alle danske Byer.
